BBC

RADY NA PROBLEMY ODPOWIADAMY NA PYTANIA

Sierpień 8 (49)/2022

Gardeners' World

EDYCJA POLSKA

ZDANIEM CZYTELNIKÓW
18 stron

ANGIELSKIE OGRODY
Rozwiązania projektowe, które łatwo wykorzystasz

TRAWY OZDOBNE
do każdego ogrodu

CZAS ZBIORÓW
- ✓ niezwykłe owoce
- ✓ pyszne warzywa
- ✓ jadalne kwiaty

Jak możesz pomóc DZIKIEJ PRZYRODZIE

Sierpień 8/2022
cena 17,90 zł (w tym 8% VAT)
ISSN 2391-8381 Indeks 403636

TRUDNE WARUNKI
Skorzystaj z doświadczenia **Kasi** i wykorzystaj każde miejsce w ogrodzie

BEZ CHEMII
8 sposobów **Alana** na naturalne zwalczanie chwastów

STYLOWE DONICE
Arit pokazuje, jak tworzyć kompozycje pełne słońca

© Ruba90189

Planta

na dobre
w ogrodzie!

Pełna gama
produktów do ogrodu!

Zapraszamy do oglądania serii filmów instruktażowych „z Plantą w ogrodzie".

Na kanale YouTube systematycznie umieszczamy nowe filmy, subskrybcja pozwoli Wam być na bieżąco!

Zeskanuj QR kod!

z Plantą w ogrodzie!

Mieszanki traw, nawozy, **cebule kwiatowe,** podłoża, **agrotekstylia,**
kamienie ogrodowe, **nasiona,** akcesoria ogrodnicze

Planta Sp. z o. o., ul. Wyszyńskiego 16a, 33-100 Tarnów, biuro@planta.pl www.planta.pl

eprasa.pl 5fdba90189

Prenumerata

Gardeners` World. Edycja Polska to wydanie licencyjne największego brytyjskiego magazynu ogrodniczego BBC Gardeners' World Magazine. W polskiej edycji dzielimy się z wami naszymi odkryciami – od inspirujących ogrodów (angielskich i polskich) i zachwycających roślin, po zakupowe wskazówki i podpowiedzi, co zrobić, by ogród był zawsze w kwitnącej formie.

Teraz magazyn Gardeners` World. Edycja Polska jest miesięcznikiem (10 numerów w roku). Zamów prenumeratę bezpiecznie, bez wychodzenia z domu na **www.UlubionyKiosk.pl**. Przesyłka gratis!

- **Prenumerata roczna**
  161,10 zł – 10 wydań,
  w tym 1 numer gratis
- **Prenumerata dwuletnia**
  268,50 zł – 20 wydań,
  w tym 5 numerów gratis

Inne opcje:
- e-prenumerata roczna (PDF) – 114,40 zł
- e-prenumerata dwuletnia (PDF) – 214,50 zł

Jeśli masz pytania, wyślij e-mail na prenumerata@avt.pl.

Welcome

Sierpień to wyjątkowy czas w ogrodzie – gdzieś na styku późnego lata i wczesnej jesieni. Wiele roślin straciło swoją energię i szczyt dekoracyjności ma za sobą, jednak za chwilę ich miejsce zajmą nowe gwiazdy. Stoją jeszcze niecierpliwie za sceną, czekając na sygnał, by rozbłysnąć kolorem i wystąpić w jesiennym spektaklu w pełnej okazałości. Jeśli Twój ogród jest teraz smutny, to znak, że brakuje w nim odpowiednich aktorów. Na szczęście łatwo wypełnisz rabaty, zaglądając na strony 6-19, gdzie czeka aż 21 kolorowych i pełnych energii gwiazd późnego lata.

Nasze ogrody nareszcie obfitują w plony niezwykłych owoców (str. 68), smakowitych warzyw (str. 88) i jadalnych kwiatów (str. 83), które sami wyhodowaliśmy. To upragniony czas, by rozsmakować się w nich podczas leniwych posiłków na świeżym powietrzu. Cieszmy się tym!

Spróbuj wyłączyć tę część mózgu, która szuka nowego zadania do wykonania i zamiast tego usiądź, słuchaj i patrz. Kto przylatuje, kto brzęczy? Jeśli widzisz i słyszysz wokół siebie dziką naturę, jesteś prawdziwym szczęściarzem.

> Możesz zachęcić dzikie zwierzęta do znalezienia Ciebie i Twoich roślin – i pozostania dłużej w Twoim ogrodzie – wykonując kilka prostych kroków.

Ale czy możesz mieć i zrobić jeszcze więcej? Oczywiście!

Odkryj poradnik Alana dotyczący dzikich roślin – dzięki niemu zmienisz swoje spojrzenie na chwasty (str. 74). Nie przegap także wskazówek Adama (str. 91), który podpowie, jak „zapuścić" ogród i stworzyć bezpieczne siedliska. Nasze ogrody (niezależnie od tego jak małe) mogą być idealnym przystankiem na drodze najróżniejszych motyli, pod warunkiem, że zorganizujemy im odpowiedni bankiet – bogaty w nektar (str. 97). Zostaną dłużej, jeśli zadbamy o pełen cykl rozwojowy, zapewniając pożywienie dla gąsienic. Każdy z nas może wnieść swój wkład w ochronę środowiska – zapraszając do siebie dzikie zwierzęta. Podziel się z nami, jakie kroki podejmujesz w swoim ogrodzie, a my opublikujemy najciekawsze w nadchodzących miesiącach.

Ciesz się naturą na każdym kroku! Do przeczytania za miesiąc.

Paweł Romanowski
Redaktor naczelny
pawel.romanowski@avt.pl

ZDANIEM CZYTELNIKÓW

Bez względu na to, jak dobrymi jesteśmy ogrodnikami, łączy nas jedno – w ogrodzie zawsze mamy jakiś problem, z którym trzeba się uporać. Przygotowaliśmy kilkanaście stron odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania, które pomogą Wam tworzyć lepsze ogrody teraz i w przyszłości. Mam nadzieję, że znajdziecie wśród nich rozwiązania na swoje ogrodnicze troski. Jeśli nie, piszcie do nas!

Eksperci Gardeners' World

Monty Don
Ogrodnik-samouk, główny prowadzący Gardeners` World. Entuzjasta psów i upraw ekologicznych, z czytelnikami spotyka się w swoim ogrodzie w Longmeadow.

Carol Klein
Ogrodniczka, łączy występy w telewizji z pisaniem i obowiązkami w jej własnym ogrodzie w Glebe Cottage. Inspiruje nas niezwykłą energią i bogatym doświadczeniem.

Alan Titchmarsh
Autor poczytnych poradników i kilku programów telewizyjnych. Dzieli się bogactwem wiedzy o uprawie roślin, dba o swoje grządki w Hampshire.

Joe Swift
Nagradzany projektant ogrodów, prowadzi pracownię w Londynie. Pisze o wszystkich aspektach ogrodnictwa, dla nas projektuje kwiatowe rabaty.

Adam Frost
Utytułowany architekt krajobrazu, zdobywca wielu nagród na Chelsea Flower Show. Pokazuje, że pielęgnacja ogrodu wcale nie musi być skomplikowana.

eprasa.pl 5fdba90189

SPIS TREŚCI

sierpień 2022

LUBIMY

6 **Gwiazdy sierpnia**

18 **Słoneczniki**

INSPIRACJE

21 **Zadbaj o kwitnącą formę**
Wpływ ogrodnictwa na zdrowie

26 **Ogrodowa mapa Polski**
Część IV

28 **Trawy do wszystkich ogrodów**
Carol poleca najlepsze gatunki

39 **Jak zacząć?**
Poradnik Alana dla początkujących

44 **Angielskie ogrody**
10 pomysłów do wzięcia

50 **Donice pełne słońca**
Stylowe kompozycje w donicach

65 **Skrzydłokwiat**
Uprawa, sadzenie, pielęgnacja

68 **Skarby późnego lata**
Rośliny o dekoracyjnych owocach

79 **Dzieci w ogrodzie**
Roślinne projekty krok po kroku

83 **Nasturcje, kwiaty jak puchary**
4 przepisy na jadalne kwiaty

102 **Drzewka owocowe**
Cięcie i formowanie przy ścianie

105 **Test nożyc do żywopłotów**
Modele bezprzewodowe

WŁASNE UPRAWY

88 **Prosto z grządki**
Soja edamame

FAUNA W OGRODZIE

91 **Siedliska dla dzikich zwierząt**

94 **Jak pomóc przyrodzie**

97 **Czym zwabić ćmy i motyle**

FELIETON

20 **Cały Monty**

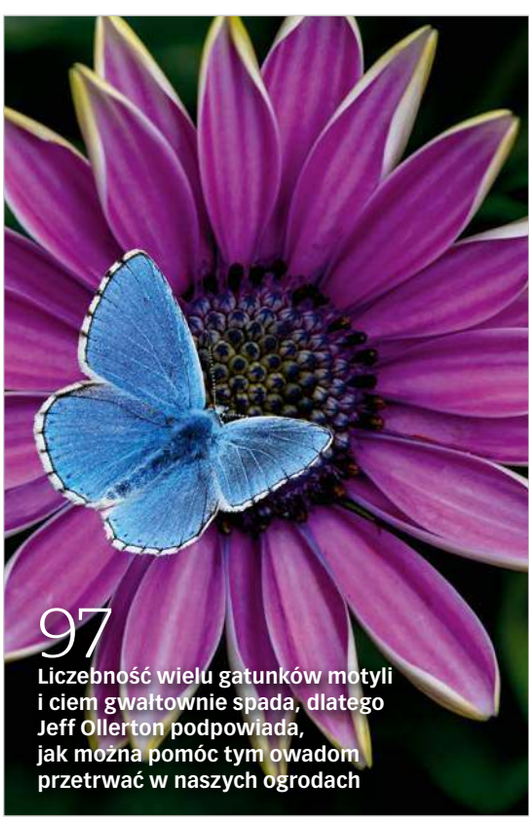
120 **Opowieści Titchmarsha**

68
Odkryj z Bożką i Łukaszem zaskakujące smaki mało znanych owoców, które ozdobią ogród jak niezwykła biżuteria

18
Graham zachwala słoneczniki – nie tylko sięgające kwiatami chmur, ale i te doskonałe do uprawy w donicach

97
Liczebność wielu gatunków motyli i ciem gwałtownie spada, dlatego Jeff Ollerton podpowiada, jak można pomóc tym owadom przetrwać w naszych ogrodach

eprasa.pl 5fdba90189

TEMATY Z OKŁADKI

44

68, 83, 88

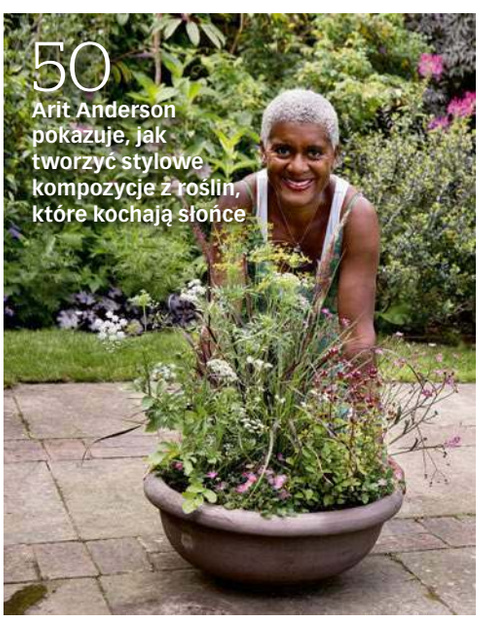
34, 54, 59, 74

28

94

59, 74, 50

Zdjęcie: Jason Ingram

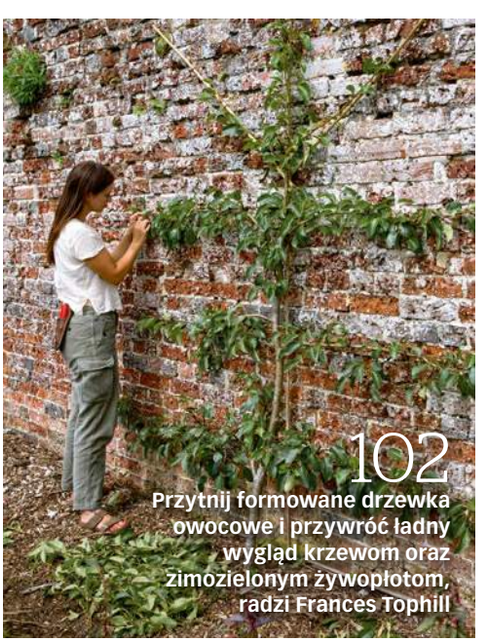
50
Arit Anderson pokazuje, jak tworzyć stylowe kompozycje z roślin, które kochają słońce

83
Nasturcje to piękne i smakowite rośliny – przekonuje Małgorzata Kalemba-Drożdż. Wypróbuj je w swojej kuchni!

91
Wykorzystaj letnie wakacje, aby zainteresować dzieci przyrodą, budując siedliska dla owadów.

102
Przytnij formowane drzewka owocowe i przywróć ładny wygląd krzewom oraz zimozielonym żywopłotom, radzi Frances Tophill

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, JASON INGRAM, BOŻKA PIOTROWSKA, MAŁGORZATA KALEMBA-DROŻDŻ

DODATEK SPECJALNY: rady na problemy

34 Warzywa
54 Rośliny w donicach
59 Co sadzić w trudnych miejscach
74 Sposoby na chwasty

PRENUMERATA s. 87

Plan działań w sierpniu

SPRAWY DO ZROBIENIA

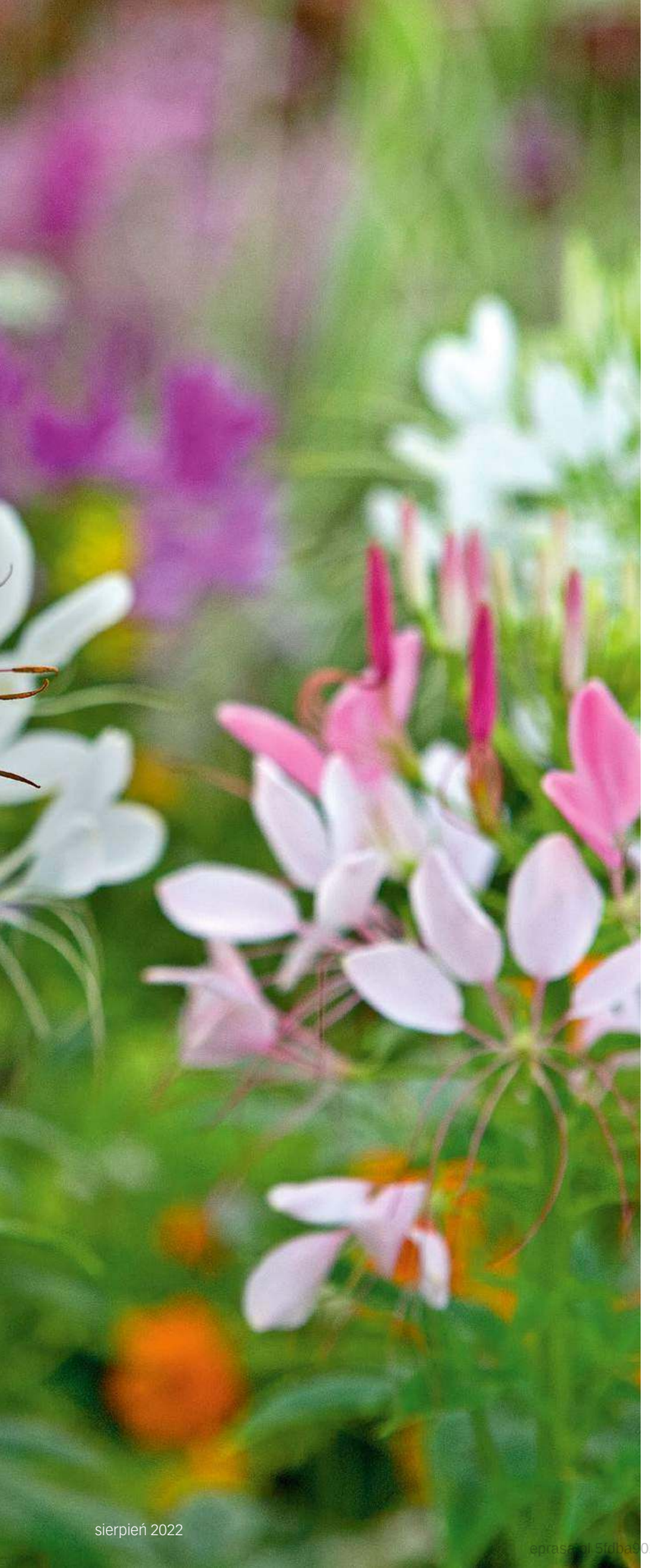
110 Zbierz papryczki chili
111 Uformuj drzewa owocowe
112 Rozmnóż powojniki
113 Podziel kosaćce
114 Obsadź na nowo donice
115 Posadź kalarepę
116 Zainstaluj matę kapilarną
117 Pobierz sadzonki szałwii
118 Uporządkuj rabaty
119 Nawieź gatunki kwasolubne

eprasa.pl 5fdba90189

“Sierpień: ostatni bastion lata”

epr.sa.pl 5fdba90189

Lubimy sierpień

Sierpień często ma złą prasę – opadły już emocje związane z pełnią lata, trawniki i pola przypiekło słońce, a ogrody często wyglądają na tak zgnębione, jakby doskwierał im syndrom dnia wczorajszego. To rażąca niesprawiedliwość, ponieważ sierpień jest miesiącem odważnych kolorów, najlepszym okresem kwiatów jednorocznych i egzotyków zażywających słonecznych kąpieli. Zignoruj trawniki – odrosną – i w zamian skoncentruj się na kolorze. Niech szumią szkarłaty, ożyją oranże, rozrabiają róże, błysną błękity i żądzą żółcie.

TEKST JAMES ALEXANDER-SINCLAIR

GWIAZDA MIESIĄCA

Kleome ciernista
(*Cleome hassleriana*) 'Colour Fountain'

Kiedy miałem około 10 lat, jedną z niewielu rzeczy, w których byłem dobry, była mitologia grecka. Zapytałbyś mnie wtedy o pokrewieństwa na Olimpie, przygody Odyseusza lub Jazona, a mógłbym cię zanudzać godzinami. Wspominam o tym po części z dumy, ale też dlatego, że nazwa „kleome" zawsze brzmi jak imię pomniejszego bóstwa – może to Muza Wspaniałego Koloru Późnego Lata albo Bogini Pajęczaków, ponieważ powszechną angielską nazwą tej małej piękności jest spider flower [pajęczy kwiat – red.]. A skoro już tak grzecznie pytasz, byłem też całkiem dobry w anielskim śpiewie i staniu na bramce.

Może się pokładać, ale świetnie sprawdza się na tyłach rabat. Wymaga słońca. Nasiona wysiej wczesną wiosną.
Wysokość x Szerokość 1,5 m x 50 cm

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl 5fdba90189

WSPIERA BOHATERA

Koper włoski jest dobrym przyjacielem większości bylin, ponieważ jego liście dobrze je podkreślają, a łodygi są wystarczająco mocne, żeby stanowić podporę dla bardziej chwiejnych gatunków. Tutaj mamy (jak napisano na tabliczce) jeszcze wczesny dzielżan, ale są też inne, które z radością potowarzyszą ci aż do października.

Fenkuł włoski (*Foeniculum vulgare*)

Użyteczny, lecz łatwo się rozsiewa, więc w ramach środków zapobiegawczych warto usunąć przekwitłe kwiatostany!
W x S 1,8 m x 45 cm

Dzielżan (*Helenium*) 'Sahin's Early Flowerer'

Wiosną pobierz sadzonki u podstawy – brzmi skomplikowanie, ale to proste i satysfakcjonujące zadanie.
W x S 100 cm x 50 cm

eprasa.pl 5fdba90189

TRZY I STARCZY

Oto kwiatowe Aniołki Charliego. Ta werbena (Sabrina) jest znacznie bardziej wyrafinowana niż wszechobecna werbena patagońska i ma lepsze ulistnienie. W połączeniu z talerzykowatymi kwiatostanami krwawnika (Jill) i żywoczerwoną trytomą (Kelly) jest nie do pobicia. Zapytaj Bosleya, jeśli mi nie wierzysz.

Trytoma (*Kniphofia*) 'Timothy'

Niska odmiana odpowiednia na przód i środek rabaty. Nie zakwitnie posadzona w cieniu. Podziel kępy wiosną.
W x S 70 cm x 50 cm

Krwawnik (*Achillea*) 'Terracotta'

Najlepiej rośnie w lekkiej ziemi, ponieważ nie znosi zimowej wilgoci. Krótkowieczny, więc dziel go regularnie wiosną.
W x S 110 cm x 40 cm

Werbena pospolita (*Verbena officinalis grandiflora*) 'Bampton'

Podziel ją wiosną lub zrób sadzonki zielne. Raczej łatwa w uprawie i odporna na mróz w większości ogrodów.
W x S 100 cm x 75 cm

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

eprasa.pl 5fdba9

KORONKOWE WYKOŃCZENIE

Szanowni Państwo, mam zaszczyt przedstawić… naszą Pierwszą Dalię roku 2022 (werble, fanfary, deszcz biodegradowalnego konfetti). Rozpoczynamy początek sezonu na dalie, który radośnie potrwa aż do pierwszych przymrozków. To bardzo wyrafinowana i dystyngowana uczestniczka daliowej fiesty o czysto białych kwiatach ze zmysłowymi frędzlowanymi wewnętrznymi płatkami, które są tak pociągające jak najlepsze fandango tancerzy flamenco.

Dalia (*Dahlia*)
'Twyning's White Chocolate'
Wykop i przechowaj bulwy przez zimę, chociaż w cieplejszych rejonach gruba warstwa ściółki powinna wystarczyć [W Polsce bulwy należy bezwzględnie wykopać – red.].
W x S 100 cm x 60 cm

eprasa.pl 5fdba90189

TOWARZYSTWO WZAJEMNEJ ADORACJI

Kiedy myślimy o kolorowych jednorocznych roślinach na rabaty, czy do skrzynek lub koszy, często zapominamy o ogromnej gamie jednorocznych pnączy, które mogą zdobić nasze ściany i przedzierać się przez krzewy. Oto dwa doskonałe przykłady – jasnoniebieski wilec i żółtooka tunbergia.

Wilec trójbarwny (*Ipomoea tricolor*) 'Heavenly Blue'

Bujnie rosnące pnącze, które lubią pszczoły. Posadź je tam, gdzie będziesz widzieć rankiem, ponieważ kwiaty zwiędną przed porą lunchu – stąd angielska nazwa morning glory [„Poranna chwała" – red.]
W x S 3 m x 2 m

Tunbergia (*Thunbergia*) 'Lemon Star'

Dobrze rośnie przy płocie, pnie się po obelisku lub po ogrodowych konstrukcjach. Nasiona wysiej pod koniec zimy lub wczesną wiosną.
W x S 2,5 m x 60 cm

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, JASON INGRAM

MON AMOUR

Uwielbiam późno kwitnące powojniki – po tych wszystkich popisach wielkokwiatowych odmian na początku sezonu cudownie jest mieć coś, co nie jest wielkości wielkanocnego kapelusza. Przejmują nasze kraty i pergole, kiedy róże zaczynają słabnąć. 'Étoile Violette' należy do grupy odmian Viticella, które występują w szerokiej gamie kolorów i są niewiarygodnie łatwe w pielęgnacji.

Powojnik (*Clematis*) 'Étoile Violette'
Powojniki przycina się według różnych zasad. Ten należy do trzeciej grupy powojników, więc należy go skrócić do wysokości 45 cm wczesną wiosną i po krzyku.
W x S 3 m x 1,5 m

eprasa.pl 5fdba90189

STOKROTNE DZIĘKI

Kwitnące jeżówki robią duże wrażenie i dużą plamę koloru. Zwykle ich kwiaty rozwijają się na tej samej wysokości, ale tutaj jest trochę inaczej: na każdej łodydze znajduje się po kilka kwiatów na różnych wysokościach, co ułatwia wpasowanie pomiędzy inne rośliny, szczególnie na rabatach naturalistycznych. Z czasem różowy rumieniec rozlewa się coraz bardziej po białych płatkach. To twoja nowa ulubiona jeżówka – tylko nie mów tego wszystkim pozostałym.

Jeżówka (*Echinacea*) 'JS Engeltje'
Przekwitłe kwiatostany będą zdobić ogród wyjątkowo długo, bo ta odmiana ma silniejsze łodygi. Nawieź i osłoń na zimę rośliny ściółką z kompostu rozłożoną na powierzchni ziemi po kwitnieniu.
W x S 90 cm x 50 cm

TEKST ŁUKASZ SKOP
ZDJĘCIA BOŻKA PIOTROWSKA

eprasa.pl/e/dba90189

DANIE GŁÓWNE

Na wielkim białym talerzu podano coś, co zwykle nazywam impresją na obiad: wyjątkowo małą porcję na zbyt wielki głód. Kremowo-wiśniowa krztyna wygląda co prawda apetycznie i smakuje wybornie, lecz chcesz tego zdecydowanie więcej. Wykwintna esencja zabarwiła niby od niechcenia talerz i zaczynasz się zastanawiać, czy jednak nie należy tego jeść tylko oczami. Tak, wciąż mówię o tym hibiskusie bylinowym. A myślałeś, że o czym?

Ketmia bagienna (*Hibiscus moscheutos*) SUMMERIFIC® 'Cherry Cheesecake'

Kwitnie obficie w lipcu, sierpniu i wrześniu. Olbrzymie kwiaty są podatne na uszkodzenia, także spowodowane przez deszcz. Daj pod korzenie sporo kompostu.

W x S 150 cm x 150 cm

eprasa.pl 5fdba90189

KASZTANIAKI

Rącznik prowadzi fascynujące życie. Z nasion ozdobionych niepowtarzalnymi złotymi inkrustacjami w trakcie kiełkowania wyłaniają się dwa początkowo żółte liścienie wielkości dwuzłotówek. Siewki rosną błyskawicznie i wkrótce zamieniają się w dwumetrowe giganty z kasztanopodobnymi czerwonymi torebkami nasiennymi. To przez nie przywykłem do nazywania rącznika ogrodowym kasztanowcem, ale spójrzcie tylko na niego i powiedzcie, że nie mam racji.

Rącznik pospolity (*Ricinus communis*) 'Carmencita'

Wysiej nasiona do pojedynczych doniczek w połowie kwietnia, a miesiąc później wysadź rośliny do gruntu. Potrzebuje dużo słońca i dobrze znosi upały.
W x S 2 m x 1 m

REKLAMA

DAMY I WIEŚNIACZKI

W wielu ogrodach tryumfy święcą obecnie odmiany łączące w sobie rysy swoich dzikich przodków z niewielkim tylko ulepszeniem. Ta hortensja ma wykwintne barwy, ale talerzykowate kwiatostany z kilkoma zaledwie kwiatami płonnymi na obrzeżach sprawiają, że da się z nią zaprzyjaźnić, a pełnokwiatowe zawilce kumplują się z pospolitym sadźcem. Każdy chce mieć takich znajomych.

Hortensja kosmata (*Hydrangea aspera*) 'Velvet and Lace'

Nie wymaga przycinania, ale lubi próchniczą, żyzną ziemię. Sztywne pędy nie wykładają się po deszczu. Kwitnie od sierpnia, przez dwa miesiące.

W x S 2 m x 2 m

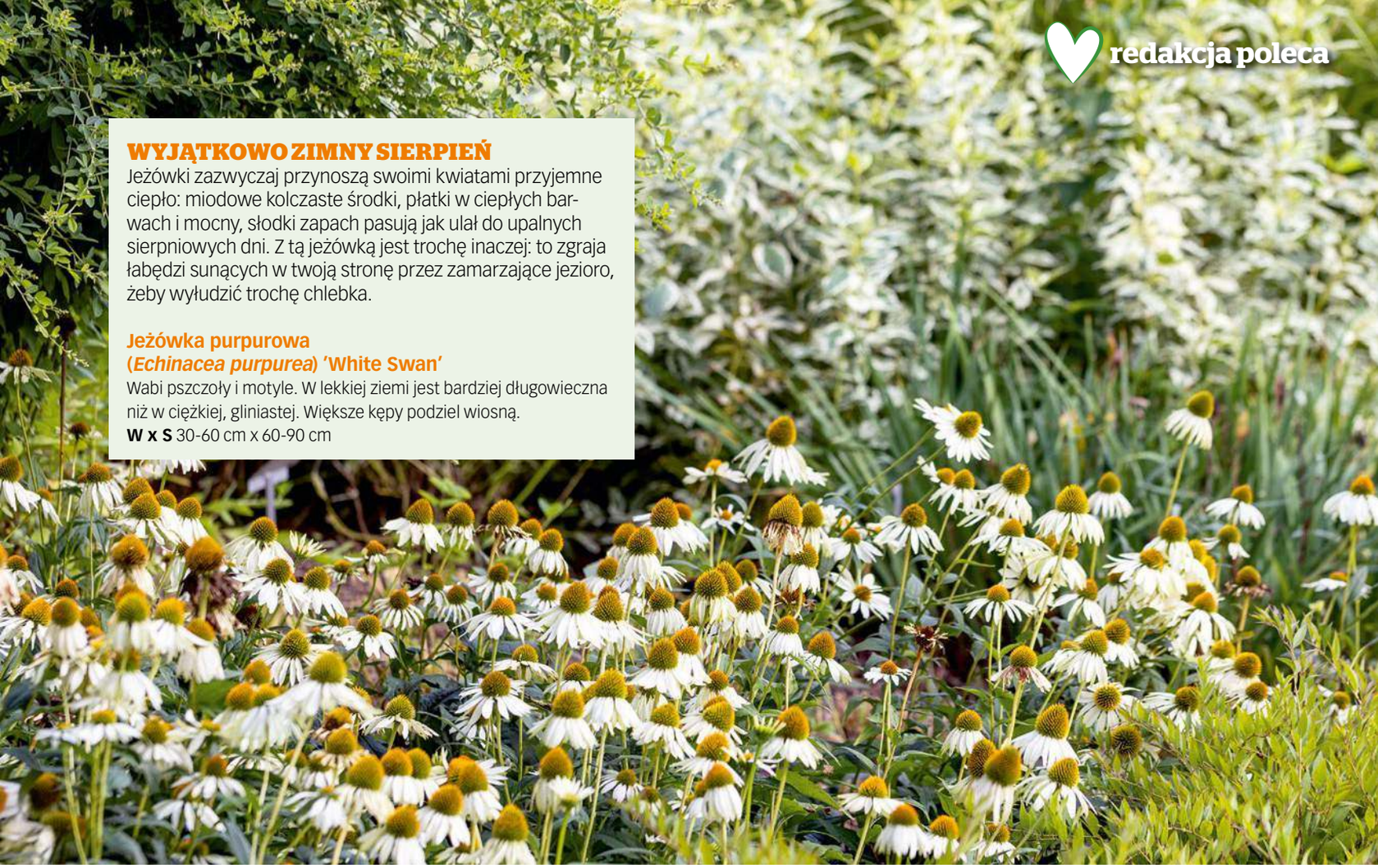
Zawilec mieszańcowy (*Anemone ×hybrida*) 'Pamina'

Na półcienistym stanowisku będzie się łatwo mnożył, a nowe rośliny odrastające od korzeni można oddzielić i przesadzić – najlepiej wiosną.

Kwiaty na jesień zamieniają się w suszki uwalniające stopniowo nasiona wyposażone w srebrzysty puch. Ażurowe łodygi pozwalają zawilcom wspaniale łączyć się z trawami ozdobnymi, które w drugiej połowie lata zaczynają już wychodzić na pierwszy plan.

W x S 70 cm x 60 cm

eprasa.pl 5fdba90189

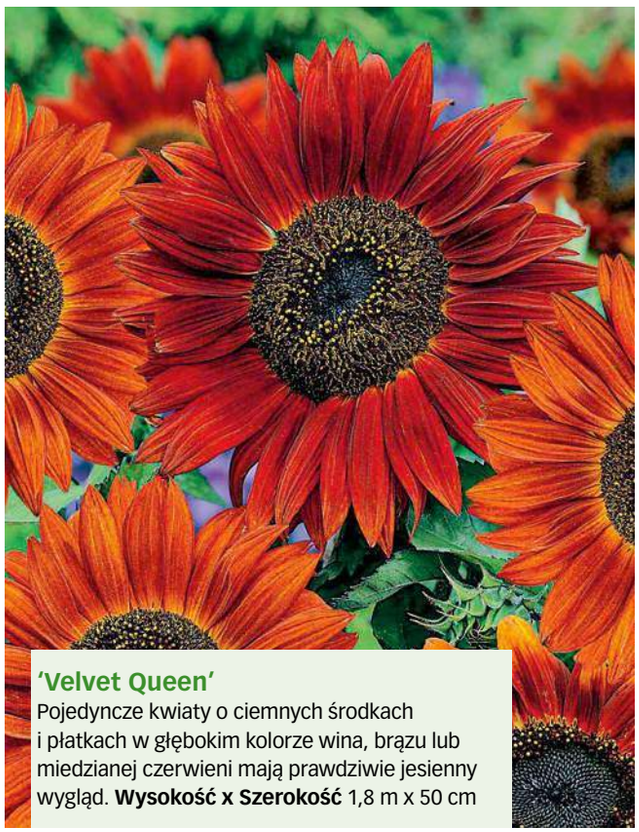
WYJĄTKOWO ZIMNY SIERPIEŃ

Jeżówki zazwyczaj przynoszą swoimi kwiatami przyjemne ciepło: miodowe kolczaste środki, płatki w ciepłych barwach i mocny, słodki zapach pasują jak ulał do upalnych sierpniowych dni. Z tą jeżówką jest trochę inaczej: to zgraja łabędzi sunących w twoją stronę przez zamarzające jezioro, żeby wyłudzić trochę chlebka.

Jeżówka purpurowa
(*Echinacea purpurea*) 'White Swan'
Wabi pszczoły i motyle. W lekkiej ziemi jest bardziej długowieczna niż w ciężkiej, gliniastej. Większe kępy podziel wiosną.
W x S 30-60 cm x 60-90 cm

REKLAMA

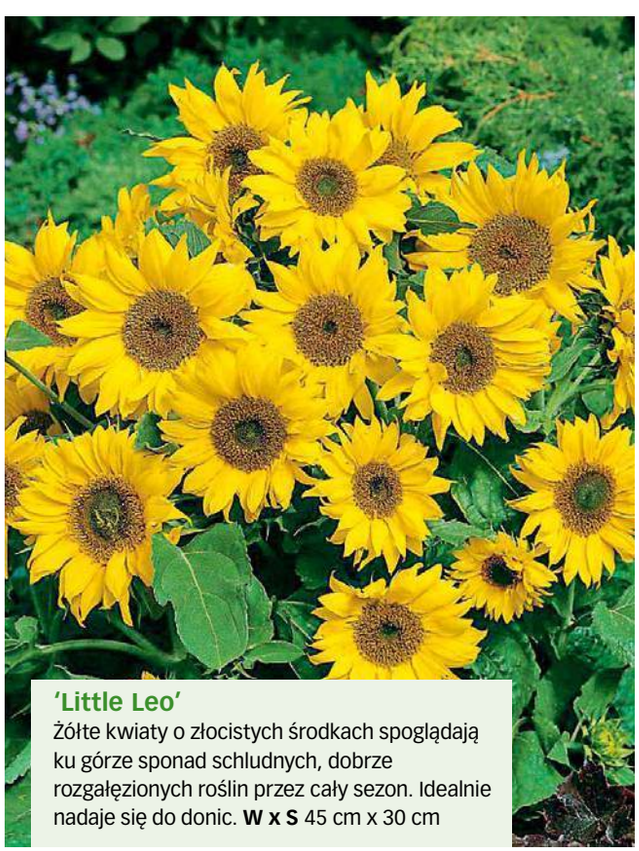

‘Velvet Queen’
Pojedyncze kwiaty o ciemnych środkach i płatkach w głębokim kolorze wina, brązu lub miedzianej czerwieni mają prawdziwie jesienny wygląd. **Wysokość x Szerokość** 1,8 m x 50 cm

Sunbelievable Brown-Eyed Girl
Krzaczaste, mocno rozgałęzione rośliny o kwiatach niezawiązujących nasion, dzięki czemu kwitną dość niezawodnie aż do jesieni. **W x S** 60 cm x 60 cm

‘Little Leo’
Żółte kwiaty o złocistych środkach spoglądają ku górze sponad schludnych, dobrze rozgałęzionych roślin przez cały sezon. Idealnie nadaje się do donic. **W x S** 45 cm x 30 cm

‘Superted’
Pełne kwiaty o zielonych środkach i intensywnie żółtych płatkach, które bardzo długo zachowują świeżość w wazonie. **W x S** 1,5 m x 50 cm

Słoneczniki

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Siew												
Kwitnienie												

ZDJĘCIA: IAN MCKINNEL; MR FOTHERGILLS; TIM SANDALL; THOMPSON & MORGAN

eprasa.pl 5fdba90189

Eksperci polecają

'Moonwalker'
Bladożółte kwiaty o kontrastującym z płatkami, ciemnym środku na wysokiej, rozgałęzionej łodydze. **W x S** 1,5 m x 50 cm

Słoneczniki

Biorąc pod uwagę wielość barw i rozmiarów słoneczników, każdy znajdzie słonecznik (albo i dziesięć słoneczników) dla siebie – zachwala **Graham Rice**

Słoneczniki. Wszyscy je znamy, prawda? Są duże, jasnożółte, sięgają nam do kolan, do ramion, a może aż po dach? Mają duże nasiona i są łatwe w uprawie. Jeśli tak właśnie myślisz, nadeszła pora, aby nieco to myślenie zmienić…

Przede wszystkim słoneczniki nie są wyłącznie żółte – i oczywiście nie bierzemy tu pod uwagę owych pełnych słoneczników o różowych płatkach, które widujemy na Facebooku, a które wygenerowano w komputerze, a nie w firmie nasiennej. W dzisiejszej dobie bywają słoneczniki kremowe, pomarańczowe, kasztanowe, purpurowe i w kolorze ciemnej czekolady, a także odmiany dwubarwne w różnych ognistych odcieniach – jest nawet odmiana na kwiat cięty, 'Sun Fill', która w ogóle nie ma płatków.

Bywają słoneczniki o ciemnych, zielonych albo pomarańczowych środkach; o jednym rzędzie płatków, półpełne i pełne do tego stopnia, że ich środka w ogóle nie widać. Niektóre mają pojedynczą łodygę, inne rozgałęziają się u podstawy, a jeszcze inne u góry. Niektóre dorosną do wysokości dachu, a inne ledwo sięgną ci do kolan.

Istnieją słoneczniki na kwiat cięty, które nie produkują pyłku, aby nie brudzić mebli, a nawet odmiany, które nie zawiązują nasion, ale łatwo ukorzeniają się z sadzonek. Kiedyś było inaczej. Wszyscy producenci nasion oferują obecnie szeroki asortyment słoneczników różnej wielkości i w różnych kolorach – tylko zerknijcie, a za chwilę wybierzecie tyle odmian, że nie będziecie mieli na nie miejsca.

- **Stanowisko** Najlepiej w pełnym słońcu – w donicach lub na rabatach. Wszystkie słoneczniki to mrozoodporne rośliny jednoroczne i siejemy je w marcu lub kwietniu do gleby lub pod osłoną [w Polsce siejemy na początku maja – red.]. Wyjątkiem jest 'Sunbelievable Brown-Eyed Girl' – tę odmianę kupujemy w postaci gotowej rośliny i pod koniec lata pobieramy z niej sadzonki do przezimowania.
- **Pielęgnacja** Wyższym odmianom zapewnij podpórki, zanim będą ich potrzebować. Regularnie zasilaj rośliny rosnące w donicach. Ostatnie owocostany zostaw na roślinach dla ptaków.
- **Gdzie kupić** www.mr-fothergills.co.uk; www.nickys-nursery.co.uk; www.thompsonmorgan.com

ODWIEDŹ www.gardenersworld.com/growsunflowers, gdzie znajdziesz więcej porad i specjalistycznych wskazówek na temat uprawy słoneczników

eprasa.pl 5fdba90189

Felieton

Cały Monty

Monty dzieli się lekcją adaptacji do wyzwań związanych ze zmianami klimatycznymi, jaką była dla niego wizyta w pięknym greckim ogrodzie bazującym na roślinach tolerujących suszę

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

Zasada numer jeden dotycząca wszelkich planów – od grilla w weekend po felieton ogrodniczy, który trzeba oddać za sześć tygodni: nawet nie próbuj obstawiać, jaka będzie pogoda. Nie będzie jednak niedorzecznością przypuszczać, że pomiędzy chwilą, gdy piszę te słowa, a czasem, gdy je czytasz, chociaż krótko świeciło słońce – bez względu na to, gdzie przebywasz. Ogrody będą musiały w jakimś stopniu stawiać czoła upałom i suszom, choć tu, w Longmeadow, przez 30 lat ani razu nie zdarzyło się, abym nie mógł pracować w ogrodzie z powodu nadmiernego upału bądź suszy.

Rozumiem jednak, że zaledwie jakieś sto mil dalej na wschód sprawy wyglądają nieco inaczej. Rocznie pada u nas 1000 mm deszczu, zaś na terenie Anglii Wschodniej zaledwie ok. 620 mm. Letnia susza jest rosnącym problemem dla wielu ogrodników – ale każdy problem jest też szansą. Najlepiej jest podejść do tego, skupiając się na możliwościach. W maju pojechałem kręcić program telewizyjny do Grecji, gdzie na skutek zmian klimatycznych jest naprawdę bardzo gorąco i sucho. Podczas mojej wizyty, która

> *„Trzeba się adaptować i współpracować, a nie walczyć, z tym, co dzieje się w ogrodzie”*

trwała tydzień, temperatura oscylowała wokół 35°C. Odnotowano rekordowo suchą zimę i wiosnę. Ziemia była tak spieczona, jakby to był środek sierpnia, zaś świat wydawał się spłowiały i jałowy.

Tymczasem ogrody ludzi bogatych pełne były szmaragdowozielonej murawy – rzucającego się w oczy symbolu zarówno ogrodniczych, jak i ludzkich kaprysów. Odwiedziłem jednak miejscowość Sparoza pod Atenami i tamtejszy wspaniały ogród założony przez Jaqueline Tyrwhitt w latach sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX wieku. Był on prowadzony przez Sally Razelou jako ogród odpowiadający klimatowi od roku 1992 do jej zgonu na początku ubiegłego roku, a obecnie znajduje się pod opieką entuzjastycznej ekspertki – Lucie Willan. W wyniku powyższego powstał wyjątkowo piękny ogród, choć niełatwo jest go uprawiać. Lucie powiedziała mi, że aby sadzić drzewa, Tyrwhitt robiła dołki za pomocą dynamitu, a żeby coś posadzić obecnie, potrzeba raczej kilofa niż łopaty. Jedynie niewielka część ogrodu jest nawadniana, a jednak prawie cały jest piękny.

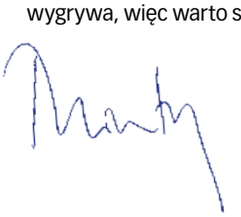
Kluczową kwestią przy tworzeniu ogrodu w takich warunkach jest odpowiedni dobór roślin. Tyrwhitt celowo rozpoczęła tworzenie pierwszego ogrodu o charakterze czysto śródziemnomorskim od obserwacji roślin rosnących w bezpośredniej okolicy, w regionie Attyka. Niektóre rośliny śródziemnomorskie rosną i kwitną jesienią, zimą bądź wiosną i zamierają na lato – a niektóre, np. *Teucrium*, zrzucają liście, które odrastają jesienią – i to zapewnia im przetrwanie. Inne gatunki adaptują się poprzez formę i pokrój – ich liście są srebrzyste, porośnięte puszkiem, wąskie albo lśniące, co zmniejsza utratę wody. Całkiem sporo z nich żyje krócej lub nawet obumiera, gdy latem otrzymuje za dużo wody.

Sparoza od początku wykazała się odwagą – wierzyła, że rośliny dadzą sobie radę w ekstremalnych warunkach i nie trwała, jak wielu z nas, w błędnym przekonaniu, że rośliny mogą przeżyć i dobrze się rozwijać wyłącznie z naszą pomocą. Zapewniamy roślinom za dużo wody, nawozów i nadmiernej pielęgnacji, zamiast pozwolić im działać zgodnie z tym, do czego idealnie przygotowały się na drodze ewolucji.

W warunkach suszy zawsze najlepiej jest sadzić rośliny jesienią, a nie wiosną, aby skorzystały z zimowego deszczu w swoim pierwszym sezonie wegetacyjnym. W Sparozie stwierdzono, że znacznie lepiej jest sadzić niewielkie rośliny i pozwolić im dobrze się ukorzenić, niż stawiać na natychmiastowy efekt. Rośliny rozmnaża się tu, bazując na lokalnej glebie, a nie specjalnym podłożu – dzięki temu nasiona i sadzonki już od pierwszego dnia muszą się adaptować i sobie radzić. Choć wydaje się to sprzeczne z intuicją, ogromne znaczenie ma dobra przepuszczalność gleby – nadmiar wody prawie zawsze szkodzi bardziej, niż przesuszenie. W Longmeadow rozmaryn, lawendę, tymianek i czystki zabija niezmiennie zimowy nadmiar wody, a susza nigdy nie zrobiła im szkody.

Przykład Sparozy uczy naprawdę wiele – podkreśla, że jeśli chcemy, aby nasze ogrody miały zrównoważony charakter i zachowały swoje piękno, muszą być kompatybilne z klimatem. W Longmeadow – tak ogrodniczo oddalonym od Sparozy, jak tylko można sobie wyobrazić – jest to równoznaczne z adaptacją do zimowego podmakania i wiosennych susz, ale każdy ogrodnik musi radzić sobie z warunkami panującymi w jego ogrodzie. Trzeba się adaptować i współpracować, a nie walczyć z tym, co dzieje się w ogrodzie.

Zielone murawy na obszarze śródziemnomorskim są nie tyle symbolem triumfu nad naturą, co ludzkiej próżności i głupoty. Przyroda zawsze wygrywa, więc warto stać po jej stronie.

eprasa.pl 5fdba90189

zadbaj o kwitnąca

formę

Popraw kondycję

Zapewnisz sobie lepszą formę, spędzając jak najwięcej czasu na pracy w ogrodzie – twierdzi **Sarah Johnson**

Według ostatniego badania zdrowia publicznego przeprowadzonego w Anglii przez NHS Digital, dwie trzecie dorosłych i około jedna trzecia nieletnich obywateli Wielkiej Brytanii w wieku od dwóch do piętnastu lat cierpi na nadwagę lub otyłość. Jednocześnie, jak podaje NHS, osobom starszym powszechnie zdarza się upaść; około jedna trzecia mieszkających w prywatnych domach osób powyżej 65 roku życia przewraca się co najmniej raz w roku. Najczęściej nie prowadzi to do poważnych urazów, ale niekiedy skutkuje złamaniami i utratą pewności siebie.

ILUSTRACJE: VICKI TURNER ; TRILINGSTUDIO, LARASLK/DEPOSITPHOTOS

Wzrost siły i poczucia zaufania do własnego ciała, jaki niesie ze sobą praca w ogrodzie, zmniejsza prawdopodobieństwo upadków. Choć ćwiczenia fizyczne i przebywanie na świeżym powietrzu nie są magicznym lekiem na ogrom problemów z zakresu zdrowia publicznego doświadczanych przez Wielką Brytanię, mogą jednak mieć ogromny wpływ na nasze zdrowie fizyczne i psychiczne. Ogrodnictwo jest świetnym sposobem na wyciągnięcie ludzi z domu i zapewnienie im ruchu – nic zatem dziwnego, że sektory zdrowia i edukacji starają się to wykorzystać.

eprasa.pl 5fdba90189

Jak mówi dr Olivia Chapple, współzałożycielka organizacji charytatywnej „Horatio's Garden", która zajmuje się przestrzeniami zewnętrznymi przy oddziałach urazów kręgosłupa należących do publicznej służby zdrowia, 80% gospodarstw domowych w Wielkiej Brytanii ma dostęp do ogrodu.

– [Praca w ogrodzie] jest na wyciągnięcie ręki – i jest prosta. Generalnie nie musi wiązać się z dużymi kosztami. Z punktu widzenia inicjatywy z zakresu zdrowia publicznego, to oczywisty wybór – mówi dr Chapple.

Jak dalej wyjaśnia, praca w ogrodzie to całościowy trening i może być równie skuteczna jak ćwiczenia na siłowni. Kalkulatory kalorii wskazują, że tego rodzaju aktywność pozwala spalić w ciągu godziny od ok. 250 do 500 kalorii – w zależności od jej intensywności. Powyższe potwierdza Richard Thompson z National Garden Scheme (NGS), który w artykule „Gardening for health: a regular dose of gardening" napisał: „siłownię znajdziemy pod wieloma oknami". Według niego praca w ogrodzie poprawia zręczność i siłę, a związany z nią ruch aerobowy skutkuje spalaniem takiej samej liczby kalorii, co trening na siłowni; szczególnie skuteczne w tym zakresie jest kopanie, grabienie i koszenie.

> Przyczyną wielu upadków jest utrata masy mięśniowej

Dr Chapple dodaje, że praca w ogrodzie świetnie wzmacnia muskuły, co jest szczególnie ważne dla osób starszych, które doświadczają utraty masy mięśniowej. Twierdzi też, że tracimy ją wraz z wiekiem, co jest przyczyną wielu problemów, w tym upadków, które sprawiają, że wiele osób przestaje się ruszać. Niektórzy niekoniecznie chcą ćwiczyć na siłowni, ale praca we własnym ogrodzie też może być bardzo skutecznym treningiem.

> Praca w ogrodzie pozwala spalić w ciągu godziny od 250 do 500 kalorii

Praca na działce

Udowodniono, że praca w ogrodzie ma pozytywny wpływ na zdrowie fizyczne. W raporcie sporządzonym przez „Growing Health" (projekt społecznościowej uprawy roślin jadalnych prowadzony przez „Garden Organic and Sustain") zacytowano przeprowadzone w Walii badania, w ramach których porównano ogrodników pracujących na działce lub w ogrodzie społecznym z osobami znajdującymi się na liście oczekujących na działkę. Stwierdzono, że zalecenia dotyczące aktywności fizycznej spełnia 68% aktywnych ogrodników i zaledwie 25% dorosłych osób oczekujących na przyznanie działki. Praca w ogrodzie i same ogrody mogą też być ratunkiem dla pacjentów w trakcie rehabilitacji. Gdy w sierpniu 2014 r. sześćdziesięciopięcioletnią Victorię Theakston przewieziono na oddział urazów kręgosłupa w Salisbury, nie była w stanie podnieść się z łóżka już od pięciu tygodni. Kobieta wspomina, że przeżyła szok na widok własnych nóg, które przypominały dwa patyki. O „Horatio Garden" usłyszała w szpitalu i zapragnęła zobaczyć ogród, aby uciec z oddziału, na którym brakowało jej prywatności. Opowiada, że gdy pierwszy raz trafiła do ogrodu, miała bardzo słabe mięśnie. Mięśnie brzucha były w zaniku i trudno jej było dłużej siedzieć, kiedy jednak znalazła się na świeżym powietrzu, zaczęła szybko wracać do formy. Jak mówi, ogród doskonale pomagał jej wzmacniać górne partie ciała, bo ćwiczyła pod chmurką niejako mimochodem. Jeżdżąc wózkiem inwalidzkim po całym ogrodzie, nie myślała, że w ten sposób się wzmacnia. Dość szybko zamieniła wózek inwalidzki na chodzik z kółkami i zaczęła nabierać pewności siebie. Początkowo poruszanie się po ogrodzie w pozycji wyprostowanej było dla niej dość przerażające, ale stawało się coraz bardziej realistyczne.

eprasa.pl 5fdba90189

Cel – ogród

Dla Victorii Theakston korzystanie z ogrodu było motywujące. Jak wspomina, rozwijała dzięki niemu siłę mięśni. Gdyby tego nie robiła, leżałaby ciągle w łóżku i oglądała telewizję. Wszyscy znajomi kobiety, którzy również korzystali z ogrodu, z pewnością potwierdziliby, że miało to ogromny wpływ na ich powrót do formy.

Victoria Theakston jest tylko jedną z wielu osób mających tego rodzaju pozytywne doświadczenia. Jak mówi Mark Lang z „Thrive", organizacji charytatywnej wykorzystującej ogrodnictwo, aby pomagać ludziom zmienić życie na lepsze, dość szybko widać pozytywne skutki większej ilości ruchu w ogrodzie. Ruch na świeżym powietrzu sprawia, że ludzie nabierają gibkości i lepiej się czują. Trzeba jednak koniecznie pamiętać też o własnych ograniczeniach. Osoby, które dopiero zaczynają, nie mogą po prostu rzucać się w wir działania. Trzeba brać pod uwagę swój stan, aby praca nad lepszą formą nie pogorszyła nam samopoczucia. Praca w ogrodzie to niskobudżetowy sposób na ruch, który przynosi też wiele innych korzyści. Mark Lang podkreśla, że uprawa i konsumpcja własnych warzyw nie tylko doskonale odżywia ciało, ale również daje poczucie celu i spełnienia. Dr Chapple dodaje, że praca w ogrodzie rozwija też nasze horyzonty i daje poczucie sensu, co motywuje nas do dalszych działań. Jeśli pracujemy w ogrodzie z innymi ludźmi, rozwija się też poczucie wspólnoty. Richard Thompson z NGS podkreśla, że ogrodnictwo i przyroda to sprawdzone, tanie i prawie powszechnie dostępne środki do poprawy stanu zdrowia całego narodu.

eprasa.pl 5fdba90189

Popraw formę...

SPALAJ KALORIE

Kopanie i grabienie to intensywny wysiłek podnoszący tętno i spalający kalorie. Zawsze staraj się używać ręcznych narzędzi – nie sięgaj po takie, które automatyzują proces (jak roboty do koszenia trawy).

WZMACNIAJ MIĘŚNIE BRZUCHA

Mięśnie brzucha wzmocnisz, używając motyki, nożyc do żywopłotu albo wideł – do kopania lub przewracania kompostu.

ZACHOWAJ WŁAŚCIWE TEMPO

Stopniuj wyzwania – początkowo prace wymagające większego wysiłku zostaw na później. Ubieraj się odpowiednio i współpracuj z innymi.

POSTAW NA REGULARNOŚĆ

Skup się na tych pracach w ogrodzie, które lubisz najbardziej, dzięki czemu będziesz do nich często wracać. Aby ruch przynosił korzyści, musi być regularny – tylko wówczas jest kluczem do zdrowia ciała i ducha.

SKUP SIĘ NA KONKRETNYCH MIĘŚNIACH

Pielenie dobrze wpływa na kręgosłup – gdy kucasz, zwiększasz siłę mięśni pośladków. Prace wymagające podnoszenia rąk powyżej barków, np. przycinanie gałęzi drzew, zwiększają siłę mięśni górnej połowy ciała i poprawiają równowagę.

eprasa.pl 5fdba90189

www.zielentozycie.pl

29. Międzynarodowa Wystawa Roślin i Ogrodów

ZIELEŃ TO ŻYCIE

FLOWER EXPO POLSKA

1 • 2 • 3 września 2022

EXPO XXI, ul. Prądzyńskiego 12/14, Warszawa

- Tysiące roślin w jednym miejscu !
- Finał - Konkurs Roślin Nowości 2022
- Kiermasz roślin
- Pokazy, warsztaty i prelekcje
- Porady i inspiracje
- Sprawdzona i praktyczna wiedza bezpośrednio od producentów

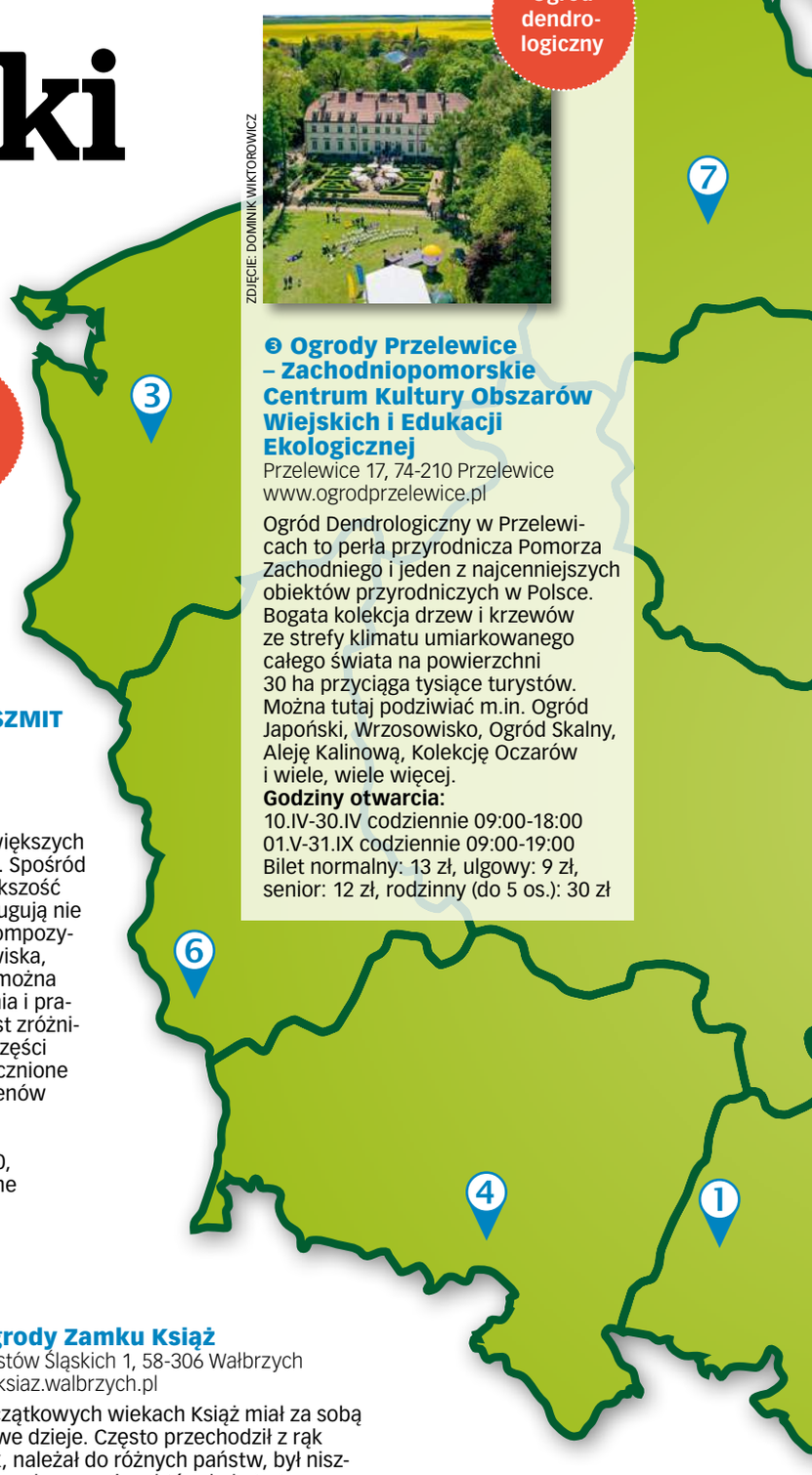

Ogrodowa
Mapa Polski
część IV

Zwiedzaj z nami najpiękniejsze polskie ogrody, parki i kolekcje roślin

Wykorzystaj letni urlop i wakacje na podróże do wspaniałych ogrodów znajdujących się w całym kraju. Szczyt sezonu ogrodniczego to doskonała okazja do podziwiania roślin w pełnej krasie. Poszukaj inspirujących zestawień, ciekawych form i sprawdzonych rozwiązań, które po powrocie możesz powtórzyć we własnym ogrodzie.

ZDJĘCIE: DOMINIK WIKTOROWICZ

❸ Ogrody Przelewice – Zachodniopomorskie Centrum Kultury Obszarów Wiejskich i Edukacji Ekologicznej

Przelewice 17, 74-210 Przelewice
www.ogrodprzelewice.pl

Ogród Dendrologiczny w Przelewicach to perła przyrodnicza Pomorza Zachodniego i jeden z najcenniejszych obiektów przyrodniczych w Polsce. Bogata kolekcja drzew i krzewów ze strefy klimatu umiarkowanego całego świata na powierzchni 30 ha przyciąga tysiące turystów. Można tutaj podziwiać m.in. Ogród Japoński, Wrzosowisko, Ogród Skalny, Aleję Kalinową, Kolekcję Oczarów i wiele, wiele więcej.
Godziny otwarcia:
10.IV-30.IV codziennie 09:00-18:00
01.V-31.IX codziennie 09:00-19:00
Bilet normalny: 13 zł, ulgowy: 9 zł, senior: 12 zł, rodzinny (do 5 os.): 30 zł

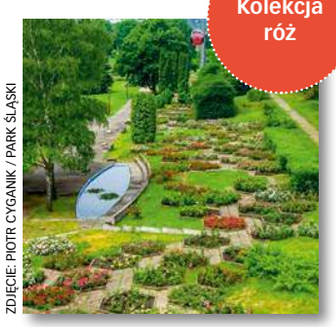

ZDJĘCIE: BRONISŁAW JAN SZMIT

❷ Ogród pokazowy Szkółki SZMIT

ul. Kwiatowa 18, 06-400 Pęchcin
k. Ciechanowa
www.szmit.pl/ogrod

Założony w 1982 roku ogród zajmuje 2,5 ha powierzchni. Jest jedną z największych prywatnych kolekcji roślin w Europie. Spośród ponad 6 tys. taksonów ogromna większość to odmiany uprawne. Na uwagę zasługują nie tylko same rośliny, ale również ich kompozycja, a także dobór pod kątem stanowiska, kolorów czy wysokości. W ogrodzie można zobaczyć sposoby cięcia, prowadzenia i prawidłowej pielęgnacji roślin. Ogród jest zróżnicowany pod kątem warunków – od części suchych, przez część leśną, nasłonecznione rabaty bylinowe, do podmokłych terenów nad stawami i roślinności wodnej.
Godziny otwarcia:
III – koniec jesieni, pn.-pt. 07:00-18:00, sb. 07:00-15:00, nd. i święta nieczynne
Wstęp bezpłatny

ZDJĘCIE: PIOTR CYGANIK / PARK ŚLĄSKI

❶ Rosarium w Parku Śląskim

Aleja Różana 2,
41-501 Chorzów
www.parkslaski.pl

Ogród różany jest jednym z najpiękniejszych symboli Parku Śląskiego. Cała kolekcja róż liczy ok. 300 odmian, które można podziwiać na ok. 35 tys. krzewów. Róże najintensywniej kwitną od połowy czerwca do połowy lipca, później z mniejszą intensywnością powtarzają ten proces aż do jesieni. Można tu ćwiczyć jogę lub fitness, wypoczywać z książką, słuchać śpiewu ptaków i delektować się pięknem przyrody, ale przede wszystkim zobaczyć nieprzebrane bogactwo róż.
Godziny otwarcia: całą dobę, wszystkie dni tygodnia
Wstęp bezpłatny

ZDJĘCIE: EARLYBIRD

❹ Ogrody Zamku Książ

ul. Piastów Śląskich 1, 58-306 Wałbrzych
www.ksiaz.walbrzych.pl

W początkowych wiekach Książ miał za sobą burzliwe dzieje. Często przechodził z rąk do rąk, należał do różnych państw, był niszczony podczas wojen, które były tu toczone, a mimo to przetrwał do dziś, a wraz z nim – przyzamkowe tarasy, które zajmują powierzchnię 2 hektarów, położone są na 12 różnych poziomach i utrzymane w stylu francuskim. Choć ich wygląd zmieniał się przez wieki, swoją funkcję pełnią nieprzerwanie od XVII wieku. Ze wszystkich roztaczają się zachwycające widoki na okolicę.
Godziny otwarcia:
pn.-pt. 09:00-18:00
sb.-nd. 09:00-19:00
Tarasy + Palmiarnia: bilet normalny: 30 zł, ulgowy: 25 zł

Zanim pojedziesz Upewnij się, czy wybrane przez ciebie miejsce przyjmuje gości. Z uwagi na warunki atmosferyczne dni i godziny otwarcia mogą się różnić.

eprasa.pl 5fdba90189

ZDJĘCIE: KRZYSZTOF MARGOL

Edukacja i rozrywka

❺ Rajski Ogród

Kamionka 5, 13-100 Nidzica
www.rajskiogrod.org.pl

Rajski Ogród to największy na Mazurach ogród pokazowy z Parkiem Odkrywców, gdzie dzieci, młodzież i dorośli mogą dokonywać doświadczeń związanych ze zjawiskami przyrody oraz prowadzić obserwacje i badania przyrodnicze. W 30 zakątkach tematycznych rośnie kilka tysięcy różnych roślin. Główną ideą ogrodu jest ochrona pożytecznych owadów, dlatego założono tutaj kilka kwietnych łąk oraz ustawiono domki i hotele dla owadów. W sąsiedztwie znajduje się Skamieniała Osada z imponującą kolekcją skał z całego świata, oranżeria i Garncarska Wioska oferująca warsztaty i produkty ceramiczne oraz dania regionalnej kuchni mazurskiej.
Godziny otwarcia:
pn.-nd. 09:00-19:00
Bilet normalny: 15 zł, ulgowy: 10 zł

ZDJĘCIE: EUGENIUSZ PUDEŁEK

Kolekcja azalii

❻ Ogród Pokazowy przy szkółce krzewów ozdobnych PUDEŁEK

ul. Żaków 8a, 68-120 Iłowa
www.ilowa.azalia.pl

Założona w 1976 roku Szkółka Pudełek specjalizuje się w produkcji krzewów iglastych, magnolii, azalii, różaneczników oraz wrzosów i wrzośców. W 2003 roku w Iłowej otwarto filię – szkółkę krzewów ozdobnych, centrum ogrodnicze Pudełek-Iłowa oraz ogród pokazowy. Wokół odrestaurowanego zabytkowego dworku na 5 hektarach założony został ogród pokazowy. Na terenie ogrodu znajduje się kolekcja rododendronów, azalii oraz magnolii, można także podziwiać inne roślinne osobliwości, rzadko występujące w Polsce.
Godziny otwarcia:
pn.-sb. 08:00-18:00
Wstęp bezpłatny

ZDJĘCIE: FRANK-RAJ

Ogrody tematyczne

❼ Ogrody pokazowe przy szkółce Frank-Raj

ul. Kociewska 11, 83-260 Frank
www.frank-raj.pl

Do zwiedzania udostępniono ogrody pokazowe w stylach charakterystycznych dla poszczególnych epok: średniowieczny, neorenesansowy, barokowy, rokokowy, labirynt i stylowe ogrody współczesne: wiejski, japoński i ogród z oczkiem wodnym. W części historycznej znajdują się ogrody: barokowo-angielski, krajobrazowo-historyczny i modernistyczny. Do spacerów zachęcają również ogrody typu botanicznego: bylinowy, ziołowy i ciekawych owoców, warzywnik oraz palmiarnia i tropicano z roślinami egzotycznymi. Ptaszarnia, mini zoo i labirynt to atrakcje, które z pewnością zachwycą najmłodszych.
Godziny otwarcia: pn.-sb. 08:00-19:00, nd. 10:00-19:00
Bilet normalny: 7 zł, ulgowy: 4 zł, zwiedzanie z przewodnikiem: 60 zł

Ogród pod miastem

ZDJĘCIE: ŁUKASZ SKOP

❽ Ogród Botaniczny PAN Centrum Zachowania Różnorodności Biologicznej w Powsinie

ul. Prawdziwka 2, 02-973 Warszawa
www.ogrod-powsin.pl

W tym podwarszawskim Ogrodzie Botanicznym prowadzone są badania naukowe w zakresie botaniki doświadczalnej i stosowanej, biotechnologii i genetyki roślin, ekologii stosowanej, szeroko pojętej ochrony przyrody i różnorodności biologicznej oraz ochrony środowiska. Wiosną szczególnie warto zobaczyć zachwycającą kolekcję magnolii i różaneczników, latem narodową kolekcję odmian uprawnych róż, a jesienią – Ogród Szumiących Traw. Zimą zaprasza zaś Ogród Świateł.
Godziny otwarcia: codziennie 09:00-20:00 (wejście do godz. 19:00)
Bilet normalny: 17 zł, ulgowy: 13 zł, rodzinny: 45 zł, parking: 10 zł

Ogrody pałacowe

ZDJĘCIE: JAKUB KOPYCKI

❾ Pałac Mała Wieś

Mała Wieś 40, 05-622 Belsk Duży
www.palacmalawies.pl

Przyjaciel i doradca króla Stanisława Augusta Poniatowskiego – Bazyli Walicki wybudował w 1786 roku dom rodzinny, który otrzymał formę pięknego, klasycystycznego pałacu. Uroda miejsca, historyczne budynki, pomniki natury – to wszystko sprawia, że pałac w Małej Wsi urzeka niepowtarzalną atmosferą. Część parku francuskiego i angielskiego przy pałacu założył w XIX szwajcarski ogrodnik Francis John na zlecenie Klementyny Kozietulskiej, a teraz został odnowiony przez właścicieli – Wiesławę i Leszka Barańskich.
Godziny otwarcia:
poł. VI – pierwszy tydz. VIII
10:30-20:00
Wstęp bezpłatny (park), opłata za strzeżony parking

ZDJĘCIE: ŁUKASZ SKOP

Ogród arts & crafts

❿ Ogród Pokazowy Ogrodowisko

Ul. Olszowa 19, 05-555 Przypki
www.ogrodowisko.pl

Ten ogród w stylu arts & crafts jest miejscem nie tylko dla miłośników ogrodów, ale także dla miłośników wypoczynku wśród zieleni. Perfekcyjnie wkomponowane w otaczającą roślinność ławeczki i leżaki zachęcają do wyciszenia, zatopienia się w lekturę czy odgłosy otaczającej przyrody. Puszyste trawniki kuszą do chodzenia po nich boso. Ogród wypełnia mnóstwo bylin, są dwie oranżerie, jeziorko, oczyszczany naturalnie staw kąpielowy oraz ekologiczne warzywniki. W tym sezonie warto zobaczyć nowo otwarty ogród różany oraz dwie przeciwstawne rabaty Piekło-Niebo. Wiosną w trawniku rozkwita 20 tys. roślin cebulowych.
Godziny otwarcia: nd. 10:00-16:00
Bilet normalny: 20 zł, dzieci do lat 16 wstęp bezpłatny

eprasa.pl 5fdba90189

Prawie przezroczystą trzęślicę modrą warto sadzić na przodzie rabat, bo zapewnia zniewalającą perspektywę na rośliny, które rosną za nią

TRAWY do wszystkich ogrodów

Skoro trawy wnoszą tak wiele dodatkowych wymiarów do krajobrazu, Carol przekonuje, że powinny rosnąć w każdym ogrodzie

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl 5fdba90189

„Trawy szumią i szepczą, kołyszą się i szeleszczą. Są pełne życia i poruszają się, jakby miały w sobie moc”

eprasa.pl 5fdba90139

Rośliny tak bardzo mnie poruszają – i założę się, że i wielu z was również – ponieważ żyją, rosną i nieustannie się zmieniają. Dotyczy to zwłaszcza bylin zielnych, a wśród nich grupy roślin, które nie tylko zmieniają się wraz z porami roku, ale również wnoszą coś, co daje nam niewiele innych gatunków – ruch i dźwięk. Trawy wnoszą do ogrodu dodatkowe wymiary i uwydatniają walory innych przedstawicieli świata flory. To najbardziej towarzyskie rośliny: uwielbiają rosnąć wśród kwitnących bylin – wystarczy popatrzeć na skraj dowolnej drogi czy pas zieleni wzdłuż autostrady.

Trawy odgrywają ważną rolę w tworzeniu społeczności roślin, które pomagają sobie nawzajem tworzyć siedliska korzystne dla gatunków bytujących w stanie dzikim. Głosy twierdzące, że nie ma z nich pożytku dla owadów, bo są wiatropylne i nie produkują nektaru ani dostępnego dla nich pyłku nie biorą pod uwagę ich pozostałych walorów. Trawy dają schronienie, azyl i pożywienie w postaci nasion owadom, drobnym ssakom i ptakom. To na trawach składa jaja wiele motyli dziennych i nocnych, zaś gąsienice przechodzą ostatnią fazę swojej metamorfozy.

Z estetycznego punktu widzenia trawy wznoszą ogród na nowy poziom, zapewniając dobrą zabawę i humor, niezbędne do ożywienia przedstawienia. Duchowe pokrzepienie, jakie zapewnia statyczny ogród, w którym wszystko jest równiutko przycinane i znajduje się pod kontrolą, nie może się równać z radością odczuwaną w miejscu, w którym rośliny – poruszane siłą żywiołów – migocą i lśnią. Im bardziej ograniczona przestrzeń, tym ważniejsze jest jej ożywienie. Trawy szumią i szepczą, kołyszą się i szeleszczą. Są pełne życia i poruszają się, jakby miały w sobie moc. Żadna inna grupa roślin nie reaguje tak dynamicznie na światło i warunki atmosferyczne, a jednak tak trudno oddać je na obrazie. Chyba najlepiej umożliwia to film, który rejestruje nie tylko ich taniec, ale też odgrywaną przez nie muzykę.

Nieprzebrane bogactwo

Aż trudno uwierzyć, że są ogrodnicy, którzy nie chcą mieć traw w ogrodzie – akceptują je jedynie w postaci trawnika. Niektórzy z nas nie są pewni, jak z nich korzystać bądź wręcz obawiają się wprowadzić do ogrodu trawy przekraczające jeden centymetr wysokości. Pisarz Michael Pollan podaje, że według jednej z teorii, ludzie, a szczególnie mężczyźni, potrzebują poczucia bezpieczeństwa, jakie daje krótka trawa, bo gdy nasi przodkowie przemierzali pampę, drapieżniki mogły pod osłoną wysokich traw podkradać się do nich ukradkiem, aby zaatakować.

Pollan określa trawnik mianem „przyrody pod rządami totalitarnymi". Niech inni spie-

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; GETTY/JAMI TARRIS; JASON INGRAM

6 ulubionych traw Carol

1 Rozplenica wschodnia (*Pennisetum orientale*)

Rozplenica wschodnia to doskonały wybór na słoneczne stanowiska z suchą, przepuszczalną glebą, szczególnie na południu Wielkiej Brytanii. Roślina tworzy gęste kępy i przez kilka miesięcy produkuje purpurowo-różowe kwiaty przypominające szczotki do butelek. Sadzimy ją na krawędziach rabat, przy ścieżkach lub w żwirze. Jeśli mieszkasz w chłodniejszej części kraju, lepiej postaw na nowsze kultywary rozplenicy i asortyment rozplenicy japońskiej (*Pennisetum alopecuroides*), który często pochodzi z Niderlandów i Niemiec. **W x S** 60 cm x 60 cm **K** VII-XI

2 Trzcinnik ostrokwiatowy (*Calamagrostis*) 'Karl Foerster'

Cieszy się powodzeniem wśród architektów krajobrazu i projektantów ogrodów i idealnie nadaje się do wyznaczania krawędzi oraz na żywopłoty, bo jest gęsty i ma mocne, pionowe pędy. Ta energiczna i wytrzymała roślina tworzy kępy i nie rozprzestrzenia się. Choć jest klasyczną, wysoką, strukturalną trawą, nie dominuje i stanowi hołd dla człowieka, który zrewolucjonizował nasze spojrzenie na trawy. **W x S** 1,8 m x 60 cm **K** VI-X

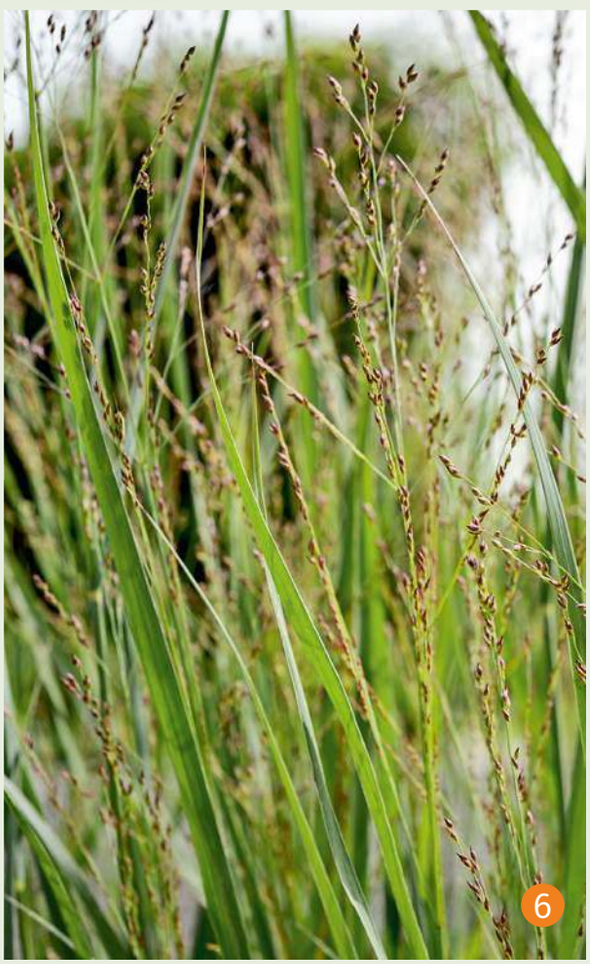
eprasa.pl 5fdba90189

> „Trawy odgrywają ważną rolę w tworzeniu społeczności roślin, które pomagają sobie nawzajem tworzyć siedliska korzystne dla gatunków bytujących w stanie dzikim”

3 Kortaderia Richarda (*Cortaderia richardii*)

Ta najwdzięczniejsza z traw zadaje kłam wszystkim negatywnym uwagom na temat traw pampasowych. Jej wysokie pędy delikatnie wyginają się w łuk, a kwiatostany, początkowo miękkie i jedwabiste, wraz z upływem jesieni nabierają puszystości. Tworzy piękne tło dla innych roślin i mimo swojej wielkości nigdy nie dominuje. Toleruje większość gleb i choć lubi słońce, daje też sobie radę w rozproszonym cieniu – tylko nie sadź jej pojedynczo na środku trawnika!

W x S 2,4 m x 1 m **K** VIII-XI

4 Miskant (*Miscanthus*) ‘Flamingo’

Chyba najbardziej kochana i najczęściej sadzona trawa ozdobna – toleruje większość warunków i łatwo się przystosowuje. Jest interesująca prawie przez cały rok – zapewnia element strukturalny latem, jesienią rozkołysane, różowe pióropusze, a zimą, gdy nadejdzie szron, wygląda jak widmo. Ta odmiana prowadzi wzrok przez nasze podniesione rabaty w dolnej części ogrodu.

W x S 1,8 m x 1,2 m **K** VIII-X

5 Trzęślica (*Molinia*) ‘Transparent’

Ta trafnie nazwana odmiana [„transparent” znaczy po angielsku „przejrzysty – red.] jest duża, ale tak delikatna, że nie będzie nie na miejscu nawet w małym ogródku. Dzięki temu, że jest rzeczywiście przejrzysta, można wokół niej bez szkody sadzić wiele innych roślin. Jej eleganckie, łukowato wyginające się pędy mienią się tysiącami maleńkich kwiatków. Wszystkie trzęślice lubią wilgotną, ciężką glebę.

W x S 2 m x 80 cm **K** VIII-X

6 Proso (*Panicum*) ‘Thundercloud’

Wyprostowane pędy północnoamerykańskiego preriowego prosa rózgowego (*Panicum virgatum*) zdobią roziskrzone kwiatostany. Początkowo są one niebieskozielone, potem karmazynowoczerwone, a ostatecznie biszkoptowe, co obrazuje lato, jesień i zimę. Nazwy kultywarów prosa, np. ‘Shenandoah’, podkreślają jego związek z prerią i Indianami – jej rdzennymi mieszkańcami.

W x S 100 cm x 75 cm **K** VIII-X

eprasa.pl 5fdba90189

Jak wykorzystywać trawy

Kilka lat temu ogromną popularnością cieszyły się tzw. ogrody trawiaste i zachęcano nas do sadzenia traw razem – np. po części w donicach ustawionych na żwirze, a po części w samym żwirze. W Wisley była rabata z roślinami jednoliściennymi, a na niej mnóstwo traw. Była ciekawa, ale nie zachwycająca.

Główną cechą traw jest moim zdaniem ich uniwersalność i dla mnie, a prawdopodobnie i dla większości ogrodników, radość wykorzystywania traw polega na łączeniu ich z innymi roślinami – dodają statycznym kępom bylin ruchu i zmienności. Przeciwnicy traw często mówią, że rośliny te są takie same, ale nic nie może być dalsze od prawdy – ich zwolennicy mogą o tym rozprawiać godzinami.

Trawy wnoszą do ogrodu swoją formę i wysokość – najwyższe z nich można nawet wykorzystywać jako żywopłoty lub do oddzielania od siebie części ogrodu i tworzenia aury tajemniczości. Można je sadzić w skupiskach lub tak, aby meandrowały między innymi roślinami. Niższe trawy, zwłaszcza te, które mają ciekawe tekstury, jak ostnica cieniutka (*Nassella tenuissima; Stipa tenuissima*) lub rozplenica, można wykorzystać do rozmywania brzegów rabat. Mogą też ładnie przelewać się na ścieżki.

Są ogrody, w których dla wywołania określonego efektu sadzi się jedną trawę *en masse*, co pozwala ją docenić. Dobrym przykładem są tu zaprojektowane przez Pieta Oudolfa rabaty z trzęślicami w Scampston Hall.

Za pomocą traw można dodać ogrodowi atrakcyjności w różnych porach roku. Tak dzieje się niezmiennie w malutkich ogródkach – gdzie za bardzo nie ma wyboru miejsca do nasadzeń. W większych ogrodach można trawy celowo sadzić tam, gdzie będą gwiazdami konkretnego czasu – zwykle jesieni.

Aby maksymalnie wykorzystać ich rytm, dźwięk i muzykę (nie wspominając już o zdolności do zmieniania się w zależności od światła), trzeba sadzić te gwiazdy strategicznie – tam, gdzie ich wpływ będzie największy.

Wiele rodzajów traw można sadzić wśród innych roślin, aby ożywić rabaty

> “My, ogrodnicy, mamy dostęp do ogromnego bogactwa traw i możemy je dobrać do konkretnych warunków”

rają się o zalety i wady trawników, ale moim zdaniem pozbawić się radości z uprawy traw ozdobnych to smutna perspektywa. Jest ich całe mnóstwo, a różnorodność ich postaci i rozmiarów zapiera dech. A może nie powinno to dziwić? Może należałoby się tego spodziewać po rodzinie roślin, która porasta 25-40 % powierzchni gleby na świecie? Ewolucja zadbała o to, aby trawy były w stanie przetrwać w dowolnym zakątku globu – od pustyni po bagna, od szczytów gór po piaszczyste morskie brzegi. Oznacza to, że my, ogrodnicy, mamy dostęp do ogromnego bogactwa traw i że możemy je dobrać do konkretnych warunków panujących w ogrodzie. Nigdy ich nie liczyłam, ale na przykład przewodnik po trawach wydany przez Knoll Gardens wymienia około pięćset odmian.

Jak w każdym przypadku, warunek bazowy to dobór roślin, którym będą odpowiadać warunki panujące w naszym ogrodzie. Tu, w Glebe Cottage, mamy różne warunki w różnych częściach ogrodu i dzięki temu możemy uprawiać wiele różnych traw. Cieniste zakamarki rozświetla swoimi bladożółtymi źdźbłami pasownica rozpierzchła (*Milium effusum aureum*). Często znajdujemy mnóstwo samosiejek, które wyglądają, jakby ktoś namalował żółte ptaszki na ciemnym tle. Tam, gdzie są siewki, były kiedyś nasiona, a jeszcze wcześniej kwiaty bądź kwiatostany. Gdy pasownica rozpierzchła produkuje kwiaty, zmienia się jej osobowość, staje się elegancka i melancholijna. Lubię też perłówkę jednokwiatową (*Melica uniflora*) ‘Albida’ – skromną, ale przeuroczą trawę leśną, której kwiatostany wyglądają latem jak zdobiące pędy maleńkie krople deszczu. Po raz pierwszy zobaczyłam ją wiele lat temu w Chelsea Physic Garden. Rosła w jakimś cichym zakątku w towarzystwie zielono-białej funkii i robiła duże wrażenie. To proste, lecz idealne połączenie, a jego widok zostanie ze mną na zawsze.

Na wszystkie pory roku

Myśląc o trawach w różnych miejscach i o różnych porach, wszyscy z pewnością mamy jakieś wspomnienia. Przypominam sobie na przykład szczęśliwe chwile, gdy wędrowałam po polach hrabstwa Yorkshire z przyjaciółką, Helen, szukając dzwonków okrągłolistnych i natknęłyśmy się na skupisko falujących śmiałków pogiętych (*Deschampsia flexuosa*). To jedna z traw tchnących marzycielską bezcielesnością, która wymyka się definicjom. W wietrzny dzień łąka w szczycie rozkwitu może wyglądać jak falujący ocean.

W Ogrodzie Ceglanym przed naszym domem rośnie mnóstwo traw, czemu w znacznej mierze zawdzięczamy, że jest to miejsce, które ciągle wygląda inaczej. Mamy tu wiele trzęślic, a niesymetrycznie umiejscowione skrzyżowanie ścieżek wyznaczają cztery kępy hakonechloi smukłej (*Hakonechloa macra*). Najczęściej widuje się tę elegancką japońską trawę w żółto-zielonej, mozaikowatej postaci, choć jej odmiana botaniczna jest znacznie łatwiejsza w pielęgnacji i świetnie pasuje do innych nasadzeń. Wiosną czekamy na jej świeże, zielone pędy, pod koniec czerwca jej jaskrawozielone, przypominające fontannę źdźbła sugestywnie szumią, a jesienią prezentuje szał kolorów – pomarańczowego, rdzawego i brązowego. Płowe liście tej trawy ścinamy w lutym w oczekiwaniu na wiosnę. Stale przypomina nam o ważnej roli, jaką trawy odgrywają w życiu ogrodu.

ZDJĘCIA: GETTY/DAVID BURTON

eprasa.pl 5fdba90189

PAKIET DWÓCH KSIĄŻEK
W NIŻSZEJ CENIE!

REGULARNA CENA 164,90 ZŁ

CENA PROMOCYJNA 130,00 ZŁ

ZAMÓW PAKIET KSIĄŻEK I CIESZ SIĘ PIĘKNYMI ROŚLINAMI, A TAKŻE OBFITYMI ZBIORAMI W SWOIM OGRODZIE!

WWW.ULUBIONYKIOSK.PL

eprasa.pl 5fdba90189

ZDANIEM CZYTELNIKÓW

Odpowiadamy na pytania dotyczące *warzyw*

Aby wasze zbiory były w tym roku po prostu najlepsze, **Monty** odpowiada na palące pytania dotyczące własnych upraw, zadane przez czytelników w mediach społecznościowych

Monty maksymalizuje przestrzeń na podwyższonych grządkach, uprawiając międzyplony – sieje szybko plonujące rośliny między warzywami, które rosną wolniej i w szerokiej rozstawie

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl 5fdba90189

“Nie uprawiaj tej samej rośliny w tej samej ziemi dwa lata pod rząd”

P Czy na podwyższonej grządce można sadzić warzywa gęściej, czy trzeba się trzymać instrukcji na opakowaniu?

@ghm_gallery on Instagram

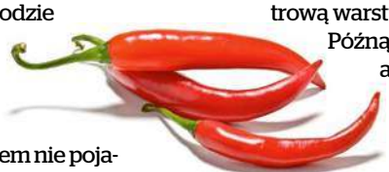
O Korzyść z uprawy na podwyższonych grządkach polega na tym, że mamy dostęp do całej uprawy bez potrzeby deptania ziemi. Oznacza to, że możemy sadzić rośliny na planie szachownicy, a nie w rządkach, a także do samego brzegu, co znacznie poprawia wydajność przestrzenną. Jednocześnie im bliżej siebie rosną nasze warzywa – wszystko jedno, gdzie, tym mniej składników odżywczych i wody ma dla siebie każda roślina i tym będzie mniejsza. Można to obrócić na własną korzyść – uprawiam sałatę w odstępach mniej więcej co 15 cm, bo zbieram główki, gdy są jeszcze niewielkie, za to cukinie i brokuły sadzę co najmniej co 90 cm, bo potrzebują przestrzeni, aby dobrze rosnąć.

Przestrzeń można wykorzystywać jeszcze lepiej, sadząc międzyplony. Uprawa warzyw, które aby dobrze się rozwijać i plonować, muszą rosnąć w odstępach co najmniej 60 cm – jak kukurydza – pozwala dodatkowo na uprawę na przykład sałaty. Sałata urośnie, dojrzeje i zostanie zebrana, zanim zacznie konkurować z kukurydzą o światło i składniki odżywcze.

P Czy można nie wystawiać starszych drzewek pomarańczowych ze szklarni na lato, jeśli jest ona dobrze wentylowana? Są tak duże, że nie można ich ruszyć.

Debbie Emfinger na Facebooku

O Oczywiście, można. Drzewka pomarańczowe uwielbiają, gdy jest jeszcze bardziej gorąco i sucho, niż w twojej szklarni, więc wszystko będzie dobrze. Pamiętaj tylko o jak najintensywniejszej wentylacji i utrzymywaniu wilgotności powietrza poprzez polewanie podłogi lub zraszanie roślin latem. Zimą niech drzewka przebywają w chłodzie (ale nie na mrozie), aby mogły odpocząć – nie nawilżaj wtedy powietrza. Idealnie byłoby, aby między listopadem a marcem nie pojawiały się nowe przyrosty, a gdy w kwietniu w końcu zaczną rosnąć, przytnij drzewka, aby zapewnić im więcej światła i powietrza.

P Mamy niewielkie podwórko i chcielibyśmy zacząć uprawiać warzywa na murach, w pionie. Które rośliny najlepiej się do tego nadają?

@samd5555 na Instagramie

O Choć mamy tu ograniczony wybór, jest kilka warzyw, które dobrze rosną, gdy prowadzimy je po powierzchni pionowej. Fasola tyczna wydaje się tu oczywistością, ale warzywa z rodziny dyniowatych – dynie, kabaczki, cukinie, ogórki i tykwy również bardzo ładnie rosną, gdy są prowadzone po murze. Sprawdzą się też pomidory, bób i groch. Nie zapominaj o owocach – jabłonie, grusze, pigwy, figi i czereśnie można prowadzić przy murze czy płocie w postaci kordonów, wachlarzy czy palmet. Czerwone porzeczki, maliny i agrest również nadają się do uprawy pionowej.

Tradycyjna odmiana grochu, 'Blauwschokker', świetnie nadaje się do uprawy pionowej

"Rzadko podlewam warzywa po zasadzeniu i bardzo obfitym podlaniu"

P Czym najlepiej i jak często zasilać warzywa?

Gillian Ross Jagger na Facebooku

O Jeśli uprawiasz warzywa w gruncie, nie ma potrzeby ich zasilać – pobierają niezbędne substancje z ziemi. Można jednak poprawiać jej jakość, ściółkując ją wiosną, przed obsadzeniem, kilkucentymetrową warstwą własnego kompostu. Późną jesienią powtórz zabieg, aby ziemia wchłonęła kompost przez zimowe miesiące. Jeśli uprawiasz warzywa w donicach, wzbogacaj podłoże polepszaczem gleby lub własnym kompostem ogrodowym. Rośliny kwitnące, takie jak groch, fasola, papryczki chili, bakłażany i pomidory, warto podlewać raz w tygodniu płynnym nawozem z wodorostów. Nadmierne nawożenie jest jednak takim samym problemem jak niedostateczne zapewnianie roślinom substancji odżywczych, dlatego trzymaj się instrukcji i nie zasilaj częściej, niż raz w tygodniu.

P Jakie warzywa należałoby uprawiać, aby zapewnić sobie w przyszłości zasoby pożywienia w kontekście zmian klimatycznych?

@grow.107 na Instagramie

O Problem nie polega na tym, co uprawiać, ale jak sobie radzić z podlewaniem. Rzadko podlewam warzywa po zasadzeniu i bardzo obfitym podlaniu. Jeśli już to robię, to wyłącznie w momentach o znaczeniu krytycznym, np. w czasie kwitnienia. Dotyczy to ziemniaków, cukinii, fasoli, grochu, kukurydzy itp. Powtarzaj też sobie jak mantrę – podlewamy podłoże, a nie roślinę. Ale najczęściej rośliny rosnące w glebie zapuszczają korzenie na tyle głęboko, że docierają do odpowiednich zasobów wody. Duża ilość materii organicznej w ziemi zatrzymuje wilgoć, zapewniając ją korzeniom, podczas gdy obfite ściółkowanie znacznie zmniejsza parowanie wody.

Po obfitym podlaniu świeżo zasadzonych do gruntu warzyw Monty powierza ich dalsze nawadnianie deszczom

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

eprasa.pl 5fdba90189

Pomidory

P Sadzę trzy pomidory w każdym worku uprawowym i uszczykuję im pędy boczne i stożki wzrostu, ale zawsze i tak robią ze szklarni gęsty las. Czy można jakoś ograniczyć ich wzrost?

Chris Billson na Facebooku

O Niektóre odmiany mają więcej wigoru od pozostałych, ale podejrzewam, że problem polega na uszczykiwaniu stożków wzrostu, co jedynie pobudzą roślinę do wypuszczania jak największej liczby pędów bocznych.

Pomidory wysokorosnące z łatwością osiągają 2,5-3,5 m wysokości, więc ograniczanie ich wzrostu skutkuje skupieniem ich energii na produkcji pędów bocznych. Zasilaj je tylko raz w tygodniu i unikaj nawozów o wysokiej zawartości azotu, które pobudzają rośliny do produkcji jak największej ilości liści, a nie owoców. Stosuj nawóz do pomidorów o wysokiej zawartości potasu, który skupi energię rośliny na produkcji kwiatów i owoców.

P Poproszę o podpowiedź, jak zapobiegać wirusowi kędzierzawości liści pomidora

Susan Osborne na Facebooku

O Jedną z przyczyn tej choroby są wahania temperatury. Gdy uprawiamy pomidory w szklarni, można zauważać, że wirus zwykle atakuje te z nich, które rosną najbliżej drzwi.

P Mam pomidory na dość wietrznym stanowisku i ich liście kędzierzawieją.

@Livviebspear na Instragramie

O To nie wiatr powoduje problem, ale efekt ochładzania i wysuszania. Spróbuj osłonić pomidory od wiatru lub zasadź je gdzieś, gdzie będą lepiej osłonięte.

Uprawa pomidorów w równomiernej temperaturze zmniejsza ryzyko podatności na wirusa kędzierzawości

P Jak sobie radzić ze szkodnikami szklarniowymi?

@mjlist1 na Instagramie

O Poprzez odpowiednie zabiegi – w praktyce oznacza to przede wszystkim utrzymywanie jak najlepszej wentylacji przy zachowaniu pożądanej temperatury (latem zwykle ok. 15-25°C, zimą 5-15°C). Aby to osiągnąć, latem konieczne jest maksymalne wentylowanie szklarni.

Po drugie podlewaj rośliny rano i nie zamykaj szklarni na noc, gdy na dworze jest mokro. Rośliny rosnące w szklarni podlegają zasadzie „idziemy spać, gdy mamy sucho". Po trzecie zbieraj i usuwaj wszystkie uszkodzone liście. Wszystkie powierzchnie w szklarni muszą być czyste. I wreszcie – a to najtrudniejsze ze wszystkiego – spróbuj nie wstawiać do szklarni zbyt wielu roślin – spraw, aby mogły swobodnie oddychać i aby powietrze swobodnie przepływało wokół nich.

P Czy lepiej jest podlewać warzywa rano czy wieczorem?

@Sarahconnorsfit na Instagramie

O Jeśli chodzi o podlewanie pod chmurką, to lepiej wieczorem, gdy upał jest coraz mniejszy i wyparuje najmniejsza ilość wody. Jeśli jednak podlewasz rano, rób to jak najwcześniej, aby rośliny pobrały wodę, zanim słońce zacznie prażyć. Bez względu na to, kiedy podlewasz, pamiętaj, że zdecydowanie lepiej jest porządnie podlać rośliny co kilka dni, a nawet raz w tygodniu, niż codziennie je zraszać – i aby podlewać ziemię, a nie rośliny.

P Mam mały warzywnik: jak utrzymać glebę pod warzywa w dobrym stanie?

Anne Breen na Facebooku

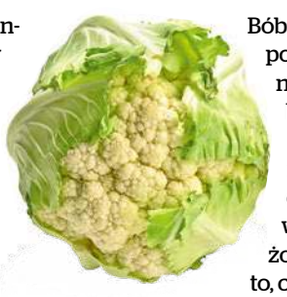
O Stosuj kompost. Ściółkowanie na 3-5 cm dwa razy do roku zapewnia wszystkie niezbędne substancje odżywcze utracone przy ostatnich zbiorach. Stosuj płodozmian (strączkowe/kapustne/korzeniowe), ale nie skupiaj się na kolejności – staraj się po prostu nie uprawiać tego samego warzywa w tej samej ziemi dwa lata pod rząd.

Ściółkowanie warzywnika nie tylko poprawia żyzność gleby, ale też jej strukturę

Aby rośliny w szklarni były zdrowe i nie atakowały ich szkodniki, konieczne są: dobry przepływ powietrza i wentylacja

Bób ma bardzo głębokie korzenie, które pomagają wciągnąć materię organiczną do gleby. Gliniastą glebę bardzo lubią wszelkie sałaty, buraki korzeniowe i liściowe oraz truskawki. Zacznij myśleć, że jesteś szczęściarzem, dwa razy do roku rozkładaj grubą warstwę ściółki z porządnie rozłożonej materii organicznej i uprawiaj to, co lubisz.

P Mamy w ogrodzie bardzo gęstą, gliniastą glebę: czy można w niej coś z powodzeniem uprawiać, czy muszę skupić się na uprawie w donicach?

@saanyamo na Instragramie

O Jak najbardziej możesz. Pod wieloma względami to wygrana na loterii, choć trzeba będzie zainwestować sporo pracy i trochę czasu, aby żyzność ciężkiej, gliniastej ziemi stała się oczywista. Po pierwsze należy zacząć ściółkować ją jak największą ilością materii organicznej. Idealnie nadają się do tego dojrzały obornik i kompost ogrodowy. Nie trzeba wkopywać ich w glebę – wystarczy rozłożyć je na powierzchni jak ściółkę, a dżdżownice zrobią całą resztę.

Do spulchniania naszej ciężkiej ziemi świetnie nadają się ziemniaki i wszystkie warzywa kapustne: kapusta, brokuły itd.

P Co zrobić, aby otrzymać przyzwoite kalafiory? Jeszcze nigdy nie udało mi się zebrać ładnych, zwartych róż.

Nicola Jones, na Facebooku

O To bardzo trudne, Nicola. Ja też mam z tym trudności! Owszem, co nieco może pomóc: działaj szybko na każdym etapie – czy dotyczy to flancowania, sadzenia rozsady do większych doniczek, czy sadzenia ich do gruntu w ogrodzie. Zahamowanie ich wzrostu na dowolnym etapie zawsze ograniczy wielkość róż. Sadzonek nie wolno przesuszyć. Kalafiory lubią żyzną glebę z mnóstwem materii organicznej. Sadzimy je co ok. 60 cm. Gdy zaczną formować się róże, przykryj je liśćmi, aby odciąć światło. Nie wiem, czy cię to pocieszy, ale nawet, jeśli starannie zastosujesz się do powyższych wskazówek, kalafiory *i tak* mogą nie urosnąć!

ZDJĘCIA: JASON INGRAM; ADRIAN TAYLOR

eprasa.pl 5fdba90189

“Chcę dodać ci odwagi, abyś spróbował, w nadziei, że twoje życie wzbogaci się bardziej, niż kiedykolwiek sobie to wyobrażałeś”

ZDANIEM CZYTELNIKÓW

Jak zacząć?

Jesteś nowicjuszem w ogrodnictwie i nie wiesz, od czego zacząć? Grupa naszych czytelników poprosiła **Alana Titchmarsha** o podzielenie się wiedzą, aby skierować cię na właściwą drogę

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

Zniechęcające. Straszne. Wszystkie te długie łacińskie nazwy. Nic dziwnego, że tak wiele osób zwleka z utworzeniem swojego ogrodu. Jeśli podchodzisz do tego na chłodno, bez żadnego doświadczenia przekazanego przez rodziców lub dziadków, cała ta sprawa wydaje się tak skomplikowana. Łatwiej jest po prostu pozwolić mu leżeć odłogiem i nazywać to powrotem do natury.

Ale robiąc to, pozbawiasz się emocji tworzenia relaksującej przystani, ucieczki od stresów i napięć życiowych. Wykiełkowanie nasiona lub ukorzenienie sadzonki, zrobienie kwiatowej rabaty w miejscu, gdzie kiedyś rosły brzydkie chwasty, podniesie cię na duchu jak żadna inna czynność. Pamiętaj tylko, że 90 procent ogrodnictwa opiera się na zdrowym rozsądku i obserwacji, a przynajmniej poczujesz się ośmielony, aby zacząć.

Przez następne 12 miesięcy wezmę cię za rękę i poprowadzę przez coś, co może wydawać się polem minowym zagmatwania. Wiedząc, co mam z bycia ogrodnikiem przez ostatnie siedem dekad, po prostu nie mogę zatrzymać tego entuzjazmu i pasji do upraw tylko dla siebie. To naprawdę nie jest nic skomplikowanego. Jest to o wiele ważniejsze, zarówno dla nas jako jednostek, jak i dla planety, którą zajmujemy. Ogrodnictwo ma długofalowy wpływ na człowieka i jego otoczenie, którego nie sposób przecenić.

Przede wszystkim pamiętaj, że twój ogród jest nie tylko miejscem, w którym możesz dzielić się z dziką przyrodą i skromnym sposobem, by przyczynić się do zazieleniania środowiska, ale także jest po to, by dawać ci radość. Jeśli chodzi o naturę, bycie troskliwym i rozważnym ogrodnikiem jest niezbędne, ale uprawiamy ogród też dla własnej przyjemności i własnego zadowolenia – nie widzę powodu, by za to przepraszać.

Czego chcesz?

Zastanów się, jakim chcesz być ogrodnikiem. Czy chcesz uprawiać określony rodzaj roślin, czy chcesz trochę tego i tamtego? Czy chcesz nauczyć się, jak uprawiać rośliny z nasion i jak ukorzeniać sadzonki, czy po prostu cie-

Wypróbuj nowe umiejętności, a także oszczędzaj pieniądze, uprawiając rośliny od podstaw

Czerp korzyści z własnoręcznej uprawy warzyw, nawet na najmniejszej działce

Ożyw swój ogród, zapraszając dziką przyrodę do dzielenia z tobą przestrzeni

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa

Alan podzieli się prostymi wskazówkami projektowymi, które pomogą ci skutecznie łączyć kolory i rośliny

“Kiełkowanie nasion, ukorzenienie sadzonek lub założenie rabaty kwiatowej podniesie cię na duchu jak żadna inna czynność”

Przycinanie może wydawać się zniechęcające, ale z pomocą Alana wkrótce nauczysz się podstaw

szysz się, że kupujesz i sadzisz je, aby dać im jak największą szansę na przeżycie?

Zastanów się, jakiego rodzaju ogrodu pragniesz: czy chcesz po prostu usiąść w nim i podziwiać widoki, czy chcesz uprawiać własne jedzenie?

Ile czasu i pieniędzy możesz przeznaczyć? Na miłość boską, nie wyznaczaj sobie celu, który pożera wszystkie twoje zasoby i powoduje, że żałujesz, że kiedykolwiek zacząłeś ekscytującą, odkrywczą podróż.

Jest tyle pytań, ale bardzo szybko poznasz odpowiedzi, które będą miały wpływ na twoje podejście do tego skrawka ziemi za tylnymi drzwiami domu,

„Nieważne czy na ganku, czy w skrzynce okiennej – ogrodnictwo jest możliwe na najmniejszej przestrzeni”

a nawet na balkonie, ganku lub w skrzynce okiennej. Ogrodnictwo jest możliwe na najmniejszych przestrzeniach, o czym zaświadczyć może każdy chwast rosnący w szczelinie chodnika.

Od czasu do czasu będziesz przytłoczony masą dostępnych informacji. Nie oczekuj, że zapamiętasz wszystko. Wiedza o tym, gdzie znaleźć te informacje, kiedy ich potrzebujesz, jest kluczowa, a dzięki temu magazynowi, a także książkom, programom telewizyjnym i internetowi zawsze istnieje sposób, aby znaleźć odpowiedź. Trudność pojawia się, gdy istnieje kilka odpowiedzi. W takim przypadku wzrusz ramionami i spróbuj jednego z rozwiązań. Unikaj bycia dyrygowanym przez osoby z głęboko zakorzenionymi przekonaniami. Moja mama cierpliwie słuchała, kiedy wracałem do domu z zajęć i mówiłem jej, że wykonuje jakąś ogrodniczą czynność w zły sposób. Uśmiechała się pobłażliwie i dalej robiła wszystko po swojemu, dowiedziawszy się, co u niej się sprawdza. Często istnieje więcej niż jedna droga do sukcesu. Wszystko, co chcę zrobić przez następny rok, to dodać ci odwagi, abyś spróbował, w nadziei, że twoje życie wzbogaci się bardziej, niż kiedykolwiek sobie to wyobrażałeś. Powodzenia!

3 kroki na dobry początek

1 **Przyjrzyj się** uważnie swojej działce i zdecyduj, co ci się w niej podoba, a co nie, bez czego mógłbyś się obejść i co chciałbyś dodać. Podejdź realistycznie do swoich finansów i dostępnego czasu. Nie ma potrzeby, aby działać impulsywnie i bez zastanowienia. To zajmie trochę czasu. Nie dekorujesz pokoju (co możesz zrobić w weekend), ale zaczynasz magiczną podróż, która będzie ewoluować.

2 **Spójrz** na otaczające cię ogrody, aby zobaczyć, co dobrze rośnie w twojej okolicy. Poproś o radę przyjaciół i sąsiadów, którzy wydają się mieć talent – prawie zawsze chętnie podzielą się swoją wiedzą. Jeśli kochają ogrodnictwo, to będą chcieli, abyś ty też je pokochał. To samo dotyczy ogrodów ogólnodostępnych – ich właściciele będą zachwyceni, że się nimi interesujesz.

3 **Zaczekaj** trochę, zanim zaczniesz kopać grządki i rabaty, jeśli niedawno przeprowadziłeś się do domu i nabyłeś nowy ogród. To dobra wymówka, aby trochę zwolnić, a do tego uniknie wykopywania i porzucania skarbów, które jeszcze się nie pojawiły. Rób zdjęcia i notatki oraz nagrywaj to, co i kiedy się pojawi. Jeśli nie jesteś czegoś pewien, po prostu zapytaj znajomych i rodzinę.

POSŁUCHAJ podcastu Alana o tym, jak założyć ogród na **www.gardenersworld.com/podcast**

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl 5fdba90189

Zielony **Ogródek**

Zaprojektuj swój ogród **ZA DARMO!**

Stwórz **projekt ogrodu** online,
bez instalowania oprogramowania.

WEJDŹ NA www.zielonyogrodek.pl/projektowanie-ogrodu

DZIAŁA NA KOMPUTERZE, TABLECIE I SMARTFONIE

PROJEKTUJ NA BAZIE ZDJĘĆ SWOJEGO OGRODU

DUŻY WYBÓR ROŚLIN, NAWIERZCHNI I AKCESORIÓW

ŁATWE I SZYBKIE SZKICOWANIE

eprasa.pl 5fdba90189

10 OGRODÓW

Pomysły do wzięcia

ZDANIEM CZYTELNIKÓW

Finaliści konkursu Gardens of the Year [Ogrody Roku – red.] dostarczyli przez lata wiele inspiracji – grupa naszych czytelników wybrała swoje ulubione rozwiązania projektowe, które możesz wykorzystać

Nieustannie inspiruje nas i zaskakuje kreatywność oraz pomysłowość naszych finalistów konkursu Gardens of the Year. Tak więc z pomocą naszych gości, w tej specjalnej sekcji tworzonej przez czytelników spoglądamy wstecz na niektóre z naszych ulubionych realizacji. Nasza pięcioosobowa grupa postanowiła znaleźć 10 najlepszych rozwiązań projektowych, które wzbogacą twój ogród bez względu na to, czy jest duży, czy mały. Kierując się trudnymi dylematami projektowymi, takimi jak cień lub zaprojektowanie elementu wodnego, grupa naszych czytelników przejrzała kolekcję zdjęć dla każdej kategorii, a następnie każdy z nich oddawał głos na to, co najbardziej w każdej z nich mu się podoba. Najlepszym rozwiązaniem z każdej kategorii, które zostało tutaj pokazane, zostało to z największą liczbą głosów. Proces podejmowania decyzji wywołał ożywioną debatę na temat tego, co składa się na wspaniały ogród i mamy nadzieję, że wszystkie te elementy okażą się tak samo inspirujące i przydatne, jak nasza dyskusja.

1 Czas się popluskać

Włączenie wody do ogrodu ma wiele zalet: od dodania relaksującego dźwięku i delikatnego ruchu po umożliwienie uprawy roślin wodnych i przyciągnięcie dzikiej przyrody. Grupa naszych czytelników pokochała formalność tej fontanny i była zdumiona, jak sprawdzała się ona w roli centralnego elementu, nawet w tak małym ogrodzie.

„Ta fontanna i staw udowadniają, że elementy wodne są nie tylko dla dużych, otwartych przestrzeni”. ***John Fleming***

Szczególnie Polecany 2020: Michael i Margaret McNaught, Derby

ZDJĘCIA: NEIL HEPWORTH

Elementy wodne stanowią doskonały punkt centralny, dodając ruchu i odbijając światło

prasa.pl 5fdba90189

2 Usiądź na chwilę

Stworzenie miejsca na zakątek do wypoczynku, nawet w małym ogrodzie, zachęca do relaksu i cieszenia się przestrzenią na świeżym powietrzu. Grupa naszych czytelników pokochała to, jak prywatna i odosobniona jest ta strefa, a tropikalne nasadzenia sprawiają, że jest naprawdę zachęcająca. Doszli do wniosku, że łatwo będzie ją odtworzyć.

„Podoba mi się to, że udało się osiągnąć ten efekt dzięki nasadzeniom w pojemnikach. To udowadnia, że nie potrzebujesz ogromnej rabaty, aby stworzyć prawdziwe widowisko." ***Claire Cowles***

3 Daj starym przedmiotom drugie życie

Przekształcenie znalezionych przedmiotów w nowe, przyciągające wzrok dekoracje to świetny sposób na oszczędzenie pieniędzy i stworzenie niezwykłych mocnych punktów w ogrodzie. Naszej grupie spodobało się to, jak zmieniło się przeznaczenie starego krzesła, dziwaczne użycie sukulentów oraz sposób, w jaki kolorowa farba ujednolica wygląd.

„Naprawdę podoba mi się sprytny sposób wyeksponowania sukulentów i to, jak ich kolory kontrastują z niebieską farbą". ***Maneesha Puri***

2 ***Wybór Jury 2018: Wayne Amiel, London***

3 ***Drugie Miejsce 2016: Geoff Stonebanks, East Sussex***

eprasa.pl 5fdba90189

“Widok został włączony w projekt i powiększa ogród”

4 *Wyzwanie Ogrodowe 2017: Caroline Critchlow, Orkney*

5 *Finalista 2018: Ed Greenall, Herefordshire*

4 Poprowadź wzrok

Ten staw pełni funkcję mocnego punktu w ogrodzie, kierując wzrok ku widokowi za nim. Krawędzie są złagodzone przez nasadzenia, a grupa naszych czytelników podziwiała to, jak dobrze komponuje się z otoczeniem. Możesz wykorzystać ten pomysł we własnym ogrodzie, zapożyczając krajobraz znajdujący się poza nim, maksymalnie wykorzystując drzewa, żywopłoty lub widok.

„Podoba mi się sposób, w jaki widok został włączony do projektu i powiększył ogród”. ***Claire Pearce***

5 Nie komplikuj

Nasza grupa pokochała prostotę tego projektu. Stwierdzili, że świetną wskazówką, aby wywrzeć wrażenie, jest wykorzystanie ograniczonej palety kolorów i nasadzeń. Formalny układ dobrze współgra z otaczającą zabudową.

„Zastosowanie powtarzających się nasadzeń to nowoczesne podejście do tradycyjnego wiejskiego ogrodu” ***Kirsty Dantanus***

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

eprasa.pl 5fdba90189

6 Ożyw cieniste zakątki

Cień nie musi być problemem – może być okazją do wykorzystania roślin liściastych o różnych kształtach i rozmiarach liści w celu uzyskania spektakularnego efektu. Nasza grupa czytelników była pod wrażeniem bujnej zieleni i sposobu, w jaki kontrastuje ona z posadzką z terakoty i kruszywa.

„Podoba mi się pomysł z donicami, który pozwalałby na ruchomą ucztę – kiedy chcesz zmiany, po prostu zamień donice". ***John Fleming***

7 Przywitaj dziką przyrodę

Nawet mały ogród może być rajem dla dzikiej przyrody. Zbuduj hotele dla owadów z drewnianych palet, doniczek i naturalnych materiałów, takich jak słoma i puste łodygi roślin. To nie kosztuje wiele, a naszej grupie czytelników spodobał się fakt, że ten projekt może odtworzyć każdy.

„Myślę, że czytelnicy chcieliby stworzyć hotel dla owadów, zwłaszcza z dziećmi". ***Maneesha Puri***

8 Nadaj trawnikowi formę

Wyznaczenie kształtu trawnika ma duży wpływ na projekt ogrodu. Naszej grupie czytelników spodobał się sposób, w jaki krzywe linie prowadzą wzrok po ogrodzie. Ten efekt może wprowadzić poczucie nieskończoności do małego ogrodu, dzieląc przestrzeń nasadzeniami tak, aby ukryć jego granicę.

„Trawnik prowadzi oko po przestrzeni. Jest to praktyczne – można by to wkomponować w rodzinny ogród, w którym trawa jest nadal potrzebna dzieciom – ale kształt pozwala na ciekawą strukturę rabat i nasadzeń." ***Claire Pearce***

6 **Finalista 2018: Richard Small, Tyne and Wear**

„Kształt trawnika umożliwia zaprojektowanie ciekawej struktury rabat"

8 **Finalista 2018: Susan Mills, Bristol**

7 **Drugie Miejsce 2017: Jean Price, Kent**

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; NEIL HEPWORTH; JASON INGRAM

eprasa.pl 5fdba90189

9 Szczególnie Polecany 2018: John Tordoff, Cambridge

10 Finalista 2018: Ed Greenall, Herefordshire

9 Oszukaj wzrok

Kamienne łuki sprawiają, że przestrzeń wydaje się większa niż jest w rzeczywistości; tworzą iluzję, że za nimi jest dalsza część ogrodu. Nasi czytelnicy, zainspirowani tym projektem, doszli do wniosku, że podobny efekt można osiągnąć za pomocą luster lub mniejszego elementu z tyłu ogrodu. Masa kolorowych doniczek tworzy również poczucie objętości.

„To genialne wykorzystanie ograniczonej przestrzeni. Obfitość roślin i jasne, zachęcające kolory przyciągają cię do nich. Łuki przyciągają wzrok i przenoszą go na odległy koniec”.
John Fleming

10 Efektowne donice

Kolekcja pojemników może wywołać zachwyt, tak samo jak kompozycja na rabacie. Dalie dodają żywych kolorów, a doniczki można zmieniać w zależności od pory roku.

„Różnorodność wysokości, kolorów i tekstur tej kombinacji stanowi dobrą inspirację dla tych, którzy chcą wskoczyć na wyższy poziom swojej zabawy z pojemnikami.”
Kirsty Dantanus

Poznaj czytelników

ZDANIEM CZYTELNIKÓW

Nasi czytelnicy, którzy przejęli tę sekcję, opowiadają, dlaczego uwielbiają ogrodnictwo:

„Uwielbiam spokój i ciszę, które skrywają wszelkie aktywności, w które nieustannie angażuje się natura. Uwielbiam być tego częścią”.
***Claire Cowles*, Yorkshire**

„Ogrodnictwo łączy cię z rodziną i ludźmi, a to piękna rzecz”.
***Claire Pearce*, Berkshire**

„Uwielbiam uczucie zatracenia się na świeżym powietrzu i radość z chęci wyjścia do ogrodu i zobaczenia, jaka magia się wydarzyła z dnia na dzień”.
***Maneesha Puri*, Devon**

„Ogród może cię frustrować lub płynąć z tobą, ale kiedy przeszkody zostaną pokonane, jest rajem”.
***John Fleming*, Co. Kildare**

„Znalazłam ogromną radość w kierowaniu swojej twórczej energii do mojego ogrodu”.
***Kirsty Dantanus*, Brighton**

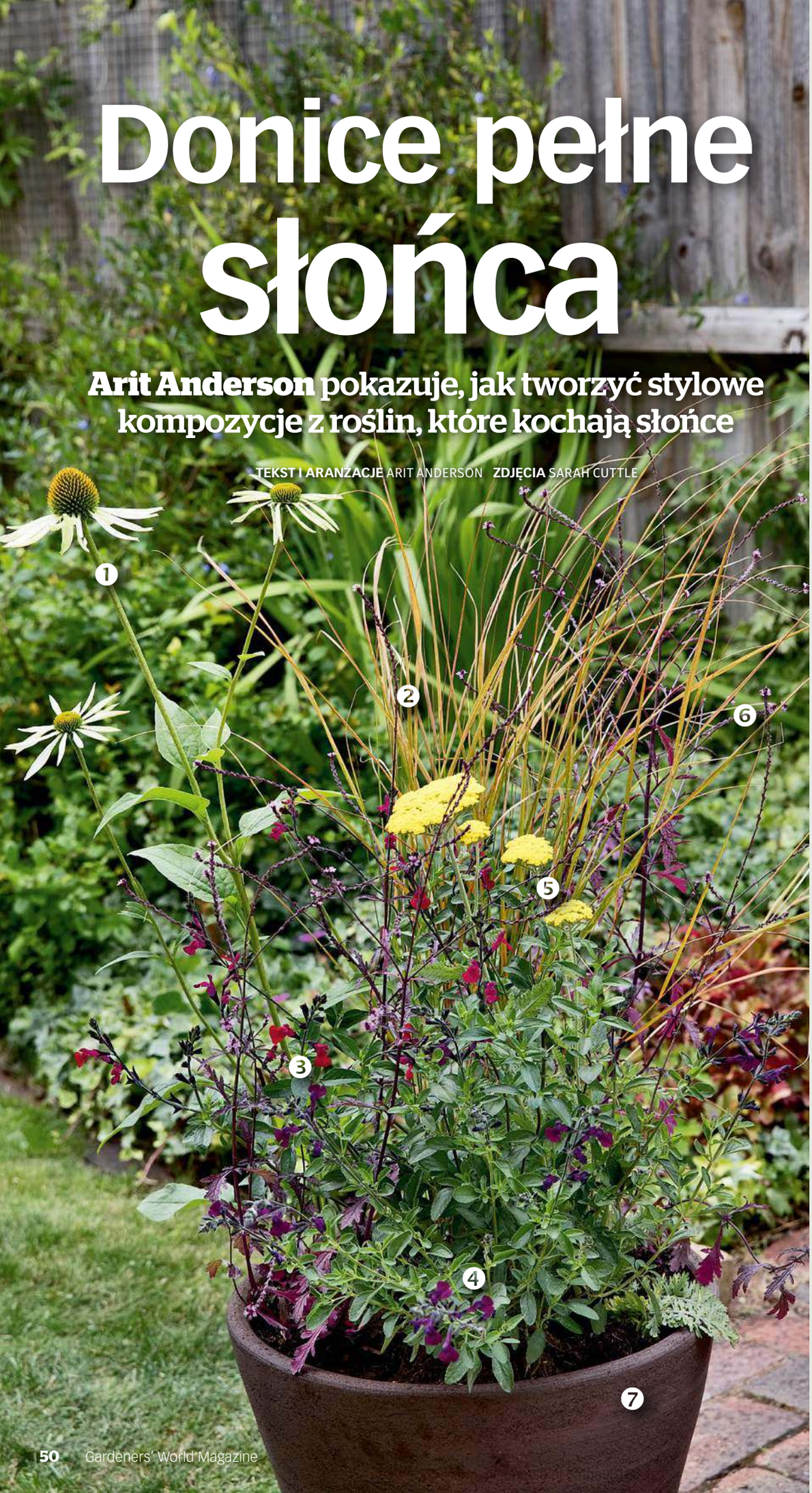
ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS, JASON INGRAM

eprasa.pl 5fdba90189

Donice pełne słońca

Arit Anderson pokazuje, jak tworzyć stylowe kompozycje z roślin, które kochają słońce

TEKST I ARANŻACJE ARIT ANDERSON **ZDJĘCIA** SARAH CUTTLE

Uwielbiam sierpień (nie tylko dlatego, że mam wtedy urodziny!), bo o tej porze roku pałeczkę przejmują już na dobre rośliny pełni lata. Ich barwy są głębokie i intensywne, przy czym dalie, szałwie i im podobne w zamian za usuwanie przekwitłych kwiatów nagradzają nas, kontynuując kwitnienie.

Z tarasów nadal aż do wieczora unosi się ciepło, bo nagrzewają się od słońca, przedłużając nasz pobyt pod chmurką. To właśnie teraz rośliny w donicach przeżywają swój najlepszy czas – potrafią dosłownie gonić słońce, gdy przestawiamy je w coraz lepsze miejsca.

Zestawienie ze sobą kilku pojemników w podobnym kształcie lub kolorze odzwierciedli kilka zasad dobrego designu – jedność, prostotę i harmonię. Jeżeli masz na rabacie puste miejsce, możesz postawić tam donicę, aby je wypełniła lub tytułem eksperymentu, aby sprawdzić, czy podoba ci się nowa roślina, zanim posadzisz ją gdzieś na stałe.

◀ Zapach lata

Ustaw tę donicę przy drzwiach, aby nie umknął ci uderzający do głowy zapach szałwii. Jej delikatne kwiaty kontrastują z gęstym, płaskim baldachem żółtego krwawnika, który zakotwicza te lekkie, ulotne rośliny.

Werbena (*Verbena*) 'Bampton' ma cudowne, ciemne, szorstkie pędy, a na nich mnóstwo maleńkich liliowych kwiatów wychylających się spomiędzy źdźbeł wietrznicy (*Anementhele*), zaś słoneczne środki białych jeżówek wnoszą radość.

Ta donica powinna stać w słońcu. Rośliny wymagają przepuszczalnego podłoża.

1. 1 x jeżówka purpurowa (*Echinacea purpurea*) 'White Swan'
2. 1 x wietrznica Lessona (*Anemanthele lessoniana*)
3. 1 x szałwia drobnolistna (*Salvia microphylla*) 'Bordeaux'
4. 1 x szałwia (*Salvia*) 'Nachtvlinder'
5. 1 x krwawnik (*Achillea*) 'Moonshine'
6. 2 x werbena pospolita (*Verbena officinalis grandiflora*) 'Bampton'
7. 1 x donica Julie o średnicy 40 cm, produkcji Bergs Potter – lub podobna, np. Vulcano Etna Planter, o średnicy 36 cm, produkcji Apta Pots, dostępna w centrach ogrodniczych; od 24,99 £

Prawdziwy upał

Bardzo podoba mi się ta donica, bo wygląda tak niepozornie. Może subtelne kwiatostany aminka wielkiego (*Ammi majus*), starca i ridolfii polnej (*Ridolfia segetum*) są skromne, ale nie myśl, że ta donica szybko przestanie być atrakcyjna – lebiodka zapewni barwy przez całe lato, przyciągając motyle i inne zapylacze, a jest mrozoodporna.

Centralnym elementem tej kompozycji jest rozplenica o przyciągających wzrok, kołyszących się na wietrze kwiatostanach. Różowe akcenty, które zapewnia iglica, świetnie zdobią brzegi donicy. Ustaw całość na słonecznym stanowisku. Rośliny powinny mieć umiarkowanie żyzną, przepuszczalną ziemię.

1. 1 x rozplenica szczecinkowata (*Pennisetum setaceum*) 'Skyrocket'
2. 1 x ridolfia polna (*Ridolfia segetum*)
3. 1 x aminek wielki (*Ammi majus*)
4. 1 x starzec polyodon (*Senecio polyodon*)
5. 1 x iglica zmienna (*Erodium variabile*) 'Bishop's Form'
6. 1 x lebiodka gładka (*Origanum laevigatum*) 'Herrenhausen'
7. 1 x donica Erbe o średnicy 40 cm, produkcji Bergs Potter – lub podobna, np. Rose Bowl, o średnicy 35 cm, produkcji Apta Pots, dostępna w centrach ogrodniczych; od 14,99 £

W centrum uwagi

Ta kompozycja tchnie wyrafinowaniem – bazuje na nastrojowej palecie odcieni czerwieni i burgundu, podbitej tonami różu i lawendy. Gwiazdą sceny jest dalia – będzie kwitła przez całe lato, ale rozchodnik i krwawnik wcale nie grają drugich skrzypiec – nie tylko świetnie wyglądają, ale też przyciągają zapylacze.

Lekkości dodaje bogactwo białych i różowych kwiatów przymiotna, zaś ostnica delikatnie łączy wszystko w całość. Ta donica wymaga pełnego słońca. Często podlewaj dalię i usuwaj z niej przekwitłe kwiaty.

1. 1 x dalia (*Dahlia*) 'Chat Noir'
2. 1 x rozchodnikowiec (*Hylotelephium*) 'Purple Emperor'
3. 1 x ostnica cieniutka (*Stipa tenuissima*)
4. 1 x krwawnik (*Achillea*) 'Lilac Beauty'
5. 3 x przymiotno karwińskiego (*Erigeron karvinskianus*)
6. 1 x donica Piccolina o średnicy 40 cm, produkcji Bergs Potter – lub podobna, np. Aegan Handled Urn, o średnicy 38 cm, produkcji Apta Pots, szeroko dostępna w centrach ogrodniczych; od 22,99 £

Oszałamiająca wysokość

Lubię tę kompozycję, bo wyższe rośliny podkreślają jej obecność na tarasie. Ciemnolistna pluskwica nawiązuje do ciemnych środków rudbekii, której jasnożółte płatki kontrastują z różowymi kwiatami krwawnicy, bo ich kolory znajdują się po przeciwległych stronach koła barw. Gdy ilość światła pod wieczór spada, biała tojeść świeci jak pochodnia, a liście krwiściągu rozmywają krawędzie donicy.

Dobrze podlewaj i nie pozwól wyschnąć ziemi.

1. 1 x tojeść nietrwała (*Lysimachia ephemerum*)
2. 1 x rudbekia (*Rudbeckia fulgida sullivantii*) 'Goldsturm'
3. 1 x pluskwica prosta (*Actaea simplex*) grupa *Atropurpurea* 'Black Negligee'
4. 1 x krwiściąg (*Sanguisorba*) 'Tanna'
5. 1 x krwawnica rózgowata (*Lythrum virgatum*)
6. 1 x donica Cylindro o średnicy 40 cm, produkcji Bergs Potter – lub podobna, np. Traditional Planter, o średnicy 36 cm, produkcji Apta Pots, dostępna w centrach ogrodniczych; od 33,99 £

Obsadzamy donicę na lato

1 Wypełnij donicę do połowy beztorfowym podłożem i dodaj nawozu o spowolnionym działaniu. Większe rośliny umieść w tylnej części donicy.

2 Pozostałe rośliny rozmieść tak, aby pokazywały się z jak najlepszej strony. Uzupełnij podłoże i mocno je dociśnij, aby ziemia dobrze wypełniała donicę.

3 Rośliny należy porządnie podlać przed sadzeniem, a gdy już są w donicy, powtórzyć zabieg, podlewając wokół korzeni.

Gdzie kupić

- **www.bergspotter.com** (donice)
- **www.claireaustin-hardyplants.co.uk**
- **www.hardysplants.co.uk**
- **www.hortusloci.co.uk**

Uprawy w pojemnikach

odpowiedzi na pytania

Poprosiliśmy czytelników o podzielenie się zagwozdkami dotyczącymi uprawy pojemnikowej, a **Alan Titchmarsh** dostał zadanie ich rozwikłania. Alan pomoże rozwiązać twoje najczęstsze problemy z roślinami w donicach, dzięki czemu będziesz cieszyć się wspaniałymi kompozycjami przez cały rok

Regularne podlewanie i nawożenie oraz dobry drenaż sprawią, że rośliny doniczkowe będą szczęśliwe i zdrowe

ZDANIEM CZYTELNIKÓW

P Co może przetrwać w doniczkach, których zapominasz podlewać?

O Niewiele! Większość roślin pozostawionych bez podlewania w krótkim czasie obumrze. Nie można polegać na deszczu, aby nawodnił podłoże, ponieważ liście często zachowują się jak parasol.

Szczególnie letnie rośliny jednoroczne – zwłaszcza w wiszących koszach – mają małe szanse na zregenerowanie się po przesuszeniu, ponieważ zwiędną, a włośniki, które pobierają wodę, obumrą i roślina będzie musiała wytworzyć nowe, zanim pojawi się nadzieja na powrót do pełni sił.

Postępowanie *Jeśli wiesz, że od czasu do czasu będziesz nieobecny, a twoje rośliny doniczkowe będą musiały sobie poradzić, to kaktusy i sukulenty, takie jak eonium (Aeonium), rozchodniki (Sedum) i rojniki (Sempervivum), będą dobrym wyborem. Podobnie jak rozmaryn i lawenda. Maczek kalifornijski to roślina jednoroczna o jaskrawych kwiatach, która jest odporna na suszę, a len nowozelandzki (Phormium) i juka to niezwykłe rośliny, które dość dobrze znoszą suche warunki.*

Kaktusy i inne sukulenty wymagają tylko sporadycznego podlewania

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl 5fdba90189

Jak sprawić, by rośliny w doniczkach wyglądały zdrowo?

Musisz pamiętać, że jesteś całkowicie odpowiedzialny za ich dobry stan zdrowia. Mogą przebywać na zewnątrz i być wystawione na działanie żywiołów, ale szczególnie dwie rzeczy utrudniają im życie. Po pierwsze, mają ograniczoną ilość podłoża, w którym mogą zatopić swoje korzenie. Ogranicza to ilość dostępnego pożywienia i wody. Po drugie, gęste liście to bardzo skuteczny parasol, co oznacza, że nie można polegać na ulewnych deszczach i na tym, że zapewnią im wystarczającą do przetrwania wilgoć.

Postępowanie *Regularne podlewanie (kiedy podłoże wydaje się suche) i nawożenie mniej więcej raz w tygodniu rozcieńczonym płynnym nawozem w okresie wegetacji – od kwietnia do września – są konieczne, aby utrzymać je w dobrej kondycji. To powiedziawszy, nadmierne podlewanie (utrzymywanie przemoczonego podłoża) spowoduje, że rośliny obumrą i nigdy się nie zregenerują. Sytuacja pogarsza się, gdy zatkane zostaną otwory drenażowe u podstawy doniczki. Krótko mówiąc, dobry drenaż, wystarczająca ilość wody i regularne nawożenie to najlepsza recepta na zdrowe rośliny. A jeśli to możliwe, ustaw doniczkę tak, aby była osłonięta od silnych wiatrów, a jednocześnie miała dobry dostęp do światła.*

Jeśli rośliny staną się zbyt duże, aby je posadzić, usuń warstwę starego podłoża i każdej wiosny dokładaj świeże

Czy wszystko da się uprawiać w donicy?

Krótka odpowiedź brzmi „tak", pod warunkiem, że zdasz sobie sprawę, że silne, duże rośliny, takie jak dęby i wierzby płaczące, będą miały bardzo ograniczoną żywotność w doniczce; w końcu pojemnik, którego potrzebują, stanie się tak ciężki, że niepraktyczny. Róże mogą być raczej trudne do uprawy w doniczkach (to głodne bestie); uprawa glicynii też będzie sporym wyzwaniem.

Postępowanie *W doniczce możesz uprawiać prawie wszystko, jeśli zapewnisz roślinie wystarczająco duży pojemnik i nawożenie oraz wodę i podłoże w wystarczającej ilości. W przypadku dużych roślin, które już rosną w ogromnych donicach i są zbyt duże, aby można je było przesadzić, każdej wiosny usuń około 10 cm warstwę podłoża i wymień na świeże, aby wzmocnić rośliny.*

eprasa.pl 5fdba90189

P Co mam zrobić z roślinami z bardzo gęstą bryłą korzeniową?

O Rośliny ze zbitą, gęstą bryłą korzeniową to te, których korzenie całkowicie wypełniły pojemnik, tak, że podłoże prawie nie jest widoczne po wyciągnięciu rośliny z doniczki.

Postępowanie *Masz dwie możliwości: możesz posadzić je w gruncie w ogrodzie, rozplątując najpierw korzenie lub możesz dać im większy pojemnik i dodatkowe, świeże podłoże. W tym drugim przypadku oderwij część powierzchniowej warstwy od starej bryły korzeniowej i rozplącz korzenie u podstawy, umieszczając je w nowym pojemniku (najlepiej o średnicy większej o kilka centymetrów) z nowym podłożem. Obficie podlej.*

Rozplącz korzenie roślin doniczkowych przed posadzeniem ich w ogrodzie lub w większej doniczce

P Jak uporać się z opuchlakiem?

O Ten szkodnik jest zmorą wszystkich ogrodników – a rośliny w pojemnikach są szczególnie narażone. Dorosłe osobniki robią w liściach dziury w kształcie nacięć, ale to larwy wyrządzają prawdziwe szkody, jedząc korzenie. Często problem jest po raz pierwszy dostrzegany dopiero wtedy, gdy nadziemna część rośliny jest odcięta od korzeni u nasady (gdzie korzenie stykają się z pędami).

Postępowanie *Upewnij się, że kupujesz świeże, wysterylizowane podłoże do sadzenia i podlewaj podłoże środkami biologicznej ochrony roślin, takimi jak Nemasys (maleńki nicień, który atakuje larwy) w celu zmniejszenia prawdopodobieństwa ataku. Zbieranie dorosłych owadów (małych chrząszczy z ryjkiem jak trąba u słonia) jest zadaniem dla nieskończenie cierpliwych.*

Opuchlaki truskawkowce zjadają korzenie roślin, co utrudnia wykrycie szkodnika, dopóki nie jest za późno

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; TIM SANDALL

eprasa.pl 5fdba90189

Korzenie wystające z dna doniczki mogą szukać wody, więc sprawdź nawodnienie podłoża

P Czy roślina potrzebuje przesadzenia do nowej doniczki, jeśli korzenie wystają z jej podstawy?

O Prawdopodobnie tak. Przynajmniej jeśli chcesz, żeby roślina była szczęśliwa. **Postępowanie** *Aby mieć pewność, że tak jest, wyciągnij roślinę z doniczki i sprawdź, czy podłoże jest wypełnione korzeniami. Czasami korzenie wystają z dna, bo roślina szukała wody, gdy podłoże było zbyt suche. Jeśli nadal jest dużo podłoża, które nie zostało wypełnione przez korzenie, roślina powinna dać sobie radę – po prostu upewnij się, że w sezonie wegetacyjnym dostarczasz odpowiedniej ilości wody i płynnego nawozu.*

P Jakie podłoże wybrać do napełnienia doniczek?

O Zależy jakie masz rośliny i jak długo będą w doniczce. **Postępowanie** *Dla roślin, które przebywają w doniczce przez jeden sezon wegetacyjny, np. letnie rośliny jednoroczne, idealne będzie uniwersalne podłoże bez torfu. Rośliny dłużej rosnące w pojemniku, na przykład krzewy i małe drzewa potrzebują podłoża, które może dłużej magazynować składniki odżywcze niż podłoże uniwersalne, a także takiego, które jest cięższe i zapewni im stabilność podczas wietrznej pogody.*

W tym celu używam równej mieszanki podłoża uniwersalnego bez torfu i podłoża John Innes, które zawiera wysterylizowaną glebę i niewielką ilość torfu. Możesz teraz też znaleźć podłoża z dodatkiem mieszanki John Innes, które nie zawierają torfu, takie jak SylvaGrow. Dla mnie jest to idealne rozwiązanie, ponieważ podłoże z dodatkiem iłu (John Innes) zapewnia odpowiednią wagę i długotrwałe odżywianie, a uniwersalne podłoże bez torfu zapobiega nadmiernemu zagęszczeniu.

Uniwersalne podłoże bez torfu będzie idealne dla roślin w doniczkach uprawianych przez jeden rok

eprasa.pl 5fdba90189

P Dlaczego moja roślina w donicy słabo owocuje?

O Prawdopodobnie dlatego, że ma niezadowalające życie seksualne! Niektóre rośliny, takie jak skimia i ostrokrzew, mają kwiaty męskie i żeńskie na osobnych roślinach. Aby kwiaty żeńskie zostały zapylone – co prowadzi do zapłodnienia i zawiązania owoców – roślina żeńska potrzebuje w pobliżu męskiego odpowiednika. Niektóre rośliny, takie jak borówki amerykańskie czy grusze, zawiązują więcej owoców, jeśli są zapylane przez inną odmianę. Jeśli jednak twoja roślina ma wokół wystarczająco dużo odpowiednich towarzyszy, możesz winić warunki pogodowe w czasie kwitnienia. Mróz w okresie kwitnienia często niszczy środek kwiatu i uniemożliwia zapylenie. Może się to zdarzyć w przypadku jabłoni, grusz i śliw, a także brzoskwiń, moreli i nektaryn.

Postępowanie *Możesz chronić rośliny, przykrywając je włókniną na czas mroźnych nocy lub umieszczając je bliżej ściany domu, gdzie jest mało prawdopodobne, że temperatura spadnie tak nisko, jak na otwartej przestrzeni. W ciągu dnia zdejmuj włókninę, aby zapylacze dostały się do kwiatów. Omiatanie kwiatów miękkim pędzlem w okresie kwitnienia również pomoże w zapyleniu.*

Roślina, która nie wytwarza owoców, może potrzebować partnera

Zimą owiń doniczki folią bąbelkową, aby chronić doniczkę i korzenie

P Jak zapobiec wymarzaniu roślin w donicach?

O W gruncie korzenie są chronione przez ciepło ziemi, ale w doniczkach są bardziej odsłonięte i mogą przemarzać – co potencjalnie uszkadza roślinę i doniczkę.

Postępowanie *W ostre zimy ustawiaj donice przy ścianie, która działa jak grzejnik akumulacyjny, podnosząc temperaturę o kilka stopni. Zaizoluj donicę folią bąbelkową, pozostawiając odkrytą górę, aby zapobiec gniciu rośliny z powodu słabej cyrkulacji powietrza.*

Oglądaj

Więcej ogrodniczych porad Alana znajdziesz na **www.gardenersworld.com/alan-titchmarsh**

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl 5fdba90189

„ Dzięki umiejętnie skomponowanym i pielęgnowanym roślinom nawet najciemniejszy czy najbardziej suchy zakątek ogrodu będzie wyglądał pięknie i oryginalnie. ”

Ogród na przekór trudnym warunkom

Kiedy w ogrodzie jest za zimno, za sucho, za ciemno lub zbyt wietrznie, trudno jest zrealizować marzenie o ogrodzie jak z obrazka. **Kasia Bellingham** podpowiada, jak poradzić sobie z trudnymi warunkami, aby stworzyć kolorową, bujną i kwitnącą w nieskończoność oazę.

TEKST I ZDJĘCIA: KATARZYNA BELLINGHAM

Każdy, kto uwielbia oglądać ilustracje z pięknych angielskich ogrodów chciałby, żeby właśnie tak wyglądał jego własny ogród. Jednak nie zawsze jest to możliwe ze względu na różnego rodzaju trudne warunki, które mogą doskwierać roślinom. Posadzone w warunkach mocno różniących się od tych naturalnych, w których dany gatunek występuje od tysięcy lat, rośliny będą żyły w ciągłym stresie. To je mocno osłabi i w końcu może doprowadzić do śmierci z powodu ataku szkodników, chorób albo nieodpowiedniej temperatury.

Z takimi problemami borykają się ogrodnicy od dziesiątek lat. Ci, którzy osiągnęli największe sukcesy, postanowili nie naginać za wszelką cenę warunków panujących na ich działce pod wymagania wymarzonych roślin i postawili na wybór roślin ściśle uzależniony od warunków panujących w ich ogrodach – nawet tych dosyć trudnych. Słynne „Ogrody Żwirowe" znanej angielskiej ogrodniczki Beth Chatto rosną w jednym z najbardziej suchych zakątków Wielkiej Brytanii. Dzięki odpowiednio dobranej roślinności ogród

Srebrzystoniebieskie pędy mikołajków przybierają szczególnie intensywne barwy na stanowiskach słonecznych i suchych

'Suchy Ogród' Beth Chatto jest odpowiedzią ogrodniczki na wyzwanie uprawy ogrodu w najbardziej suchej części Wielkiej Brytanii

Mój ogródek warzywny w Toadpool jest założony w miejscu, gdzie jeszcze 15 lat temu była odkrywkowa kopalnia węgla

Bergenia nie lubi wiatru, który zbytnio wysusza jej piękne, mięsiste liście, ale świetnie znosi miejsca lekko zacienione i suche gleby

ten zadziwia pięknem przez wiele miesięcy w roku i, co najlepsze, ostatni raz podlano go podczas jego zakładania w 1991 roku! Derek Jarman natomiast stworzył prawdziwie niepowtarzalny ogród na piaskach plaży otaczającej starą elektrownię jądrową w Dungeness w hrabstwie Kent.

Zaletą mądrego ogrodnika jest umiejętność rozpoznania unikalnych warunków klimatycznych i glebowych, które panują w jego ogrodzie. Do tego oczywiście trzeba mieć wiedzę, która pomoże dostosować poszczególne rośliny do danego terenu. Można ją łatwo posiąść, czytając dobre magazyny ogrodnicze, książki lub po prostu wpisać w wyszukiwarce internetowej hasło „rośliny do suchych/zacienionych ogrodów". Kluczową sprawą będzie umiejętność rozpoznania warunków glebowo-klimatycznych, a praktycznie do każdej gleby czy pogody w naszym kraju można dobrać odpowiednią roślinność. Jeśli będzie ona umiejętnie skomponowana i pielęgnowana, to nawet najciemniejszy czy najbardziej suchy zakątek ogrodu będzie wyglądał pięknie i oryginalnie. A więc... do dzieła!

Odpowiednio dobrane gatunki na dzikiej łące kwietnej mogą rosnąć nawet na cienkiej warstwie gleby

eprasa.pl 5fdba90189

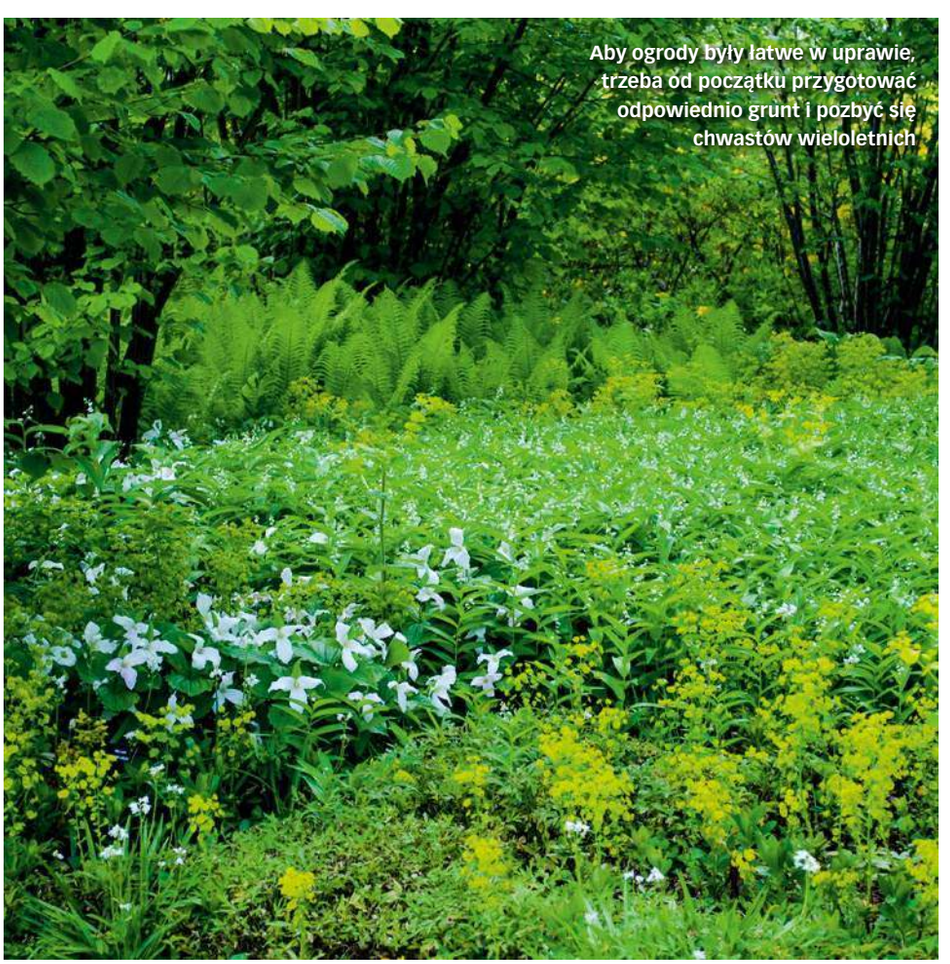

Roślin lubiących lekkie zacienienie oraz wilgotną glebę jest bardzo dużo (np. hosty, kosaćce, pierwiosnki i paprocie); można z nich robić przepiękne, kolorowe kompozycje

Problemy z chwastami

Dla wielu z nas problemem są chwastowiska lub szczególnie uciążliwe gatunki chwastów, takie jak podagrycznik, perz czy nawłoć. Wszystkie są wytrzymałymi, dzikimi roślinami, które są w stanie wyprzeć delikatniejszą roślinność ogrodową i mocno popsuć nam szyki. Usunięcie uciążliwych chwastów z zasiedlonej rabaty jest praktycznie niemożliwe, ponieważ nawet po intensywnym odchwaszczaniu w korzeniach bylin ozdobnych pozostają fragmenty kłączy, z których sprawnie odradzają się nowe rośliny.

Dlatego zabierając się za uprawę ogrodu, zawsze trzeba zacząć od porządnego, bezwzględnego pozbycia się chwastów w miejscach, gdzie chcemy mieć rabaty. Miejsca pod trawniki nie są aż tak ważne, ponieważ regularne koszenie z czasem osłabi większość najgorszych chwastów, które same w końcu odejdą. Ale teren pod nasadzenia drzew, krzewów, bylin czy roślin jednorocznych dla pozbycia się chwastów warto na rok lub dwa okryć grubą, czarną folią, pod którą chwasty nie będą miały możliwości przeprowadzania fotosyntezy i zginą. Następnie takie rabaty każdego roku należy regularnie i grubo ściółkować (na około 5 cm) przekompostowaną materią organiczną, dzięki której gleba stanie się pulchna i nawet jeśli tu i ówdzie pojawi się jakis nieproszony gość, to łatwo będzie można go wyciągnąć z korzeniem i usunąć z rabaty.

Aby ogrody były łatwe w uprawie, trzeba od początku przygotować odpowiednio grunt i pozbyć się chwastów wieloletnich

eprasa.pl 5fdba90189

W moim ogrodzie leśnym latem jest sucho i ciemno, ale wiosną jest tu sporo światła i trochę wilgoci, więc świetnie rosną tu i bujnie kwitną wtedy przeróżne rośliny cebulowe, brunery i ciemierniki

Poznaj trudne miejsca

Co oznacza termin „trudne miejsce"? To zależy kto pyta – dla początkującego ogrodnika może to być część ogrodu mocno zacieniona, a dla kogoś pracującego w tym zawodzie trudność może sprawić stworzenie ogrodu na mocno nasłonecznionym rondzie w środku zanieczyszczonego miasta lub na terenie poprzemysłowym. Prawdę mówiąc, trudnym miejscem możemy nazwać każde, które nie jest idealne, ale czy takie faktycznie istnieją? Trzeba o tym pamiętać i uzbroić się w wiedzę, dzięki której uda się stawić czoło każdemu wyzwaniu.

Na początek warto zapytać siebie samego: „Dlaczego uważam, że w moim ogrodzie są miejsca, w których panują trudne warunki? Czy rośliny tam gorzej rosną, czy zasychają, czy są niszczone przez mróz bardziej niż w innych częściach ogrodu?" Jeśli tak właśnie jest, to warto pójść krok dalej i dokładnie zidentyfikować problem. Oto kilka podpowiedzi dla trudności czyhających na ogrodnika:

- **Podmokła ziemia** w ogrodzie lub wysoki poziom wód gruntowych sprawi, że nieodpowiednio dobrana roślinność będzie zamierać. Wystarczy jednak tylko dowiedzieć się, co będzie chętnie rosło „ze stopami w wodzie" i można stworzyć bardzo uroczy zakątek. Polecam piękny zimową porą dereń biały (*Cornus alba*) 'Sibirica', wierzbę białą (*Salix alba*) 'Golden Ness' oraz nasz rodzimy bez czarny, kaliny koralowe i brzozy podsadzone kosiaćcami, krwawnicą, tojeścią, funkią, języczką czy śmiałkiem darniowym.
- **Wyniszczający wiatr** jest problemem w wielu ogrodach. Często zapominamy o nim i w ogóle nie bierzemy go pod uwagę. Ale żadna roślina nie lubi być zbytnio owiewana, bo szybko się przez to wysusza i wchodzi w stres, co pociąga za sobą choroby i szkodniki. Osłoń swój ogród żywopłotem, wiatrochronem lub drewnianymi/zaplatnymi ażurowymi płotami. Zaciszny ogród lub nawet tylko kilka wybranych w nim miejsc, to przepis na sukces.
- **Piaski** to jedne z najtrudniejszych gruntów do uprawy roślin. Ze względu na swoją przepuszczalność charakteryzują się bardzo niską zasobnością w składniki pokarmowe i wodę. Ale i tutaj możemy znaleźć wyjście z trudnej sytuacji – a nawet dwa wyjścia! Jeśli chcesz na piaskach sworzyć bujny, angielski ogród lub warzywnik, to przez kilka lat regularnie raz lub dwa razy w roku ściółkuj piaszczystą glebę kompostem (tu świetnie nadaje się kompost z lokalnych zakładów utylizacji śmieci) lub inną przekompostowaną materią organiczną np. przekompostowanymi zrębkami, przekompostowaną korą lub przekompostowanym obornikiem. Możesz również dostosować się do posiadanych warunków wybierając gatunki odporne na suszę np. rozchodniki, mikołajki, czosnki ozdobne, lawendy, macierzanki, bergenie i różne gatunki traw ozdobnych – w ten sposób możesz stworzyć piękny ogród żwirowy, jak u Beth Chatto, albo nadmorski ogród w stylu tego z Dungeness.
- **Ogród w lesie sosnowym** to rzeczywistość na wielu działkach w naszym kraju. Jest to zazwyczaj problem gleby piaszczystej połączony z zacienieniem, co mocno utrudnia ogrodnikowi pole manewru. Jednak nawet na takie miejsca można dobrać roślinność, która, naturalnie skomponowana, stworzy bujny i kolorowy leśny zakątek! Suchy cień to idealne miejsce dla kwitnących wiosną roślin cebulowych, takich jak narcyzy, psizęby, krokusy czy ranniki zimowe. Warto z nimi posadzić takie byliny, jak uludka wiosenna (*Omphalodes verna*), jasnota plamista (*Lamium maculatum*), pióropusznik strusi (*Matteuccia struthiopteris*), czy pysznie pachnąca przytulia wonna (*Galium odoratum*). Dodatkowo można dopomóc roślinom, ściółkując je ziemią liściową lub kompostem, podrzucając raz w roku, na wiosnę, granulowany obornik oraz wióry rogowe i, co najważniejsze, nie wygrabiać liści ani igieł ze spadających drzew, bo one kiedyś stworzą piękną, wartościową i życiodajną próchnicę.
- **Zastoiska mrozowe**, czyli miejsca w ogrodzie, gdzie przymrozki zdażają się częściej i pozostają na dłużej. Nie są to dobre miejsca do zakładania sadów lub warzywników, ale można na nich bezpiecznie zakładać rabaty ozdobne składające się z gatunków dobrze znoszących takie warunki klimatyczne np. astrów, kosaćca syberyjskiego (*Iris sibirica*), cebulicy syberyjskiej (*Scilla siberica*), tawliny jarzębolistnej (*Sorbaria sorbifolia*) lub owocowej jagody kamczackiej.
- **Dzika zwierzyna** niszcząca nasze rośliny – niestety nie ma gatunków odpornych na zjadanie przez dziki czy sarny i tutaj jedynym wyjściem jest zainstalowanie ogrodzenia w postaci siatki leśnej lub posadzenie gęstego, naturalnego żywopłotu, na przykład z głogu jednoszyjkowego (*Crataegus monogyna*) lub śliwy tarniny (*Prunus spinosa*).
- **Pochyły teren** to też problem dla ogrodnika. Mniejsze lub większe skarpy, rowy i uskoki powstają często podczas budowy domów i później są szpetnym, zazwyczaj źle zagospodarowanym dodatkiem do ogrodu. Błędnie próbuje się je wykładać agrowłókniną, w której sadzi się płożące krzewy – po nachyłości terenu wyściółkowanego agrowłókniną łatwo spływa woda deszczowa lub ze zraszaczy, co przyczynia się do wysychania i śmierci roślin – suche warunki szczególnie śmiertelne są dla gatunków zimozielonych, którymi często obsadza się skarpy. Dodatkowo takie miejsca w ogrodzie powinny być tłem i grać drugorzędną rolę, a nie przyciągać wzrok. Dlatego ja zawsze jestem za utrzymywaniem skarp, uskoków czy rowów w stylu jak najbardziej naturalnym. Sadzone w agrowłókninie płożące iglaki czy irgi zastąpiłabym dziką łąką, która wymaga koszenia tylko raz w roku i świetnie spełnia rolę przy zabezpieczeniu nowych skarp – korzenie traw i dzikich kwiatów mocno trzymają glebę, co zapobiega jej osuwaniu się. Do takich dzikich skarp z czasem można dosadzać ciekawsze gatunki, np. lilie złotogłów (*Lilium martagon*), czy niskie drzewka, takie jak głóg jedno- lub dwuszyjkowy bądź rajska jabłoń. W skrajnych przypadkach warto jest zastosować faszynę.

eprasa.pl 5fdba90189

Moje własne trudne miejsca

Ogród Bellingham na Kaszubach jest duży i bardzo zróżnicowany. Właściwie tylko dookoła domu mamy wyrównany obszar, który pozostał po budowie – jestem za to bardzo wdzięczna, ponieważ to oznacza, że mogliśmy z łatwością założyć tam warzywnik, sad z łąką, ogród ziołowy i rabaty naturalistyczne oraz trawnik. I tego wyrównanego terenu się trzymaliśmy – nie próbowaliśmy obsadzać skarp, zastoisk mrozowych czy miejsc trudno dostępnych. Pozostawiliśmy je naturze. Jedynym utrudnieniem było dopasowanie się do warunków świetlnych (stąd mamy części ogrodu leśnego i części słoneczne, takie jak żwirowy ogród ziołowy) i osłonę całości od wiatru, ale tu z pomocą przyszły wiatrochrony z drzew okalających ogród oraz żywopłoty. Ogólnie nie uważam, że mój ogród na Kaszubach jest założony w trudnym miejscu; znaczenie tego terminu poznałam dopiero wtedy, gdy zaczęłam uprawiać rośliny w moim agnielskim ogrodzie w Toadpool.

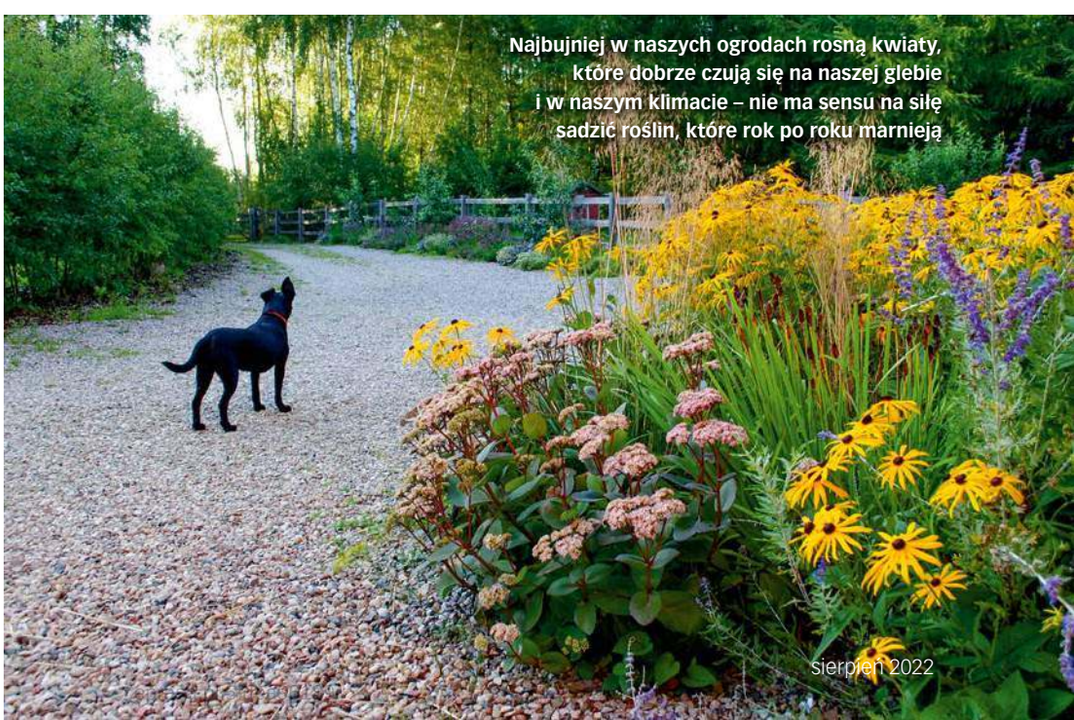

Swobodne rabaty naturalistyczne pełne odpornych na przesuszenie i niewiele wymagających jeżówek, rudbekii oraz traw ozdobnych stają się coraz bardziej popularną alternatywą dla tradycyjnych rabat bylinowych

Na skarpach najlepiej sprawdzają się dzikie łąki wieloletnie, które kosimy tylko raz w roku

Toadpool można nazwać sytuacją patową i przyznam, że każdy sezon jest tu dla mnie ogromnym wyzwaniem. Farma w Toadpool leży na terenie dawnej kopalni odkrywkowej węgla, a więc praktycznie nie ma tu gleby, gdyż po zamknięciu kopalni zasypano ją zawartością hałd z innej kopali. Drzewa posadzone dookoła działki rosną bardzo wolno i często umierają (toksyczana gleba), a więc nie są w stanie ochronić ogrodu od mocnych zachodnich wiatrów, hulających po całej wielkiej powierzchni terenu po kopalni (teraz są to pola upraw wierzby energetycznej). Przez to nasz ogród narażony jest na chłodne i wysuszające wiatry oraz wiosną na późne, a jesienią na wczesne przymrozki. Czasami moje dalie, cynie, cukinie i fasolki czernieją od zimna i umierają w pierwszych dniach września, gdy w zacisznym Ogrodzie Bellingham rosną zdrowo do końca października – to jest różnica prawie dwóch miesięcy. Poza uprawą krzewów, bylin i roślin jednorocznych (w tym warzyw i ziół) na rabatach wzniesionych, grubo ściółkowanych każdego roku kompostem lub przekompostowanymi zrębkami, nie mam możliwości poprawy warunków glebowych dla drzew. Toadpool nie jest naszą własnością, a więc z czasem na pewno się stąd wyprowadzimy i docenimy wtedy jakieś inne, łatwiejsze dla ogrodnika miejce. Na szczęście jednak nauczyłam się, że z każdym, nawet najtrudniejszym miejscem można sobie jakoś poradzić, bo zawsze znajdą się rośliny dobre na każdą okazję.

Najbujniej w naszych ogrodach rosną kwiaty, które dobrze czują się na naszej glebie i w naszym klimacie – nie ma sensu na siłę sadzić roślin, które rok po roku marnieją

Skrzydłokwiat

Roślina, która wniesie do domu pozytywną energię i spokój

Skrzydłokwiat

Skrzydłokwiat (*Spathiphyllum wallisii*) wprowadzi do twojego domu poczucie spokoju. Ta popularna roślina doniczkowa ma nie tylko przyjemny dla oka wygląd; jest także łatwa w utrzymaniu – sam fakt, że nie wymaga wiele pielęgnacji wprawi cię w dobry nastrój. Skrzydłokwiaty dobrze sobie radzą w słabym świetle, dlatego możesz nimi rozjaśnić kąty, w których inne rośliny nie czułyby się dobrze. Jeśli od czasu do czasu zapomnisz je podlać, po porządnym nawodnieniu szybko dojdą do siebie, są więc idealnym wyborem dla zajętych lub zapominalskich właścicieli roślin doniczkowych. Skrzydłokwiaty są nie tylko niezniszczalne – zgodnie z zasadami Feng Shui wprowadzają harmonię do każdego wnętrza i pozytywnie wpływają na uczucia.

Jeśli jednak zaopiekujesz się nimi nieco staranniej, będą w nagrodę kwitły przez okrągły rok.

TEKST MIRANDA JANATKA
ZDJĘCIA SARAH CUTTLE I JASON INGRAM

ODWIEDŹ **www.gardenersworld.com/houseplant** po więcej wskazówek dotyczących roślin doniczkowych

eprasa.pl 5fdba90189

DOBRA RADA
Upewnij się, że każda kępa, którą chcesz posadzić do doniczki, ma korzenie.

epra...pl 5fdba90189

Rosnące w rozproszonym świetle wilgotnego poszycia lasów Kolumbii i Wenezueli skrzydłokwiaty to zimozielone egzotyczne rośliny, które wnoszą odrobinę prostoty i elegancji do wnętrz w każdym stylu. Przynależą do rodziny obrazkowatych, są bardzo łatwe w pielęgnacji, a ich błyszczące liście utrzymują się przez okrągły rok. Można je uprawiać w sąsiedztwie innych liściastych roślin doniczkowych, ale dobrze się też czują bez towarzystwa. Same kwiaty są maleńkie i umieszczone dokoła centralnej części kwiatostanu otoczonego ozdobnym białym przylistkiem. Kiedy przekwitną, usuń kwiatostany odcinając je u podstawy. Co sześć tygodni zastosuj wieloskładnikowy nawóz dla pobudzenia wzrostu.

Skrzydłokwiaty słyną ze swoich właściwości oczyszczających – odnotowano, że rozkładają takie chemiczne okropieństwa jak benzen, formaldehyd i tlenek węgla. Gdy roślina zbyt mocno się rozrośnie, możesz ją przesadzić do większej doniczki z nowym podłożem lub podzielić i rozsadzić do kilku doniczek, aby otrzymać nowe rośliny – tak, jak to tutaj pokazujemy.

- **Stanowisko** Skrzydłokwiat toleruje słabe oświetlenie, lecz jeśli chcesz, aby roślina wydała więcej kwiatów, przenieś ją w bardziej słoneczne miejsce – ciągłemu kwitnieniu najlepiej sprzyja światło rozproszone.
- **Pielęgnacja** Użyj wilgotnej ściereczki do przecierania lśniących liści z kurzu, aby utrzymać je w czystości i zdrowiu. Od czasu do czasu umyj roślinę dokładniej, myjąc ją pod prysznicem.
- **Szczegóły** Trzymaj skrzydłokwiat na półce lub poza zasięgiem kotów i psów, jeśli je posiadasz – roślina jest dla nich toksyczna.

Jak uzyskać więcej roślin

1 Wyjmij skrzydłokwiat z doniczki, kiedy korzenie zaczną wyrastać przez otwory w dnie (oznaka, że czas na przesadzenie rośliny). Pamiętaj, aby dzień wcześniej porządnie go podlać. Rozluźnij korzenie i podłoże, aby rozplątać bryłę korzeniową.

2 Rozdrobnij grudki podłoża i rozplącz korzenie. Rośliny domowe pochodzące z centrów ogrodniczych to zazwyczaj kilka mniejszych okazów, posadzonych razem do jednej doniczki. Jeśli jednak masz tylko jedną, delikatnie ją podziel, tak by każda z nowych kęp miała korzenie.

3 Napełnij nowe doniczki uniwersalnym podłożem do roślin doniczkowych i umieść w każdej po jednej kępie. Dodaj trochę więcej podłoża i dobrze dociśnij. Zostaw trochę miejsca do podlewania pomiędzy wierzchnią warstwą podłoża a brzegiem doniczki i obficie podlej.

Gdzie kupić

ROŚLINY
- **www.thenunheadgardener.com**
- **www.primrose.co.uk**
- **www.plantboutique.co.uk**

AKCESORIA
Podobne doniczki znajdziesz w centrach ogrodniczych

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl 5fdba90189

Skarby późnego lata

Odkryj zaskakujące smaki mało znanych owoców, które od pełni lata ozdobią ogród jak niezwykła biżuteria

TEKST ŁUKASZ SKOP **ZDJĘCIA** BOŻKA PIOTROWSKA

ARANŻACJA BUKIETU JOLANTA SUPEL

Późne lato wypełnia ogród wspaniałymi owocami, które będą jego ozdobą aż do jesieni, a niektóre zostaną z nami jeszcze na zimę. Jedne, jak derenie, dojrzewają błyskawicznie i trzeba ciągle mieć je na oku, żeby trafić na odpowiedni moment zbioru; inne, jak nieszpułki, potrzebują na to znacznie więcej czasu. Wszystkie korzystają z ciepłych dni późnego lata, dzięki którym nabierają niezwykłego smaku i aromatu. Rozgrzane słońcem jesienne maliny, jeżyny, śliwki, jabłka i gruszki to smaki, które każdy rozpozna niemal bezbłędnie, ale na nich nie kończy się bogactwo różnorodności, którą przynosi późne lato. Wiele gatunków roślin uważanych za typowo ozdobne dostarcza także jadalnych owoców o zaskakujących smakach.

eprasa.pl 5fdba90189

„Owoce korzystają z ciepłych dni późnego lata, dzięki którym nabierają niezwykłego smaku i aromatu”

Drobne owoce można wykorzystać także do ozdoby stołu, układając je w wielokolorowe bukiety

10 dekoracyjnych owoców do spróbowania

Aktinidia ostrolistna (*Actinidia arguta*)
Zaczyna zdobywać coraz większą popularność jako mini kiwi, które można uprawiać w Polsce. W odróżnieniu od swojego wielkoowocowego kuzyna, minikiwi są pozbawione włochatej skórki i nie trzeba ich obierać – najlepiej jeść je w całości, podobnie jak winogrona. Słodko-kwaśne owoce dojrzewają pod koniec września i w październiku. Zrywaj tylko te, które są miękkie w dotyku.
Wysokość x Szerokość pędy do 10 m
Owoce IX-X

Kasztan jadalny (*Castanea sativa*)
Spróbuj pieczonych kasztanów, najlepiej świeżo zebranych. Każdego kasztana natnij nożem na krzyż i piecz przez kwadrans w 220°C. Pozbierane jesienią kasztany można przechowywać w szczelnym pojemniku w lodówce – nie mogą leżeć na powietrzu, inaczej wyschną w środku. Przesuszone kasztany będą grzechotać w środku. Wówczas są już niesmaczne.
W x S 12 m x 8 m **O** IX-X

Nieszpułka zwyczajna (*Mespilus germanica*)
Owoce nieszpułki mają brązową, szorstką skórkę i ciastowaty, kwaskowaty miąższ. Da się je zjeść dopiero późną jesienią, kiedy zmiękną. Najlepiej zerwać je przed przymrozkami i odłożyć do uleżenia. Zawierają mnóstwo pektyn, będą więc doskonałym naturalnym dodatkiem żelującym do domowych galaretek i dżemów z innych owoców. Przed zerwaniem będą zdobić nieszpułkowe drzewka przez kilka miesięcy – od początku lata aż do przymrozków. **W x S** 4 m x 4 m **O** IX-X

Dereń jadalny (*Cornus mas*)
Znany jest najczęściej pod postacią nalewki dereniowej, ale jego owoce są wyjątkowo smaczne na surowo. Pierwsze odmiany dojrzewają jeszcze w sierpniu, a ostatnie nawet w październiku. Nie obrywaj owoców – dojrzałe są tylko te, które same opadną na ziemię. Rozłóż pod drzewkiem płachtę materiału, aby je łatwiej pozbierać. Jedz natychmiast lub przetwarzaj – bardzo szybko się psują.
W x S 7 m x 6 m **O** VIII-X

Berberys zwyczajny (*Berberis vulgaris*)
Owoce wszystkich berberysów są w mniejszym lub większym stopniu jadalne. Roślina ta zawiera toksyczną berberynę we wszystkich swoich częściach, jednak w owocach jest jej tak mało, że można je bezpiecznie jeść nawet na surowo – zawierają dużo witaminy C i mają mocno kwaskowaty smak. Nadają się także do suszenia.
W x S 3 m x 2 m **O** IX-XII

Jarząb Koehnego (*Sorbus koehneana*)
Białą jarzębinę, podobnie jak jej kolorowe wersje, można jeść tylko po przetworzeniu, kiedy występująca w owocach gorzka sorbina ulegnie rozkładowi. Przyjemnie smakują także lekko przemrożone owoce – o ile wcześniej nie ukradną ich ptaki. Najlepiej łączyć je z innymi owocami, np. jabłkami, w dżemach i powidłach. **W x S** 4,5 m x 6 m **O** IX-XI

Palecznik chiński (*Decaisnea insignis*)
Oto wyzwanie dla prawdziwych koneserów! Sinoniebieskie owoce palecznika przypominające strączki lub – jak brzmi inna nazwa tej rośliny – paluchy nieboszczyka, mają jadalny miąższ. Ma on konsystencję mało aromatycznej, bezbarwnej galaretki otaczającej czarne nasiona. Niebieskie owoce wśród przebarwiających się na żółto liści tej rośliny są wyjątkowo widowiskowe. Po dojrzeniu szybko opadają na ziemię.
W x S 5 m x 5 m **O** X

Jabłoń jagodowa (*Malus baccata*)
To jeden z kilku gatunków, które nazywamy rajskimi jabłuszkami. Zazwyczaj traktowane są jako drzewa typowo ozdobne, ponieważ małe jabłuszka na surowo nie są smaczne. Istnieje na nie jednak dobry sposób: najlepiej smakują zagotowane w cukrowym syropie. Zapełnij nimi słoiki i wykorzystaj zimą do ozdabiania ciast i deserów.
W x S 15 m x 15 m **O** IX-XI

Orzech włoski (*Juglans regia*) 'Leopold'
Chociaż orzechy włoskie mają malownicze sylwetki, rzadko są sadzone jako drzewa ozdobne. Ta odmiana jest wyjątkiem: wytwarza bardzo silnie powcinane liście i oczywiście smaczne orzechy. Spróbuj ich na świeżo po opadnięciu z drzewa: rozłup i wyjmij z łupinek jadalną część – nie będzie taka gorzka, kiedy zdejmiesz z niej cienką skórkę. Gdy orzechy przeschną, nie będzie to już możliwe.
W x S 15 m x 10 m **O** IX-X

Cytryniec chiński (*Schisandra chinensis*)
W języku mandaryńskim nazywa się go Wu Wei Zi, czyli „owoc pięciu smaków": okrywa owocu jest słodka, miąższ kwaśny, nasiona gorzkie i cierpkie, a wyciąg z nasion – słonawy. Mają silne działanie antyoksydacyjne i są uważane za adaptogeny. Można je jeść na surowo, chociaż zdecydowanie lepiej będzie je wysuszyć, a następnie zaparzać jak herbatkę. Pnącze owocuje od czwartego roku po posadzeniu, a z każdego można zebrać do 5 kg owoców. **W x S** pędy do 15 m **O** IX-X

Kasztan jadalny (*Castanea sativa*)

Nieszpułka zwyczajna (*Mespilus germanica*)

Dereń jadalny (*Cornus mas*)

ZDJĘCIE NIESZPUŁKI: SONSAM/DEPOSITPHOTOS, JABŁONI JAGODOWEJ: PENPAKN@HOTMAIL.COM/DEPOSITPHOTOS

Wyglądają i smakują

Jaskrawe kolory drobnych owoców, które zaczynają teraz błyszczeć na gałązkach, są sygnałem dla wielu zwierząt i zaproszeniem na ucztę. Ptaki szczególnie chętnie wydziobują czerwone jagody, stąd wiele, jeśli nie większość, naszych rodzimych gatunków rodzi właśnie takie owoce. Pomyśl, jak pięknie wyglądają (i jak szybko znikają!) czerwone owoce głogu, jarzębiny, kaliny koralowej, wiciokrzewu, cisu, bzu koralowego, dzikiej róży i wielu innych. Jednak to, co jest bezpieczne dla ptaków oraz małych ssaków, wcale nie musi być bezpieczne również dla nas: od cisu, bzu koralowego czy wiciokrzewu lepiej trzymać się z daleka. Niektóre owoce, np. bzu czarnego, są jadalne dopiero wtedy, gdy w pełni dojrzeją oraz po ugotowaniu lub wysuszeniu; nigdy na surowo. Próbowanie nowych smaków jest niezwykle ekscytujące, jednak może nieść ze sobą ryzyko. Nigdy nie jedz owoców z drzew i krzewów, co do których nie masz absolutnej pewności do jakiego

eprasa.pl 5fdba90189

Aktinidia ostrolistna (*Actinidia arguta*)

Cytryniec chiński (*Schisandra chinensis*)

Orzech włoski (*Juglans regia*) 'Leopold'

Berberys zwyczajny (*Berberis vulgaris*)

Jarząb Koehnego (*Sorbus koehneana*)

Palecznik chiński (*Decaisnea insignis*)

Jabłoń jagodowa (*Malus baccata*)

gatunku należą. Nie jedz też dużych ilości owoców na raz za pierwszym razem: mogą wywołać reakcję alergiczną, nawet jeśli nie jesteś uczulony na inne owoce.

Niezwykłych owoców dostarczają także wieloletnie pnącza, a do najciekawszych jadalnych gatunków należą czerwone jagody cytryńca chińskiego (*Schisandra chinensis*), olbrzymie mieszki akebii pięciolistkowej (*Akebia quinata*) wypełnione galaretowatym miąższem czy wyjątkowo smaczne zielone owoce aktinidii ostrolistnej (*Actinidia arguta*), nazywane również minikiwi. Te trzy gatunki rosną niezwykle ekspansywnie i wymagają solidnych podpór. Dobrym sposobem ich uprawy jest posadzenie roślin blisko ściany domu i pozwolenie im na wspięcie się po balustradzie schodów lub balkonu – zarówno tego na parterze, jak i tego na pierwszym piętrze. W podobny sposób można wykorzystać lubiące się wspinać pędy jeżyn bezkolcowych, w tym polskich odmian 'Gaj', 'Polar' lub 'Ruczaj'.

eprasa.pl 5fdba90189

Pięknotka Bodiniera (*Callicarpa bodinieri*)

Śnieguliczka Doorenbosa (*Symphoricarpos ×doorenbosi*)

Symplokos wiechowaty (*Symplocos paniculata*)

Ligustr pospolity (*Ligustrum vulgare*)

Niejadalne, ale piękne

Ligustr pospolity (*Ligustrum vulgare*)

Jego czarne owoce zostają na krzewach wyjątkowo długo – nieraz aż do pierwszych tygodni stycznia. Silnie pachnące kwiaty wabią motyle – uwielbiają je szczególnie rusałki pokrzywniki. Niejadalne dla ludzi owoce są pożywieniem dla 21 gatunków ptaków i 10 gatunków ssaków.
W x S 4 m x 3 m **O** VII-XII

Symplokos wiechowaty (*Symplocos paniculata*)

Ten wolno rosnący krzew nadaje się do zacisznych ogrodów, które w październiku ozdobi drobnymi, ale bardzo licznymi owocami o błyszczącej, intensywnie niebieskiej skórce, będącymi przysmakiem ptaków. Jeśli przed nimi zdążysz, zbierz trochę owoców i od razu wysiej je na rozsadniku, aby rozmnożyć roślinę.
W x S 5 m x 3 m **O** X

Pięknotka Bodiniera (*Callicarpa bodinieri*)

Pod ciężarem purpurowych owoców cienkie gałęzie pięknotek uginają się aż do samej ziemi. Ten niski krzew dobrze wygląda połączony z wyższymi bylinami, a gałązki można ścinać i wykorzystać do jesiennych bukietów – szczególnie dobrze komponują się z zawilcami.
W x S 2 m x 2 m **O** X-XII

Śnieguliczka Doorenbosa (*Symphoricarpos ×doorenbosi*)

Skupiska białych i zaróżowionych jagód kołyszą się na końcówkach gałęzi równie długo, jak u ligustru, chociaż pojawiają się wcześniej, już latem. Śnieguliczki dobrze radzą sobie w miejscach suchych i półcienistych, więc ozdobią owocami zakątki, w których inne rośliny mogą niechętnie rosnąć.
W x S 1,5 m x 1,5 m **O** VIII-XII

Owoce do dekoracji

Paleta owocowych kolorów jest tak bogata, że nawet jeśli nie można ich zjeść, wciąż będą wspaniałą ozdobą ogrodu. Niskie krzewy o barwnych owocach, takie jak pięknotka Bodiniera (*Callicarpa bodinieri*), można dosadzić na rabatach bylinowych. Jej fantastyczne purpurowe owoce najpierw będą towarzyszyć jesiennym kwiatom, a później wydłużą okres atrakcyjności rabat aż do początku zimy. Z owocujących krzewów można też tworzyć wyjątkowe żywopłoty. Tutaj należy pamiętać, że skrupulatne i regularne przycinanie zazwyczaj pozbawia krzewy kwiatów, a więc w konsekwencji także owoców. Jeśli żywopłot ma zabłysnąć kolorową biżuterią, najlepiej zostawić go bez przycinania i pozwolić rosnąć luźno (wtedy też ptaki znajdą w nim pożywienie i więcej miejsc do gniazdowania). Na owocowe żywopłoty nadają się różne gatunki śnieguliczek, np. śnieguliczka biała (*Symphoricarpos albus*) o kulistych, białych owocach czy śnieguliczka koralowa (*Symphoricarpos orbiculatus*) obwieszona różowymi kuleczkami. Owoce śnieguliczek, chociaż są niejadalne, to nie tylko długotrwała ozdoba – można je zrywać, rzucać na ziemię i przydeptywać, a wtedy pękają z zabawnym trzaskiem. Dzieci za tym przepadają! Znacznie wyższym żywopłotem będzie ten utworzony z nieprzycinanego ligustru. Zakwitnie z początkiem czerwca (jego kwiaty wabią motyle!), a czarne, niejadalne owoce, zaczną dojrzewać w połowie lata i zostaną na krzewach na całą zimę.

Rośliny o dekoracyjnych owocach wzmocnią wrażenie, jakie wywołują kwiaty i przebarwiające się jesienią liście oraz zatrzymają kolory na dłużej – będą błyszczeć na gałązkach często jeszcze do końca roku.

ZDJĘCIE SYMPLOKOSA: ŁUKASZ SKOP, LIGUSTRU: OLYASOLODENKO/DEPOSITPHOTOS

eprasa.pl 5fdba90189

NOWOŚĆ

WYDANIE SPECJALNE MAGAZYNU CZAS NA WNĘTRZE POŚWIĘCONE OGRODOM, TARASOM I BALKONOM.

OBIECUJEMY, ŻE Z NAMI TRAWA BĘDZIE BARDZIEJ ZIELONA, KWIATY KOLOROWE, A NAWET NAJMNIEJSZY BALKON STANIE SIĘ FUNKCJONALNYM LETNIM SALONEM!

WWW.ULUBIONYKIOSK.PL

eprasa.pl 5fdba90189

Trzymaj inwazyjne chwasty pod kontrolą, regularnie sprawdzając rabaty i usuwając niechcianych gości, takich jak powój, zaraz po ich zauważeniu

“Poszukaj alternatywnych sposobów zwalczania chwastów – innych niż pryskanie na chybił trafił trującymi płynami, które mogą mieć szkodliwy wpływ”

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

CZĘŚĆ DRUGA

Chwasty

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW w naturalny sposób

Alan dzieli się swoimi najskuteczniejszymi naturalnymi technikami usuwania i zapobiegania niechcianym chwastom

Nie ulega wątpliwości, że ogrodnicy mają obsesję na punkcie chwastów. Łatwo zrozumieć, dlaczego: konkurują z roślinami, które kochamy, pojawiają się w każdym dostępnym zakamarku i ingerują w estetyczną wartość naszej wypielęgnowanej działki.

Ale czym dokładnie jest chwast? Dokładna definicja jest taka, że chwast to „roślina rosnąca tam, gdzie nie jest pożądana", ale dla większości z nas chwast to określenie, które stosujemy wobec każdego brytyjskiego dzikiego kwiatu (szczególnie tego brzydkiego!), który atakuje nasze rabaty kwiatowe. Istnieją gatunki jednoroczne, które sieją się swobodnie oraz byliny z uporczywymi korzeniami, których bardzo ciężko się pozbyć.

Oczywiście w dzisiejszych czasach należy sprzyjać pojawianiu się rodzimych polnych kwiatów we wszystkich naszych ogrodach, aby niosły korzyści owadom, więc odrobina tolerancji jest wskazana. Jednak niektóre chwasty mogą stać się naprawdę uciążliwe i to one powinny być twoim celem (patrz ramka na kolejnej stronie).

Wyzwaniem dla ekologicznego ogrodnika jest zwalczanie chwastów bez uciekania się do używania chemikaliów, które, jeśli chodzi o ich dostęp dla ogrodników-amatorów, wkrótce i tak zostaną wycofane. Zdecydowanie bezpieczniejsze jest szukanie alternatywnych sposobów zwalczania chwastów – innych niż pryskanie na chybił trafił trującymi płynami, które mogą mieć szkodliwy wpływ na nasze środowisko i zakłócać równowagę w naturze.

Różne rodzaje chwastów stanowią problem w różnych częściach ogrodu. W ogrodzie warzywnym uciążliwe są zazwyczaj chwasty jednoroczne, które sieją się same i rosną szybko. Na rabatach, gdzie gleba jest rzadziej wzruszana, na mocne zakorzenienie się mają szansę wieloletnie chwasty.

Bez chemii

Aby mieć ogród, w którym chwasty mają niewielkie szanse na przetrwanie, ekologiczni ogrodnicy muszą szukać innych sposobów niż środki chemiczne. W moim własnym ogrodzie jest jeden główny sposób na zwalczanie chwastów na rabatach – uprawiam rośliny blisko siebie na dobrze nawiezionej glebie, dzięki czemu szybko tworzą nieprzepuszczalne okrycie nad ziemią, pozostawiając mało miejsca na chwasty. Nieokryta gleba jest otwartym zaproszeniem dla przybyszy z zewnątrz, więc staram się jej unikać.

Jeśli gleba zostanie na początku oczyszczona z mocno zakorzenionych chwastów wieloletnich (poprzez podważenie ich widłami i wyrwanie korzeni przed wykonaniem nasadzeń), w celu „wzmocnienia" gleby stosuje się nawożenie organiczne. Jeśli ziemia między nowymi roślinami jest ściółkowana 3 cm warstwą przekompostowanej materii organicznej, rozdrobnionej kory i tym podobnymi, wtedy wilgoć zostanie zamknięta w glebie, a posadzone rośliny szybko się zadomowią i zagłuszą wszelkich przypadkowych gości (pod warunkiem, że nie zabraknie im wody).

Na tyłach rabat można zastosować agrotkaninę przeciwko chwastom wyściółkowaną rozdrobnioną korą, dla bardziej trwałego efektu.

Unikaj jednak używania jej pod żwirowymi ścieżkami, ponieważ zawsze wydaje się przebijać

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; GETTY/NONGNUCH_L; JASON INGRAM; TIM SANDALL

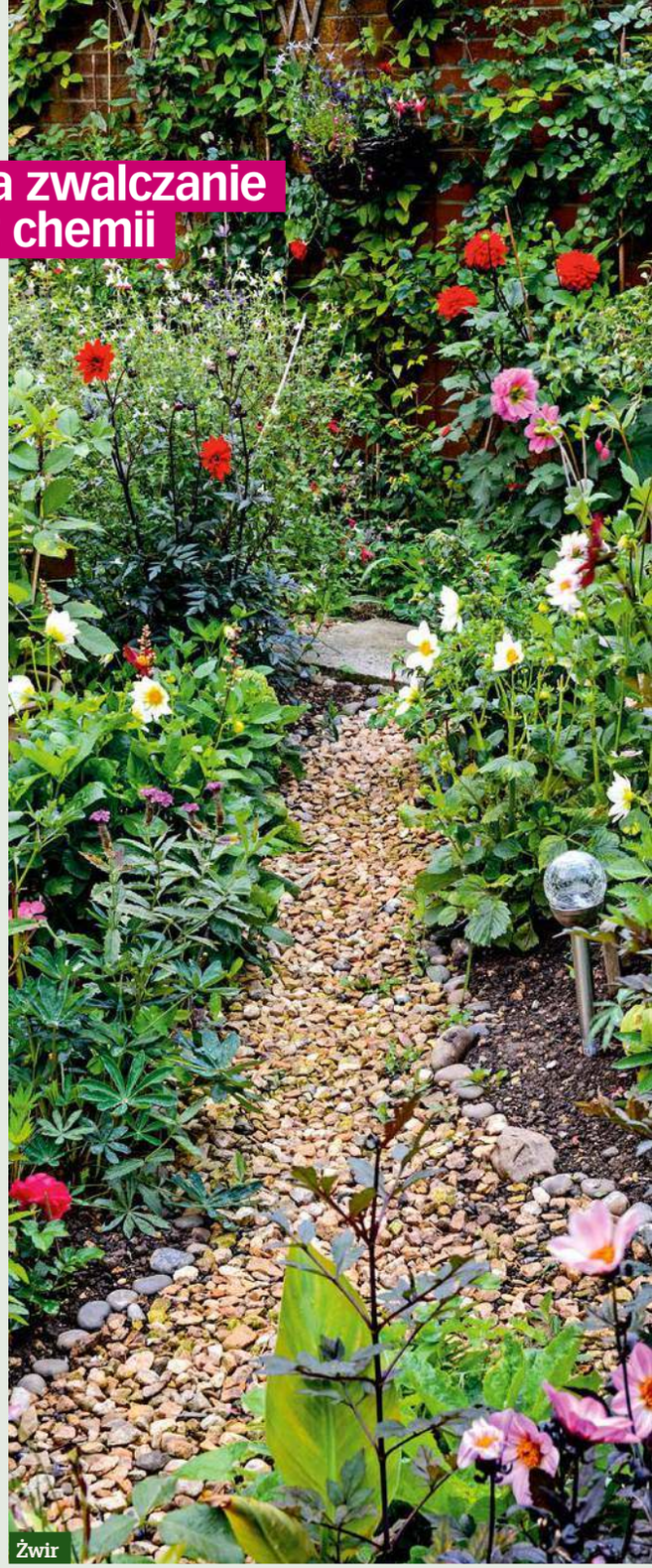
8 sposobów na zwalczanie chwastów bez chemii

Żwir Stosunkowo tanie pokrycie, które może tłumić chwasty. Usyp warstwę grubości około 2,5 cm, aby łatwo było po niej chodzić (nie jest to proste po zbyt grubej jego warstwie) i z użyciem motyki wypiel wszelkie chwasty, które się przebijają. Aby uzyskać najlepsze rezultaty, rozprowadź żwir na warstwie utwardzonego kruszywa.
Zastosowanie Swobodne ścieżki i podjazdy.

Agrotkanina przeciwko chwastom Czarna tkanina o strukturze gęstej siatki, która przepuszcza deszcz, ale zatrzymuje wzrost chwastów. Wytnij w niej otwory, aby posadzić rośliny i przykryj ściółką z kory, aby ją ukryć.
Zastosowanie Wśród krzewów, do których regularny dostęp nie jest potrzebny oraz do ścieżek w ogrodach leśnych.

Gazety Kilka warstw można ułożyć na młodych chwastach, aby je stłumić. Gazety trzeba obciążyć i ostatecznie rozłożą się, wzbogacając ziemię w materię organiczną. Dla lepszego wyglądu można je zakryć rozdrobnioną korą.
Zastosowanie Wszystkie obszary, których wygląd nie jest zbyt ważny!

Rozdrobniona kora Naturalny wygląd i trwałość. Rozłóż warstwę o grubości co najmniej 3 cm. Grubsze kawałki będą utrzymywać się najdłużej.
Zastosowanie Ścieżki w ogrodach leśnych i nieformalnych częściach ogrodu.

Żwir

Rozdrobniona kora

Agrotkanina

Gazety

Koszenie

Pielenie

Koszenie Wiele chwastów nie przetrwa regularnego koszenia. Zarośnięty chwastami skrawek ziemi może być szybciej wykorzystany pod uprawę, jeśli jest koszony przez cały sezon. Pozostałą darń można następnie usunąć, a ziemię uprawiać.
Zastosowanie Nowy teren, który może poczekać rok lub dwa, zanim zostanie przekształcony w ogród.

Pielenie Przesuwanie motyką przy powierzchni podłoża, aby część nadziemną chwastów odciąć od korzeni.
Zastosowanie Do usuwania jednorocznych chwastów podczas słonecznej pogody – wtedy więdną i obumierają. Stosuj między rzędami na grządce warzywnej.

Sadzenie roślin okrywowych
Nisko rosnące rośliny – często zimozielone – które tworzą gęstą matę wzrostu i tłumią chwasty.
Zastosowanie Przód zagonów i rabat, zacienione miejsca pod drzewami i krzewami.

Ziemia liściowa Naturalny polepszacz gleby. Liście można pozostawić na ziemi na nieformalnych rabatach lub zgrabić jesienią i kompostować. Nadają się do wykorzystania, gdy się rozłożą.
Zastosowanie Lasy i ogrody w cieniu.

Sadzenie roślin okrywowych

Ziemia liściowa

eprasa.pl 5fdba90189

i wygląda brzydko. Chociaż kuszące jest rozpylenie środka chwastobójczego na ścieżkach, wrząca woda, podobnie jak ostra motyka, skutecznie niszczy drobne chwasty między kostką brukową i żwirem.

Zdrowe rośliny rabatowe, którym nie brakuje składników pokarmowych i wody, znacznie lepiej odpierają konkurencję chwastów. Wszelkie chwasty, które się pojawiają, można wyciągać widłami lub wyrywać ręcznie, zanim się rozmnożą. Ręcznie wyrywam lub podważam chwasty prawie codziennie, ale dzięki podejściu „niewiele, lecz często" jest ich tak mało, że praca jest przyjemnością, a nie obowiązkiem. Na grządce warzywnej regularne używanie holenderskiej motyki między rzędami jest najłatwiejszym sposobem zwalczania chwastów jednorocznych. Te, które pojawiają się w rzędach, można wyciągnąć ręcznie.

Jeśli chodzi o chwasty na trawniku, mój uważam za zielony ogród botaniczny – mieszankę traw, koniczyny i innych nisko rosnących roślin, które tworzą atrakcyjną murawę. Moja kosiarka rotacyjna, która ma ciężki tylny walec, mimo niejednorodnej darni nadal daje sobie radę. Za pomocą chwastownika (przydatne małe narzędzie) wycinam ręcznie babki, mniszki i stokrotki, ale resztę muszę tolerować.

Kiedy uprawiasz nowy kawałek ziemi zarośniętej chwastami, masz do wyboru kilka opcji. Możesz skrócić obfitą część nadziemną, a następnie resztę skosić. Możesz rozluźnić widłami lub przekopać cały obszar i usunąć jak najwięcej korzeni chwastów pamiętając, że będziesz musiał później wyłuskiwać pominięte fragmenty przez kolejny rok czy dwa (nazywa się to „ogrodnictwem") lub możesz przykryć cały obszar agrotkaniną obciążoną cegłami i pozostawić ją na miejscu na dwa lata. Po tym czasie większość roślin obumrze. Ale w międzyczasie będziesz musiał patrzeć na brzydki czarny dywan, który nic nie zrobi dla twojego ducha.

Dawanie i branie

Bez wątpienia bycie ekologicznym ogrodnikiem oznacza pójście na kompromis. Tak, podejmij działania tam, gdzie chwasty zagrażają uprawianym przez ciebie roślinom, a nawet zlikwiduj je; ale przyzwyczajaj się do obecności kilku przez cały rok.

Kluczem jest regularne zwalczanie chwastów i nie pozwolenie, by wymknęły się spod kontroli oraz odpowiednia uprawa roślin blisko siebie, tak aby nie pozostawiały miejsca obcym przybyszom. Pomyśl o swoich rabatach jak o gęstej, patchworkowej kołdrze, a poczujesz się znacznie mniej niezręcznie wobec dziwnego, nieproszonego gościa.

ODWIEDŹ www.gardenersworld.com/organicweeding po więcej porad na temat naturalnego zwalczania i zapobiegania chwastom

5 inwazyjnych chwastów

Regularne usuwanie pomaga zwalczać większość chwastów, ale należy zachować ostrożność podczas ich usuwania. Jeśli kompostujesz chwasty, upewnij się, że używasz metody kompostowania na gorąco, która osiąga wystarczającą temperaturę, aby zabić nasiona i korzenie.

Kielisznik Pnący się chwast o grubych korzeniach i białych, trąbkowych kwiatach. Przedziera się przez rośliny rabatowe i krzewy. Za każdym razem, gdy go zobaczysz, wyciągaj łodygi i wybieraj jak najwięcej korzeni.

Skrzyp Wygląda jak małe choinki, ale ma bardzo głębokie korzenie i może przejmować rabaty. Reaguje na regularne usuwanie, a nawet pielenie motyką, ale trzeba walczyć z nim przez długi czas.

Podagrycznik Zielone liście podobne do bzu czarnego i białe kwiatostany. Tworzy grubą warstwę korzeni i może wypierać inne rośliny. Usuwaj stale grube, białe korzenie.

Pokrzywa zwyczajna Wysokie rośliny o postrzępionych liściach i kłujących włoskach. Dobre miejsce do składania jaj dla motyli, ale najlepiej ograniczyć im miejsce do jednego słonecznego zakątka ogrodu. Wyciągaj widłami korzenie i noś przy tym grube rękawiczki.

Starzec zwyczajny Mały zielony chwast z kępami małych żółtych kwiatostanów. Wysiewa się bardzo szybko, więc usuwaj go ręcznie lub motyką.

Kielisznik

Skrzyp

Podagrycznik

Pokrzywa zwyczajna

Starzec zwyczajny

ZDJĘCIA: GETTY/CRISTINA IONESCU, ITSABREEZE PHOTOGRAPHY, TOM MEAKER, GRIGORII_PISOTCKII, CHRISTIAN STURZENEGGER

eprasa.pl 5fdba90189

4 zabawne projekty dla dzieci

Małe przygody W OGRODZIE

Wykorzystaj długie letnie wakacje na zrealizowanie tych prostych ogrodowych projektów. Dzieci w każdym wieku z wielką przyjemnością zaangażują się w przerobienie niechcianych przedmiotów w zabawne pojemniki pełne ziół i jadalnych kwiatów. Będzie to dla nich również wspaniała okazja, aby odkrywać świat, korzystając ze zmysłu węchu, smaku czy wzroku.

Później będą mogły zbierać samodzielnie uprawiane zioła, by dodawać je do posiłków i zbierać jadalne płatki, by mrozić je w kostkach lodu.

Należy pamiętać, aby w pobliżu znajdował się dorosły – dzieci będą potrzebować pomocy w wydrążeniu otworów odpływowych w pojemnikach, które przerobią na doniczki, a także nadzoru podczas zbierania i używania ziół czy kwiatów.

Potrzebujesz:

- ☐ Starych przedmiotów, takich jak połamane wiadra, opakowania po żywności, zabawki (samochodziki, pociągi i ciężarówki), buty, kalosze
- ☐ Podłoża bez torfu
- ☐ Perlitu
- ☐ Ziół i/lub jadalnych kwiatów
- ☐ Konewki

ODWIEDŹ **www.gardenersworld.com/kids-projects** po więcej pomysłów na letnie zabawy w ogrodzie

TEKST: NIC WILSON
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/_VILOR

Doniczki z recyklingu

Wykażcie się kreatywnością, przetwarzając stare przedmioty gospodarstwa domowego na fantazyjne doniczki. Dzieci są z natury pomysłowe i ucieszy je możliwość wynalezienia nowych sposobów na wykorzystanie kaloszy, z których wyrosły, połamanych wiader czy starych zabawek. Projekt pozwalający przetworzyć odpady na coś wartościowego zachęci je do przemyśleń na temat środowiska i zaangażowania w uprawę ziół i kwiatów. Najlepsze w tym wszystkim jest to, że zadanie jest bardzo proste, uniwersalne i wystarczy kilka minut na to, by stworzyć zabawne kwietniki z przedmiotów i roślin znajdujących się w domu oraz ogrodzie.

eprasa.pl 5fdba90189

Krok 1 Upewnij się, że pojemnik ma w dnie otwory odpływowe, aby rośliny nie stały w zalegającej wodzie. Wypełnij je beztorfowym podłożem. W przypadku ziół śródziemnomorskich, takich tymianek, wymieszaj podłoże z garstką perlitu, aby zapewnić drenaż.

Krok 2 Włóż zioła i kwiaty, delikatnie uciskając podłoże wokół korzeni. Wierzchnia warstwa podłoża powinna znajdować się 2 cm poniżej górnej krawędzi doniczki.

Krok 3 Obficie podlej. Dzieci mogą zbierać zioła oraz płatki jadalnych kwiatów, aby dekorować nimi letnie sałatki lub wykorzystać do przygotowania kostek lodu (po prawej).

Kwiatowe kostki lodu

Ich przygotowanie jest przyjemną wakacyjną zabawą sensoryczną, która zachęca dzieci do obserwacji kolorów oraz poznawania zapachów i smaków kwiatów jadalnych, takich jak pieprzne nasturcje, niebieskie kwiatki ogórecznika lekarskiego, kształtem przypominające gwiazdy czy płatki aromatycznej lawendy. Dzieci mogą eksperymentować, tworząc w foremkach różnorodne kombinacje barw i kształtów, a potem obserwować, jak ich kreacje zamieniają się w kostki lodu. Po kilku godzinach zabawy w słońcu będą mogły je wrzucić do szklanek z zasłużonymi zimnymi napojami.

Potrzebujesz:

- ☐ Foremki do kostek lodu
- ☐ Asortymentu jadalnych kwiatów, np. ogórecznika lekarskiego, lawendy, pysznogłówki ogrodowej, goździków i fiołków
- ☐ Dzbanka z wodą

Krok 1 Zbierz garść jadalnych kwiatów. Oberwij płatki i delikatnie je opłucz.

Krok 2 Ułóż płatki w kolorowe wzory w foremkach do lodu.

Krok 3 Z pomocą dzbanka wypełnij je wodą, po czym wstaw do zamrażarki. Odczekaj, aż woda zamieni się w lód.

Krok 4 Wyjmij kostki lodu z foremki i wrzuć je do szklanki z sokiem lub lemoniadą i oceń wraz z dziećmi, które kombinacje kwiatów są najlepsze.

eprasa.pl 5fdba90189

Te szybkie i proste ogrodowe zadania zapewnią dzieciom rozrywkę w czasie wakacji, a dorośli chętnie się w nie zaangażują. Spędźcie poranek, budując terrarium, które ożywi sypialnię lub minioczko, które zachęci wszystkich do obserwacji żab.

Terrarium z figurkami

Budowa terrarium jest prostym i zajmującym zadaniem dla dzieci, które mają szansę samodzielnie zaprojektować swój własny ogródek w mikro skali. Tym najmłodszym daj figurki, którymi będą mogły się bawić podczas eksploracji swojego miniogrodu. Wybierając rośliny szukaj odmian, które będą odpowiednie do waszego terrarium – do otwartych nadają się sukulenty, podczas gdy zamknięte są bardziej odpowiednie dla paproci, fitonii, bluszczy i widłaków.

Potrzebujesz:

- ☐ Terrarium
- ☐ Żwirku, podłoża do kwiatów doniczkowych, mchu
- ☐ Roślin w doniczkach o średnicy 6 cm, np. widłaka goździstego, paproci, fitonii, bluszczu, peperomii i skalnicy
- ☐ Figurek lub innych małych zabawek
- ☐ Spryskiwacza

„Terraria są fajne! Dziewczynki bawiły się świetnie, a zbudowanie fantastycznego miniogrodu jest niezwykle proste."
Flo Headlam

Spryskaj wnętrze gotowego terrarium wodą dla utrzymania wilgotności.

TEKST I PROJEKT: TAMSIN HOPE THOMSON, FLO HEADLAM AND LEE CONNELLY
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl 5fdba90189

KROK PO KROKU

1. Wsyp na dno terrarium warstwę żwirku – ułatwi to przesączanie wody i ochroni rośliny przed gniciem. Następnie usyp warstwę podłoża do kwiatów.

2. Umieść mech wokół krawędzi, a potem dodaj wybrane rośliny. Wybierz takie, które dobrze się czują w tych samych warunkach, co mech, a następnie ugnieć podłoże wokół korzeni.

3. Młodsze dzieci mogą udekorować ogródek figurkami LEGO. Spryskaj rośliny – wnętrze terrarium powinno być wilgotne, ale nie mokre, dlatego użyj spryskiwacza. Postaw je na parapecie, do którego dociera dużo światła, lecz bez bezpośredniej ekspozycji na słońce.

Oczko wodne dla żab

Aby zwabić do ogrodu dzikie zwierzęta, należy stworzyć dla nich dom, który zachęci je do pozostania. Żaby są bardzo pożyteczne, ponieważ powstrzymują ślimaki przed zjadaniem roślin, a gdy relaksują się w wodzie, stanowią ciekawy obiekt obserwacji.

Duże stawy mogą stanowić zagrożenie dla małych dzieci, dlatego wersja mini jest wspaniałą alternatywą – zapewnia wystraczającą ilość przestrzeni dla żab, które zechcą się zadomowić w twoim ogrodzie, a także do biegania dla dzieci.

Potrzebujesz:

- ☐ Łopatki
- ☐ Plastikowej miski
- ☐ Cegły
- ☐ Dachówki

DOBRA RADA
Na zbudowanie minioczka wybierz obszar z dużą ilością roślin, aby żaby mogły się w nich schronić

1. Wykop w ziemi dołek na tyle duży, aby można było włożyć do niego miskę. Jeśli ziemia dokoła jest naga, posadź tam rośliny i porządnie je podlej.

2. Włóż cegłę do miski, aby ułatwić żabom wchodzenie i wychodzenie. Po wypełnieniu miski wodą (krok 3), przykryj ją do połowy dachówką, aby zapewnić im trochę cienia.

3. Napełnij miskę wodą i wyczekuj swoich nowych skaczących przyjaciół. W gorące dni sprawdzaj poziom wody i w razie potrzeby ją uzupełnij.

eprasa.pl 5fdba90189

Małgorzata Kalemba-Drożdż – dr biochemii, autorka książek: *Pyszne chwasty, Skarby ogrodu, Jadalne kwiaty, Smakowite drzewa, Różane przepisy.* Laureatka AIG Prix Międzynarodowej Akademii Gastronomicznej.

Nasturcje
kwiaty jak puchary

Nasturcje to piękne i smakowite rośliny z rzędu kapustowców. Zdecydowanie jedne z moich ulubionych. Chociaż kwiaty pachną słodko niczym frezje, to w smaku ujawniają się rodzinne powiązania: nasturcje są ostre i piekące jak rzeżucha

TEKST I ZDJĘCIA:
MAŁGORZATA KALEMBA-DROŻDŻ

„Świecą jak złote słońca,
Płoną jak purpury,
To spadają ku dołowi,
To się pną do góry.”

„Nasturcje”, Jan Kasprowicz

Kwiaty nasturcji najlepiej wykorzystywać na świeżo. Nadadzą niepowtarzalnego charakteru sałatkom, kanapkom i przekąskom. Ze względu na to, że w smaku bardzo przypominają rzeżuchę, nieszczególnie pasują do deserów i tortów. Liście nasturcji są bardzo pikantne, można je jeść na surowo, gotować lub dusić – poddane obróbce termicznej stają się znacznie łagodniejsze. Najostrzejszy smak zaś mają owoce nasturcji. Niedojrzałe rozłupnie można kisić, marynować, ale też zgnieść i dodać do omletu lub twarożku. Dojrzałe nasiona można zmielić na proszek i używać jako przyprawy. Kwiaty i liście zawierają duże ilości witaminy C, natomiast nasiona są bogate w białko.

Wszystkie części rośliny po roztarciu wydzielają ostry musztardowy zapach, który zawdzięczają olejkom gorczycznym, takim samym jak w gorczycy czy rukwi wodnej. To właśnie od tego zapachu i od łacińskiej nazwy rukwi (*Nasturtium officinale*) pochodzi zwyczajowa nazwa „nasturcja”. Z łaciny *nāris* to „nos”, a *torquere* oznacza „wykręcać”.

Nasturcje pochodzą z Ameryki Środkowej i Południowej i dzięki hiszpańskim konkwistadorom na początku XVI wieku dotarły do Europy, a dopiero stamtąd do Ameryki Północnej. Kiedy sprowadzono te rośliny do Europy sądzono, że są spokrewnione z rukwią, ze względu na podobieństwo charakterystycznego pieprzowego zapachu, nawet nazywano je indiańską rukwią. Karol Linneusz nadał im nazwę botaniczną *Tropaeolum*, pochodzącą od greckiego *tropaion* – „trofeum” ze względu na kształt kielicha kwiatu i liści. Podobno Linneuszowi nasturcje pnące się po płocie przypominały zatknięte na palisadę tarcze i hełmy pokonanej armii. W Europie nasturcje zyskały na popularności dzięki nasadzeniom w ogrodach Króla Słońce, Ludwika XIV.

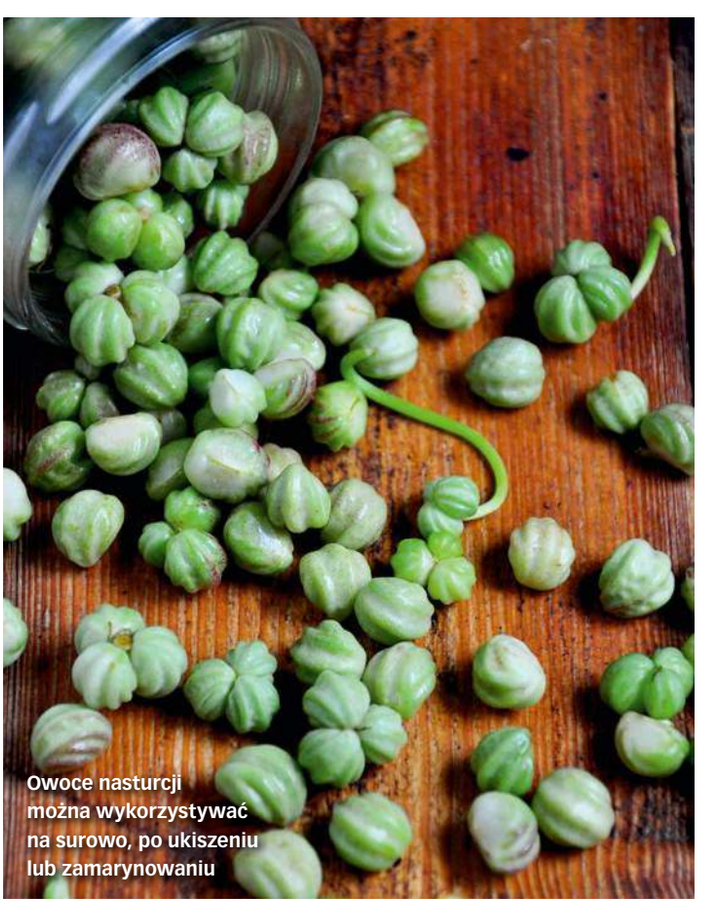
Thomas Jefferson sadził nasturcje w swoim ogrodzie przynajmniej od 1774 roku. I marynował nasiona. W Polsce przepis na „fałszywe kapary” z nasturcji został opublikowany w „Gospodyni Doskonałej” w 1889 r., zatem kulinarna pozycja nasturcji większej (*Tropaeolum maius)* jest dobrze ugruntowana w kuchni „zachodniej”, podczas gdy w Ameryce Południowej największe znaczenie kulinarne ma nasturcja bulwiasta (*Tropaeolum tuberosum*).

Dla zdrowia i urody

Nasturcje były od wieków używane w tradycyjnej medycynie południowoamerykańskiej. Indianie stosowali ją jako środek dezynfekujący i leczący rany oraz jako lek wykrztuśny. Współczesne badania potwierdzają, że nasturcje mają właściwości przeciwbakteryjne, przeciwgrzybicze, moczopędne, wykrztuśne, przeczyszczające i pobudzające. Stosuje się je do leczenia chorób układu moczowo-płciowego, infekcji dróg oddechowych, szkorbutu oraz złej kondycji skóry i włosów.

Siarkowe związki z roślin kapustnych, takie jak izotiocyjanian allilu obecny w nasturcji, ale też w gorczycy, chrzanie czy rzodkiewce, wykazują potencjał w zapobieganiu rozwojowi chorób nowotworowych. Glukotropeolina występująca w nasturcji jest przekształcana w izotiocyjanian benzylu, który jest związkiem toksycznym. Ale nasturcje nie są trujące! Żeby przyjąć dawkę toksyczną, trzeba by zjadać ponad 700 g nasturcji dziennie przez dłuższy czas. Jeśli nie masz punktu odniesienia, bo jeszcze nie znasz smaku nasturcji, to wyobraź sobie rukolę. Typowy pojemnik, w jakim można ją kupić w markecie, zawiera 100 g rukoli. Nasturcje mają smak podobny do rukoli, rzeżuchy, rzodkiewki, czy musztardy. Są pikantne, aż piekące. Ciężko sobie wyobrazić osobę, która byłaby w stanie zjadać siedem opakowań rukoli codziennie przez kilka tygodni! Sama uwielbiam nasturcje, kocham ich pikantny smak i używam każdej części nasturcji, ale naprawdę nie da się zjeść na raz więcej niż kilka kwiatów. W kontekście ostrości smaku nasturcji 700 g to ilość po prostu niemożliwa do przejedzenia.

Nasturcje są bardzo łatwe w uprawie i nie są wybredne pod względem gleby, światła ani wody. Nie lubią jednak suszy, a w żyznym podłożu wytwarzają więcej liści, a mniej kwiatów. Niestety te rośliny są bardzo lubiane przez mszyce, ślimaki i gąsienice motyli. Ogrodnicy często wykorzystują tę cechę, żeby nasturcjami odciągnąć szkodniki od innych roślin.

Owoce nasturcji można wykorzystywać na surowo, po ukiszeniu lub zamarynowaniu

eprasa.pl 5fdba90189

Pikantny sos z nasturcji

SKŁADNIKI

- 2 szklanki kwiatów nasturcji
- 4-6 łyżek oliwy z oliwek
- 1 łyżka octu jabłkowego
- 1 łyżeczka miodu
- 1 łyżeczka musztardy
- sól, chili

PRZEPIS

Zmiksuj wszystkie składniki, ale krótko, żeby wciąż było widać fragmenty pomarańczowych, żółtych i czerwonych płatków nasturcji. Ten pyszny pikantny nasturcjowy sos vinegret świetnie pasuje do obiadowej sałaty albo do ciężkich dań, wymagających podkręcenia smaku.

Kanapki z nasturcjowym pesto i kwiatami nasturcji

SKŁADNIKI

- ½ litra liści nasturcji
- ½ szklanki orzechów włoskich
- ½-¾ szklanki oliwy extra virgin
- 1-2 łyżki startego dojrzałego koziego sera
- sól kamienna
- kilka kropli soku z cytryny

PRZEPIS

Liście dokładnie umyj i osusz. Zmiksuj z orzechami i oliwą. Lekko posól i dodaj sok z cytryny. Proporcje możesz zmieniać. Można też dodać ser, w zależności od upodobań. Dolewając więcej oliwy zmienisz konsystencję pesto na rzadszą – idealną do makaronów, ale do smarowania pieczywa przygotuj pesto o konsystencji pasty. Posmaruj kromki chleba lub krakersy porcją nasturcjowego pesto i udekoruj kwiatami nasturcji.

eprasa.pl 5fdba90189

Zupa z liści nasturcji

SKŁADNIKI

- 1 litr ładnych liści nasturcji
- 3/4 szklanki zielonego groszku
- 2 ziemniaki
- kawałek pora
- mała pietruszka
- sól, ząbek czosnku
- ok. litra bulionu
- 1-2 łyżki niedojrzałych nasion nasturcji

Pietruszkę obierz i posiekaj, pora pokrój. Wrzuć z groszkiem i ziemniakami do garnka, zalej bulionem i gotuj, aż warzywa zmiękną. Dorzuć nasiona i liście nasturcji, gotuj 1-2 minuty. Dopraw i zmiksuj. Możesz podawać z grzankami lub kleksem śmietany.

Marynowane nasiona nasturcji

SKŁADNIKI

- 2 słoiczki niedojrzałych zielonych nasion nasturcji
- 4 łyżki cukru
- 1 łyżka soli
- 1,5 szklanki octu winnego
- 1 szklanka wody
- 2 liście laurowe
- 4 ziela angielskie
- 4 goździki

Nasiona nasturcji umyj, włóż do słoiczków. Ocet zagotuj z wodą, cukrem, solą i przyprawami. Zalej nasiona gorącą marynatą i szczelnie zakręć. Przed spożyciem powinny się macerować przynajmniej przez tydzień.

eprasa.pl 5fdba90...89

Zaprenumeruj magazyn Gardeners' World. Edycja Polska, a zawsze dostaniesz najnowszy numer wprost do Twojej skrzynki!

Do 5* wydań gratis

* Cena prenumeraty rocznej wynosi 161,10 zł. Przy zamówieniu prenumeraty dwuletniej w cenie 268,50 zł oszczędność wynosi równowartość pięciu wydań Gardeners' World.

Wszystkie opcje prenumeraty i e-prenumeraty znajdziesz na stronie

www.UlubionyKiosk.pl

prenumerata@avt.pl
AVT-Korporacja sp. z o.o., ul. Leszczynowa 11, 03-197 Warszawa,
konto 18 1050 1012 1000 0024 3173 1013

eprasa.pl 5fdba90189

Rekha Mistry z zapałem uprawia warzywa. Nie boi się próbować egzotycznych odmian i eksperymentować z nimi w kuchni. W 2015 roku wystąpiła w BBC 2 w *The Big Allotment Challenge* [„Wielkie Wyzwanie Ogrodnicze" – red.]

Prosto z grządki

Rekha stara się utrzymać obfite zbiory, cieszy się ciepłymi letnimi wieczorami i przynosi cydr – trochę dla niej, a trochę dla ślimaków...

Wreszcie, po wszystkich niespokojnych wiosennych miesiącach, sierpień przynosi nam szczyt letniej pogody. Bardzo się cieszę, że tu jest, ale wraz z niespiesznymi letnimi wieczorami pojawiają się bardzo aktywne ślimaki nagie!

Pozwólcie, że z góry przeproszę, bo być może w tym miesiącu opowiem o tych pałaszujących mięczakach kilka razy. Wystarczy trochę letniego deszczu uderzającego w ciepłą glebę i wyłaniają się ślimaki ciągnące za sobą śluz, wystając jak obolałe kciuki z moich upraw. Tak więc, ponieważ moje wieczorne posiłki to kolacje na świeżym powietrzu, otworzę dwie butelki cydru - „jedną dla mnie i jedną do pułapek na ślimaki". Drogie ślimaki, nie mówcie, że was nie karmię!

Zbiory trafiają do domu szybciej niż możemy je zjeść. Ale każdy produkt, który nie zostanie zużyty od razu, przechowuję w słoikach lub zamrażam. Bo aż za dobrze wiem, że w środku zimy będę miała ochotę na jakiś letni przebój.

Kiedy chodzę na spokojne wieczorne spacery po ukwieconych ścieżkach, notuję w myślach, co ma się dobrze i kontynuuję dodawanie do długiej listy życzeń „do uprawy" (lista ta, jak można się spodziewać, nigdy nie staje się krótsza).

Wasze zdrowie – myślę, że to będzie dla nas wszystkich bardzo produktywne lato.

Zbierz teraz

Do **hummusu edamame** będę zbierać **bakłażany** i **pomidory**. Oklapnięty **czosnek** jest gotowy do wykopania i umieszczenia w szklarni, aby wysechł. Będę też pilnować zbioru **cebuli** – będą gotowe lada dzień. Zbieraj **cukinie** i **patisony**, które są kolejnymi wspaniałymi, aromatycznymi letnimi warzywami. Nie zapomnij o zbieraniu **fasoli wielokwiatowej**, aby pobudzić rośliny do produkcji większej liczby strąków.

Rekha zbiera pomidory i bakłażany, aby przygotować smaczne curry

eprasa.pl 5fdba90189

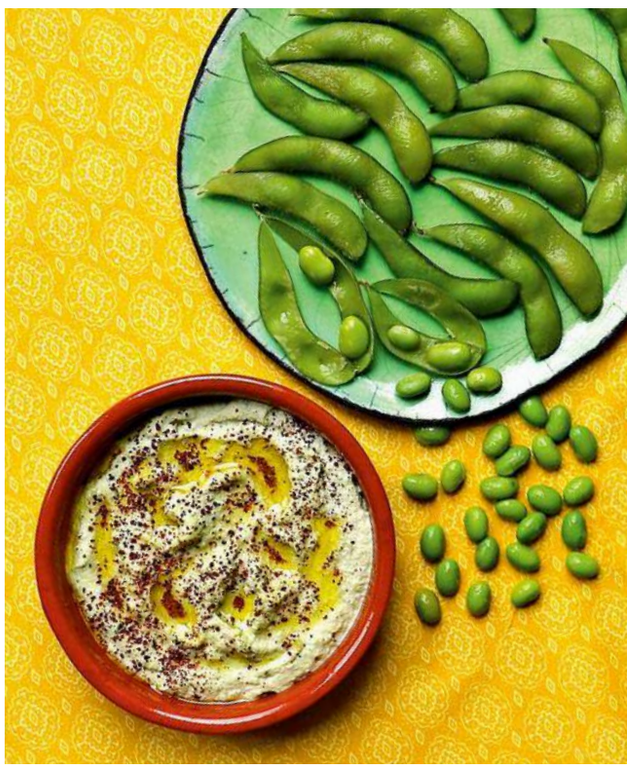

Rekha zbiera soję edamame. To niedojrzałe strąki soi bogate w witaminy, minerały i białko

sierpień 2022

Smak miesiąca

Cóż za niespodzianka! Soja edamame jest bardzo łatwa w uprawie i zdecydowanie należy do kategorii „niewymagających". Wysiej nasiona na początku maja, a gdy rośliny osiągną wysokość sześciu właściwych liści, ślimaki będą trzymać się z dala od jej lekko owłosionych liści, łodyg i strąków. Rośliny dobrze rozwijają się w letnim upale, a im więcej strąków jest zbieranych, tym więcej wytwarza się kwiatów. Całe świeże strąki, lekko podsmażone na oleju i posypane solą oraz płatkami chili, to po prostu niebo w gębie. Ale innym sposobem na delektowanie się świeżą, słodką surową soją jest zrobienie z niej dipu przypominającego hummus.

Hummus edamame

2 PORCJE

SKŁADNIKI
- 150 g świeżej soi edamame
- 3 łyżki pasty tahini
- 2 ząbki czosnku
- 2 gałązki estragonu (liście usunięte i grubo posiekane)
- 1 łyżeczka sproszkowanego sumaka (plus odrobina do przybrania)
- Sok z połowy limonki
- 2 do 3 łyżek oliwy z oliwek z pierwszego tłoczenia
- Sól i pieprz do smaku

PRZEPIS
1 Włóż soję edamame i pastę tahini do mini-robota kuchennego lub pojemnika ręcznego blendera.
2 Zmiksuj razem, dodając trochę wody, aby rozpuścić miksturę i w razie potrzeby móc ją zblendować.
3 Dodaj czosnek, estragon, sumaka i sok z limonki. Wymieszaj, aż wszystkie składniki połączą się, tworząc gładką pastę.
4 Dopraw do smaku solą i pieprzem.
5 Przełóż do miski, skrop oliwą i posyp pozostałym sumakiem.

Możesz zamienić soję edamame na bób (blanszuj przez 3-5 minut do miękkości) lub nawet na świeży groszek.

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; REKHA MISTRY

Prace na działce

Ślimaki nagie. No, znów to powiedziałam! Obecnie wieczorne wizyty odbywam uzbrojona w kilka butelek najtańszego cydru, który wlewam do **pułapki na ślimaki**, organicznego sposobu zwalczania szkodników. Następnie wchodzę na **grządkę z kukurydzą** i gwałtownie potrząsam łodygami – to pomaga pyłkowi kukurydzy opaść na świeże frędzle pęczniejącej kolby. Wyznaczam ten sam dzień każdego tygodnia na **nawożenie roślin**, używając mojego domowej roboty wysokopotasowego płynnego nawozu z **żywokostu** lub **wodorostów** dla wszystkich roślin kwitnących oraz **pokrzywy** (o wysokiej zawartości azotu) dla kapustnych. Na koniec, ponieważ planuję **zebrać nasiona**, zawiążę kawałek sznurka na wybranym owocu lub strąku, z którego chcę je pobrać, aby nikt przez pomyłkę ich nie odciął podczas zbioru.

Prowadź ogrodowy dzienniczek lub wybierz cotygodniowy „dzień dokarmiania", aby zapewnić roślinom regularne nawożenie.

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; GETTY/FOX AND BUTTERFLY

3 warzywa do wysiania

Rzodkiew 'Black Spanish Round'

Jest to kulista odmiana o prawie czarnej skórce i śnieżnobiałym miąższu, który jest ostry i aromatyczny. Dobrze przechowuje się podczas zimowych miesięcy.

Uprawa Wysiej rzadko do wcześniej podlanych otworów o głębokości 1 cm; w gruncie lub w doniczkach. Po wykiełkowaniu utrzymuj glebę dobrze nawodnioną. Rzodkiew powinna być gotowa do zbioru od 10 tygodnia.

Burak ćwikłowy 'Cylindra'

Jest to delikatna i słodka odmiana o gładkich, ciemnoczerwonych korzeniach osiągających do 20 cm długości. Swoją słodycz i delikatność zachowuje przez długi okres wegetacyjny.

Uprawa Zaleca się sukcesywny siew w odstępach co 5 cm. Spróbuj wysiać w 3-litrowych doniczkach w szklarni, aby mieć świeże zbiory przez całą zimę.

Kolendra 'Calypso'

Ta brytyjska odmiana późno wybija w kwiatostany i ma nisko osadzony stożek wzrostu, dzięki czemu jest mniej wyciągnięta i bardziej liściasta. Idealna do uprawy na cięte listki.

Uprawa Zauważyłam, że wysiane na zewnątrz rośliny przetrwają później łagodne zimy w osłoniętym miejscu. Wysiej ją teraz w inspekcie lub szklarni, aby zbierać ją od jesieni do wiosny.

eprasa.pl 5fdba90189

Adam ma w swoim ogrodzie wiele miejsc przyjaznych dzikiej przyrodzie, od tego gigantycznego hotelu dla owadów po stawy i łąkę z dzikimi kwiatami

Stwórz siedliska dla dzikich zwierząt

Wykorzystaj długą letnią przerwę, aby zainteresować dzieci przyrodą, budując w swoim ogrodzie siedliska dla owadów. **Adam Frost** dzieli się łatwymi pomysłami do każdego ogrodu, które nie wymagają wiele pracy

ZDJĘCIA SARAH CUTTLE

7 sposobów na pomoc środowisku

Ogrodnictwo w zgodzie z naturą nie jest skomplikowane, więc to świetny sposób, aby zainteresować dzieci przyrodą. Wystarczy zapuścić jeden lub dwa zakątki i pozwolić im rosnąć dziko, co przyniesie korzyści dzikim zwierzętom, a tworzenie specjalnych siedlisk – takich jak mój gigantyczny hotel dla owadów – może zapewnić pięciogwiazdkowe zakwaterowanie dla szeregu bezkręgowców i gatunków, które je zjadają.

Przedstawiam tutaj siedem pomysłów, które możesz zrealizować w swoim ogrodzie, aby pomóc środowisku, a wszystkie z nich przypadną do gustu ciekawym przyrody dzieciom. Są też tanie lub zupełnie darmowe i łatwe do wykonania; pozwolą też wyżywić się i rozmnożyć większej liczbie stworzeń w twoim ogrodzie. Realizacja tych pomysłów pomoże ci stworzyć własny, samoregulujący się ekosystem, wypełniony odgłosami ptaków i pszczół pracujących i rozmnażających się w twojej przestrzeni.

Zanim włączysz podkaszarkę

Wiele zwierząt, między innymi jeże, gady i płazy, znajduje schronienie w wysokiej trawie, a niektóre gatunki owadów – np. trzmiele – gniazdują w trawnikowym filcu. Upewnienie się, że na działce nie ma tych stworzeń, zanim użyjesz podkaszarki, może uratować im życie, więc nie zapomnij tego sprawdzić. To bardzo proste.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

Zostaw długie źdźbła

Wysoka trawa stwarza bogactwo możliwości dla ogromnej gamy gatunków, od pszczół po gąsienice, jeże i żaby. Pozostawienie nawet małego skrawka bez koszenia zapewni miejsce do polowania na owady oraz pożywienie i schronienie wielu stworzeniom. Są one pożywieniem dzikich zwierząt znajdujących się wyżej w łańcuchu pokarmowym.

Zaproś bzygi

Większość bzygów składa jaja na koloniach mszyc, ale niektóre rozmnażają się w stojącej wodzie. Prostą lagunę dla owadów bzygowatych dzieci mogą łatwo zrobić z pojemnika napełnionego wodą z dodatkiem liści lub trawy, a także z włożonych pionowo gałązek, które pomogą przepoczwarzającym się bzygom wydostać się na powierzchnię. Będzie to idealne miejsce lęgowe, zwiększające liczbę bzygów w twoim ogrodzie.

Dolej wody

Nie zapomnij o tym, ile do każdego ogrodu wznosi woda. Lato może być suche, więc regularnie uzupełniaj poidełko dla ptaków. Stwórz także oczko wodne w pojemniku, aby mieć pewność, że w najbardziej suchych miesiącach ptakom i innym dzikim stworzeniom nie zabraknie wody – to także doskonałe miejsce dla dzieci do wodnych zabaw!

Ułóż stertę polan

Ułożenie stosu drewnianych kłód jest łatwym projektem na letnie wakacje i może zapewnić schronienie dla wszystkich gatunków, od wijów i chrząszczy, które chowają się pod kłodami, po żaby i ropuchy, które je zjadają. Stos polan będzie również bezpiecznym schronieniem dla myszy i płazów w twoim ogrodzie.

Wytwarzaj kompost

Pracująca pryzma kompostowa jest domem dla bezkręgowców, takich jak chrząszcze i wije. Kompostowniki mogą również stanowić schronienie dla trzmieli, padalców, myszy i norników, a otwarta pryzma pozwala ptakom przeszukiwać ją w poszukiwaniu owadów.

Stwórz siedliska

Nie potrzebujesz wymyślnych materiałów, aby zrobić pięciogwiazdkowy hotel dla owadów. Za ramę wystarczy paleta, którą można wypełnić pęczkami gałęzi, słomą, szyszkami i kłodami z wywierconymi w nich otworami. Zapewni schronienie wielu gatunkom, od pająków i stonóg po płazy. Większe komory u podstawy mogą być nawet kryjówkami dla jeży.

ODWIEDŹ www.gardenersworld.com/wildlife w poszukiwaniu porad i wskazówek, które sprawią, że w twoim ogrodzie rozkwitnie dzika przyroda

DZIKA PRZYRODA

Co jest naprawdę ważne?

ZDANIEM CZYTELNIKÓW

Jeśli chodzi o ogrodnictwo przyjazne dzikiej faunie, czas złapać byka za rogi i skupić się na sprawach zasadniczych – oznajmiła grupa czytelników w rozmowie z redaktorką do spraw dzikiej przyrody, Kate Bradbury

Grupa naszych czytelników obwieściła głośno i wyraźnie, że chciałaby skierować uwagę na znaczenie wszystkich dzikich stworzeń w naszych ogrodach oraz na to, z jakimi trudnościami się one mierzą. Do jakiego stopnia możemy pozwolić sobie na szczerość w kwestii wymierania gatunków dzikiej fauny? Na łamach naszego czasopisma z reguły staramy się skupiać na pozytywach – chcemy inspirować, a nie przytłaczać, co może doprowadzić ludzi do myślenia, że ich czyny nie przyczynią się do poprawy sytuacji.

Uzgodniliśmy jednak, że trochę więcej negatywnego nastawienia będzie tutaj na miejscu, co potwierdza Stacey: „Czasami odrobina sceptycyzmu inicjuje działanie i zastanawiam się, czy właśnie tego nam nie potrzeba? Co ginięcie dzikich stworzeń oznacza dla mnie? Dla nas?"

Mówiąc wprost, dzika przyroda jest w niebezpieczeństwie. Większość z nas zdaje sobie sprawę z wymierania poszczególnych jej gatunków – pszczół, motyli, ciem, jeży oraz ptaków. Zastanawiam się jednak, ilu z nas jest w stanie dostrzec szerszy obraz sytuacji: liczba owadów się zmniejsza – jedno z badań przeprowadzonych w Niemczech sugeruje, że liczba latających owadów w Wielkiej Brytanii spadła o 75% w porównaniu z rokiem 1989. Inne badania, skupiające się na konkretnych gatunkach, wskazują większe straty: liczebność niedźwiedziówki kai spadła o 94%, a witalnika porzeczkowiaka o 99%.

Jedną z odpowiedzi na pytanie Stacey jest to, że łańcuchy pokarmowe, których podstawą są owady, załamują się. Oznacza to, że ptaki nie znajdują wystarczającej ilości gąsienic do wykarmienia młodych, a jeże głodują – szacuje się, że na Wyspach Brytyjskich pozostało jedynie milion* jeży, podczas gdy w latach 50. XX wieku było ich 30 milionów. Większość ludzi myśli, że jeże odżywiają się ślimakami nagimi oraz oskorupionymi, co jest prawdą, lecz zjadają także owady, zwłaszcza gąsienice i chrząszcze. A zatem każdy dodatkowy kawałek ziemi, który został zabetonowany, odeskowany lub pokryty sztuczną trawą, to kolejny gwóźdź do trumny naszej dzikiej fauny, a w końcu i naszej. Tak. Wypowiedziałam to głośno.

Budując dla dzikich stworzeń, zwabisz je do swojego ogrodu

Uprawianie ogrodów dla dzikiej fauny ma na celu powstrzymać, a nawet odwrócić proces ginięcia dzikich stworzeń. Ważne, aby zrozumieć znaczenie łańcuchów pokarmowych oraz odtworzyć utracone siedliska. „Jeśli nie dostarczysz jedzenia gąsienicom, w twoim ogrodzie nie pojawią się pisklęta" – mówi Boaz. I to działa. Mój ogród o powierzchni 12 m^2 jest pełen owadów i wszystkiego, co się nimi żywi, począwszy od żab i ropuch, po nietoperze, ptaki i jeże – wszystkie są tłuściutkie i zdrowe! I to pomimo tego, że z dwóch stron graniczy on z ogrodami z wybrukowanymi nawierzchniami. Ross zaleca, abyśmy przed wprowadzeniem jakichkolwiek zmian w ogródkach zastanowili się najpierw, jak wpłyną one na dziką faunę.

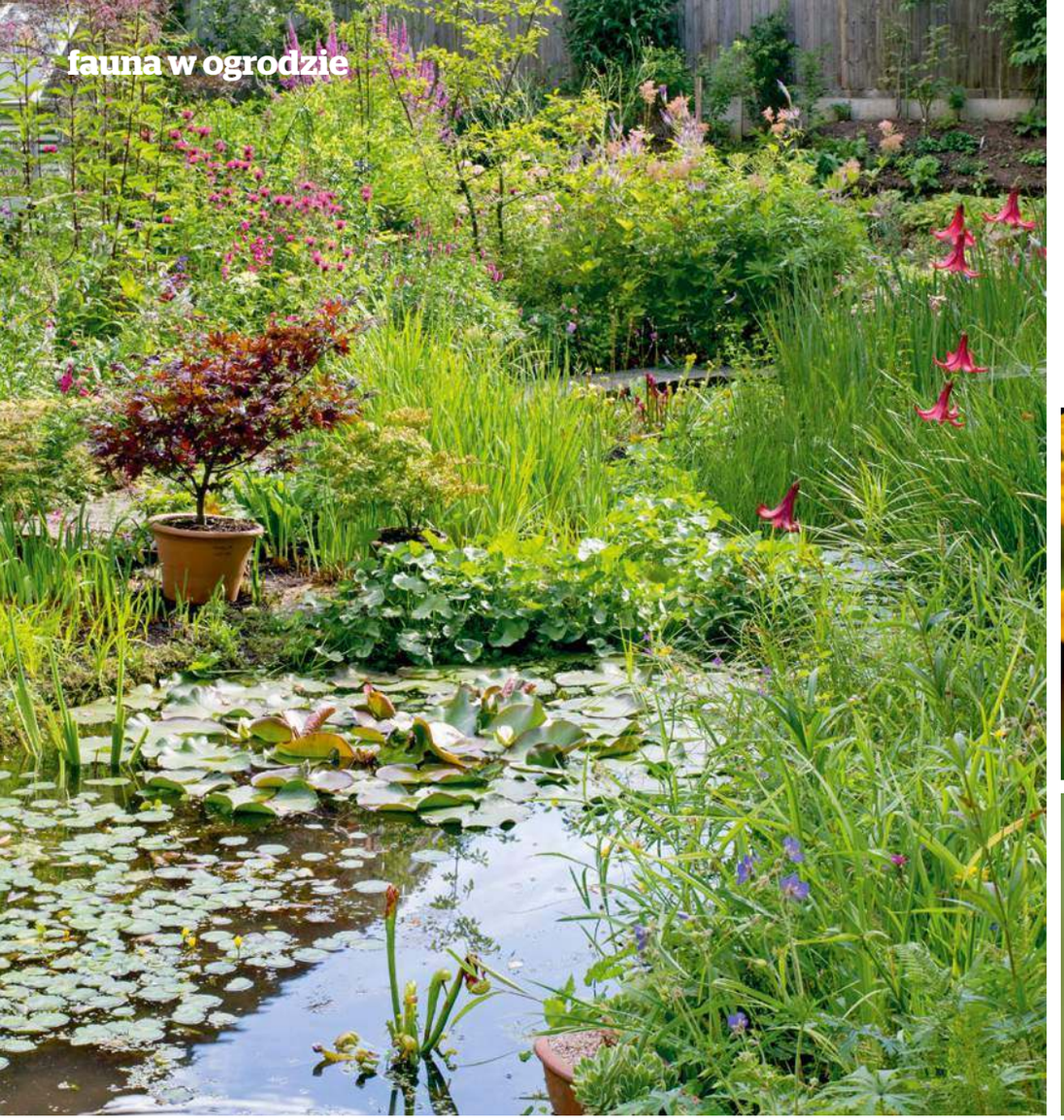
Grupa zauważyła także, że dbanie o dziką przyrodę dostarcza

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; GETTY/ COATESY • BRITISHHEDGEHOGS.ORG.UK

eprasa.pl 5idba90189

eprasa.pl 5fdba90189

PO LEWEJ: Oczko wodne jest świetnym sposobem na zachęcenie dzikich stworzeń do zadomowienia się w twoim ogrodzie
PONIŻEJ: Najlepsze dla pszczół są kwiaty dające łatwy dostęp do pyłku
NA SAMYM DOLE: Rozkładające się drewno jest źródłem pożywienia chrząszczy

nam, ludziom, wiele korzyści. Jest odskocznią od stresu doświadczanego w szkole lub w pracy, oraz sposobem na uspokojenie pędzących myśli. Vaishali poleca przerzucanie kompostu jako aktywność fizyczną, której dodatkową korzyścią jest to, że przyspieszy rozkład materii organicznej, nawet na małej powierzchni. Połączenie sił z sąsiadami, wymieniane się poradami oraz roślinami pomoże zarówno nam, jak i dzikiej faunie, sugeruje nasza grupa.

Tam, gdzie żyją dzikie stwory

Podobnie jak my, dzikie zwierzęta potrzebują pokarmu oraz – jak podkreśla Iona – wody do picia i kąpieli, a także bezpiecznego miejsca do spoczynku i wychowywania młodych. Bez tego, wszystkie stworzenia będą cierpieć. Proszę, bądź ostrożny podczas używania narzędzi ogrodowych, poucza Pippa, która widziała jeże pokaleczone przez podkaszarki. Zatem zapewnienie pokarmu, schronienia i wody w naszych ogrodach to podstawy, na których opiera się cała reszta. I pamiętaj – owady stanowią fundament wszystkiego!

Poświęć chwilę na przyjrzenie się swojemu ogrodowi okiem dzikich zwierząt. Być może masz w nim ozdobne rabaty, kilka drzew, jeden lub dwa rodzaje roślin pnących, a nawet staw. Ale co tak naprawdę WIDZISZ? Gdzie pszczoły znajdują schronienie, kiedy pada? Gdzie samica jeża buduje gniazdo? Jak żaby przemieszczają się przez ogród? Czy udaje im się to bez bycia pożartym przez kosy? Być może wydaje ci się to mało istotne, ale cierpliwie mnie wysłuchaj: gdyby para modraszek poprosiła cię o wskazanie drogi do miejsca z najbardziej soczystymi gąsienicami, którymi mogłyby nakarmić młode, gdzie byś je posłał?

Dbanie o dzikie stworzenia opiera się na wiedzy pozwalającej odpowiedzieć na te pytania. A ty wiesz, jak to zrobić, ponieważ już stworzyłeś dla nich odpowiednie środowisko, w którym czują się dobrze.

Miejmy nadzieję, że w twoim ogrodzie rośnie już wysoka trawa, zapewniająca schronienie dla wielu gatunków owadów, ssaków i płazów. I że możesz już zaobserwować motyle i ćmy składające jaja na roślinach żywicielskich dla gąsienic. Twój płot jest już porośnięty pnączami, rabaty są pełne kwiatów, a staw pełen kijanek. „Przepraszam?", pytają modraszki, a ty kierujesz je w stronę naturalnie rosnących drzew, łąki, dziko porośniętych obszarów wokół twojego stawu. I cieszysz się na każdy odgłos zdrowych piskląt wydobywający się z budki lęgowej.

Poznaj naszych czytelników

ZDANIEM CZYTELNIKÓW

Poprosiliśmy grupę czytelników o wybranie dowolnych tematów z naszej listy zagadnień dotyczących ogrodnictwa na rzecz dzikiej przyrody. Dlaczego się tym interesują oraz jak możemy co miesiąc opowiedzieć o ich pasji na łamach czasopisma?

„Ważne, aby napisać o tym, jak ogrody o różnych potrzebach i budżetach mogą wspomóc dzikie stworzenia".
***Pippa Birch,* Shrops**

„Chciałbym, aby czasopismo pomogło nam w odgrywaniu roli opiekunów kolejnych pokoleń".
***Iona Chisholm,* Staffs**

„Rodzina oraz dobre samopoczucie są istotne, podobnie jak zbadanie, w jaki sposób ogrodnictwo poprawia zdrowie psychiczne".
***Stacey Davidson,* Oxon**

„Prowadzenie ogrodu pełnego dzikich stworzeń jest dla mnie równie przyjemne jak wizyty w wesołym miasteczku, kiedy byłem mały".
***Boaz Frankel,* Pennsylvania**

„Mamy już dostęp do sporej ilości informacji na ten temat, ale w dalszym ciągu jest ona niewystarczająca. Musimy też wyjść naprzeciw potrzebom tych, którzy nie mają możliwości sadzenia roślin bezpośrednio w gruncie".
***Ross Hamilton,* Co. Antrim**

„Niezaprzeczalne fakty są ważne, lecz należy je podawać wciśnięte pomiędzy pozytywy".
***Vaishali Purbey,* Norfolk**

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; GETTY/JO RUTHERFORD, SANDRA STANDBRIDGE

eprasa.pl 5fdba90189

“W ogrodach można łatwo spotkać około 20 gatunków motyli i ponad 100 gatunków ciem”

PO PIERWSZE: ZAPYLACZE

Stwórz rajski ogród dla ciem i motyli

Liczebność wielu gatunków motyli i ciem gwałtownie spada, dlatego **Jeff Ollerton** zastanawia się, jak możemy pomóc tym fascynującym i ważnym owadom przetrwać w naszych ogrodach

Rzucające się w oczy, dzięki jaskrawym kolorom i charakterystycznemu lotowi, motyle są jednymi z najbardziej znanych owadów, które widujemy w naszych ogrodach. Ćmy widujemy rzadziej, co wskazuje na jedną z głównych różnic między nimi. Wszystkie nasze motyle są aktywne w ciągu dnia, podczas gdy większość rodzimych ciem pojawia się tylko nocą. Ale w przyrodzie zawsze są wyjątki – często widuje się ćmy latające w ciągu dnia, jednak poza tropikami nie ma nocnych motyli. Bardziej wyraźną różnicę dostrzeżemy, gdy zaobserwujemy je podczas odpoczynku: motyle często składają skrzydła pionowo, ukazując ich ozdobiony kamuflażem spód. Ćmy rzadko to robią.

Z około 2500 ciem i 60 gatunków motyli występujących w Wielkiej Brytanii większości nie spotyka się w ogrodach. Jednak – w zależności od tego, gdzie mieszkasz – często da się zauważyć około 20 gatunków motyli. Lista motyli odwiedzających nasz miejski ogród w Northampton obejmuje obecnie 15 gatunków. Należą do nich tak sugestywnie nazwane gatunki jak rusałka admirał, pawik, cytrynek, przestrojnik i rusałka pokrzywnik (na zdjęciu powyżej po prawej). Organizacja charytatywna Butterfly Conservation szacuje, że typowy miejski ogród może również

eprasa.pl 5fdba90189

Błyszczka jarzynówka (na poprzedniej stronie) spija nektar z kwiatów, podczas gdy rusałka pokrzywnik woli kwiaty werbeny patagońskiej lub lebiodki oregano o długich rurkach

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, NOWHEREMAN, JOHNATAPW, BRITA SEIFERT@GOOGLEMAIL.COM, HEWALL / DEPOSITPHOTOS

przyciągnąć ponad 100 gatunków ciem, a ja często spotykam gatunki latające w ciągu dnia, takie jak fruczak gołąbek i błyszczka jarzynówka (u góry po lewej), a także zawisak tawulec.

Powody do odwiedzin

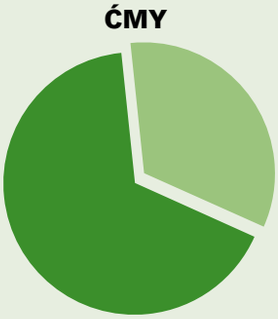
Ćmy i motyle odwiedzają nasze ogrody, ponieważ czerpią energię, pijąc nektar kwiatów. Samce motyli szukają również osłoniętych miejsc, w których mogą usiąść i czekać, aż pojawią się samice. Z kolei samice są przyciągane przez rośliny żywicielskie, na których składają jaja. Dla pawików i admirałów ogrodowe szopy, przybudówki i dziuple są miejscami zimowej hibernacji. Natomiast jesienią kwiaty bluszczu karmią te dwa gatunki (a także królowe trzmieli i bzygi), zanim

Szybka ściągawka

MOTYLE

- Około 60 gatunków w Wielkiej Brytanii – z tego 76% ginących.
- **Wypatruj:** latają w dzień, w spoczynku składają skrzydła pionowo, czułki w kształcie pałeczek.

ĆMY

- 2/3 gatunków ujętych w naszym 35-letnim badaniu ginie.
- **Wypatruj:** latają w nocy, w spoczynku składają skrzydła na płasko, pierzaste lub ząbkowane czułki.

eprasa.pl 5fdba90189

Stokrotkowe kwiaty o otwartych środkach, takie jak u osteospermum, są idealne dla wielu zapylaczy, w tym dla modraszka ikara

zapadną w zimowy sen, co czyni go jedną z najważniejszych rodzimych roślin dla zapylaczy.

Ulubione rośliny

Motyle i ćmy mogą być skutecznymi zapylaczami niektórych roślin ogrodowych, szczególnie tych, u których kwiaty rurkowe zawierają dużo nektaru. Dobrym przykładem jest budleja Dawida, i choć często nazywamy ją motylim krzewem, to wieczorami, kiedy owady zaczynają nocną zmianę, może karmić także ćmy. Z wizyt motyli korzystają również kwiaty świerzbnicy. Moje badania terenowe wykazały, że motyle mogą być tak samo skuteczne w zapylaniu naszej rodzimej świerzbnicy polnej jak trzmiele.

Nocne motyle zapylają rośliny, które wieczorem otwierają kwiaty i perfumują nasze ogrody, na przykład wiciokrzew (*Lonicera*), tytoń (*Nicotiana*) i maciejkę (*Matthiola*). Kwiaty jeżyn są również zaskakująco atrakcyjne zarówno dla motyli, jak i ciem, a niektóre gąsienice żywią się ich liśćmi, więc zapewnij tej roślinie trochę miejsca, np. pozwalając jej przedzierać się przez żywopłot, jeśli możesz.

Przyciągnięcie wielu różnych motyli i ciem do swojego ogrodu nie jest trudne. Oprócz uprawy nektarodajnych roślin z płaskimi kwiatostanami („platformami do lądowania"), takich jak werbena patagońska, majeranek i rozchodnikowiec okazały (*Hylotelephium spectabile*), pozwól również rosnąć niektórym z naszych rodzimych chwastów. Okazałe kępy pokrzywy są wykorzystywane przez gąsienice gatunków takich jak admirały i pokrzywniki, ale jeśli twój ogród jest mały, wtedy rodzime trawy, takie jak mietlica (często występująca w mieszankach trawnikowych) przyniesie korzyści motylom powszelatkowatym i przestrojnikom.

W naszym ogrodzie o wymiarach 10 m x 20 m przez ostatnią dekadę utrzymywaliśmy kolonię ćmy proporzycy marzymłódki, tolerując kępy starca Jakubka. Gąsienice w jaskrawożółte paski są tak samo piękne, jak czerwono-czarne dorosłe osobniki.

Ogrody są niezwykle ważne dla bioróżnorodności w naszym kraju, jeśli tylko możemy dać owadom to, czego potrzebują.

Jeff Ollerton jest profesorem zajmującym się bioróżnorodnością na Uniwersytecie w Northampton i autorem książki *Pollinators and Pollination: nature and society*

W ciągu dnia można zobaczyć jaskrawo ubarwioną ćmię zmrocznika gładysza

eprasa.pl 5fdba90189

Większość ogrodów można łatwo dostosować tak, aby były bardziej przyjazne dla motyli i ciem – zobacz sześć wskazówek w ramce po prawej

epassa.pl 5fdba90189

Jak łatwo pomóc zapylaczom?

Dr Amir Khan jest praktykującym lekarzem rodzinnym, zapalonym ogrodnikiem i przyjacielem dzikiej przyrody oraz ambasadorem Butterfly Conservation i Wildlife Trusts. Pragnie dzielić się wskazówkami o tym, jak wszyscy możemy pomóc naszym rodzimym zapylaczom:

„Motyle i ćmy stanowią nieodłączną część naszego środowiska naturalnego, a jednak zagraża im utrata siedlisk, zmiana klimatu i zanieczyszczenia. Trzy czwarte brytyjskich motyli i dwie trzecie ciem jest zagrożonych wyginięciem, a cztery gatunki motyli i ponad 60 gatunków ciem już wyginęło w ostatnim stuleciu."

„Chociaż te statystyki są przygnębiające, wciąż jest nadzieja, a działania ogrodników mogą mieć ogromne znaczenie. Uprawa niektórych roślin produkujących nektar i stworzenie bezpiecznej przestrzeni pomoże zwiększyć liczbę tych owadów."

„Wiele gąsienic żeruje na rodzimych roślinach, które uważamy za chwasty, zatem tolerowanie niektórych chwastów i wysokiej trawy w naszych ogrodach będzie nieocenioną pomocą. Ekologiczne ogrodnictwo jest bardzo korzystne dla motyli i ciem, ale jeśli nie możesz całkowicie zrezygnować z chemii, spróbuj chociaż ograniczyć jej stosowanie."

„Uprawiając kilka wybranych roślin i zapewniając motylom oraz ćmom schronienie w ogrodzie, możesz znacząco zwiększyć bioróżnorodność".

Dowiedz się więcej na **www.butterflyconservation.org/gardening**

Obserwuj Amira na Instagramie **@doctoramirkhan**

Uczyń swój ogród bardziej przyjaznym...

DLA CIEM I MOTYLI

- Wybierz szeroki wachlarz roślin, aby przyciągnąć jak najwięcej różnych gatunków.
- Posadź podobne rośliny w dużych blokach obok siebie.
- Przedłuż kwitnienie poprzez obrywanie przekwitłych kwiatów, ściółkowanie kompostem i obfite podlewanie, aby rośliny były zdrowe.
- Nie używaj insektycydów ani pestycydów – zabijają motyle, ćmy i wiele innych zapylaczy, a także biedronki, biegacze i pająki.
- Używaj ziemi bez torfu. Torfowiska są domem dla wielu wyjątkowych zwierząt i roślin, w tym motyla strzępotka soplaczka, którego liczebność spada w całej Europie.

DLA CIEM

- Zostaw opadłe liście, suche łodygi i inne roślinne resztki w ogrodzie, które posłużą owadom do przezimowania lub ukrycia się przed drapieżnikami.

DLA MOTYLI

- Posadź przyjazne dla motyli nektarodajne rośliny na słonecznych, osłoniętych stanowiskach, ponieważ motyle lubią ciepło.
- Zapewnij motylom kwiaty na cały sezon. Wiosenne kwiaty przyniosą im pożytek po wybudzeniu z zimowego snu, podczas gdy jesienne kwiaty pomogą motylom zgromadzić zapasy na zimę.

Sześć prostych kroków – na zdjęciu po lewej

1. **Posadź więcej kwiatów z łatwo dostępnym nektarem**
2. **Zapewnij owadom schronienie do przezimowania w szopach lub owadzich hotelach**
3. **Posadź więcej późno kwitnących roślin, takich jak rozchodnikowce (*Hylotelephium*), aby wydłużyć sezon**
4. **Zostaw kilka spokojnych zakątków, w których mogą rosnąć jeżyny lub bluszcz**
5. **Zostaw trochę chwastów – mogą być cennymi roślinami żywicielskimi dla gąsienic**
6. **Stwórz miejsca, w których samce mogą bezpiecznie przysiąść i czekać na samice**

Podejmij zobowiązanie dla zapylaczy

Dołącz do kampanii „Po Pierwsze: Zapylacze" – **Emma Crawforth** wyjaśnia, jak to zrobić

W tym miesiącu skupiliśmy się na dwóch bardzo różnych, ale blisko spokrewnionych grupach zapylaczy.
Czy zobowiążesz się pomóc pięknym i tajemniczym ćmom lub motylom, które podziwiamy w locie albo podczas odpoczynku na letnich kwiatach? A może pomożesz i jednym, i drugim?
Tym razem publikujemy deklaracje naszego eksperta, dr Amira Khana i ekolożki Claire Gibbs.
Złóż własne zobowiązania na **www.gardenersworld.com/pollinator-pledge**

1 DOŁĄCZ DO NASZYCH ZOBOWIĄZAŃ
Posadź rośliny nektarodajne

Zobowiązuję się posadzić rośliny przyjazne dla ciem i motyli; zachęcam też innych do zrobienia tego samego. Chcę, aby te cudowne stworzenia latały z kwiatka na kwiatek w każdym ogrodzie, przynosząc radość wszystkim, którzy je zobaczą. Ich obecność w naszych ogrodach służy zarówno im, jak i nam samym.

Dr Amir Khan, lekarz pierwszego kontaktu oraz ambasador Butterfly Conservation i Wildlife Trusts
Zajrzyj na **www.gardenersworld.com/nectar-plants**

2 Zostaw spady na ziemi

Zamierzam zostawić na ziemi opadłe owoce, takie jak śliwki i jabłka, zamiast je zbierać. Niektóre motyle, w tym admirały i osetniki, żywią się sokami przejrzałych owoców, które późnym latem są dla nich cennym źródłem pożywienia.

Claire Gibbs, główna ekolożka w Surrey Wildlife Trusts
Zajrzyj na **www.gardenersworld.com/butterfly-friendly**

1 Na stronie **www.gardenersworld.com/pollinator-pledge** złóż zobowiązanie, że w tym roku pomożesz zapylaczom
2 Dowiedz się więcej o zapylaczach na **www.gardenersworld.com/pollinator-plants**
Dołącz też do naszych mediów społecznościowych: **#PutPollinatorsFirst**

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

CZAS NA PRZYCINANIE

Przytnij formowane drzewka owocowe i przywróć ładny wygląd krzewom oraz zimozielonym żywopłotom, radzi **Frances Tophill**

Do tej pory nasze ogrody mogły się już trochę zmęczyć. Wiosenne przyrosty straciły swój blask, a letnia fala kwiatów osłabła. Krzewy i byliny zielne mogą się nieco pokładać, więc ogród wygląda na zaniedbany. Ale rozsądne przycinanie może szybko przywrócić porządek i dać trochę czasu na cieszenie się ogrodem, dopóki pogoda – miejmy nadzieję – wciąż będzie po naszej stronie.

Przycinanie w sierpniu może wpłynąć również na przyszłoroczne kwiaty i owoce, szczególnie u formowanych drzew owocowych. Hebe i lawendę można kształtować i porządkować po kwitnieniu, a letnie okienko na przycinanie roślin takich jak glicynia i ognik jest nadal otwarte. W przypadku niektórych zimozielonych żywopłotów, w tym z bukszpanu, ligustru i żywotnika, działaj teraz albo nigdy, ponieważ sezon lęgowy ptaków dobiega końca, a niskie temperatury, które mogą uszkodzić świeżo przycięte żywopłoty, są jeszcze dość daleko na horyzoncie.

A na wypadek, gdyby to wszystko nie przekonało cię do sięgnięcia po sekator, pamiętaj, że przycinanie to też świetna zabawa – tworzenie zgrabnych kształtów, delikatnych pagórków i fal lub po prostu oczyszczanie ścieżek, które zostały zakryte przez liście. Nic nie jest tak satysfakcjonujące i opłacalne jednocześnie, jak przycinanie.

Usuń liście zainfekowane rdzą, aby zapobiec rozprzestrzenianiu się jej zarodników

Formowanie drzew owocowych przy ścianie

TO DOSKONAŁY SPOSÓB uprawy drzew i krzewów owocowych na małej przestrzeni. Wybierz solidną ścianę o wystawie odpowiedniej dla twojego drzewka. Wiśnię można prowadzić nawet przy ścianie od północy, ale musisz zacząć formowanie, gdy roślina jest jeszcze młoda.

Przytnij teraz te rośliny

Teraz jest idealny czas na przycięcie niektórych krzewów i zimozielonych żywopłotów, aby pobudzić je do zagęszczenia, kolejnego kwitnienia lub wydania młodych pędów u podstawy.

BUKSZPAN Przytnij go teraz, aby pobudzić rośliny do rozkrzewienia, zarówno te w żywopłocie, jak i formowane w kule lub stożki. Podobnie przytnij cisy, ligustry, cyprysy Leylanda i buki.

WAWRZYN Te żywopłoty wymagają dodatkowej pielęgnacji. Kiedy ich okazałe liście zostaną uszkodzone, już się nie zregenerują, dlatego odcinaj pojedyncze łodygi sekatorem.

RÓŻE Wiele współczesnych róż mieszańcowych i pnących zakwitnie ponownie, jeśli teraz usuniesz im przekwitnięte kwiaty. Jednocześnie wytnij uszkodzone lub obumierające pędy.

JAŚMINOWIEC Po kwitnieniu wytnij u podstawy jeden na pięć najstarszych pędów. Dotyczy to również porzeczek, krzewuszek i innych wiosennych/wczesnoletnich krzewów.

Tych roślin nie przycinaj

Trzmielina jesienią jest niezwykle widowiskowa, o ile nie zostanie przycięta

- ✕ **KRZEWY KWITNĄCE JESIENIĄ LUB ZIMĄ,** takie jak trzmielina, abelia i forsycja – jeśli teraz je przytniesz, usuniesz ich kwiaty.
- ✕ **ROŚLINY O OZDOBNYCH OWOCACH,** takie jak kaliny (*Viburnum opulus, V. tinus*) i pięknotka – zostaw je bez cięcia, w przeciwnym razie nie uraczą cię kolorem, a ptaki pozbawisz zimowego źródła pożywienia.
- ✕ **TRAWY OZDOBNE** – nie usuwaj kwiatostanów, ponieważ zimą będą karmić ptaki i upiększać rabaty, szczególnie gdy będą oszronione.
- ✕ **KLONY** – przycinanie dla nadania kształtu może latem uszkadzać drzewa liściaste, które mogą reagować płaczem (wyciekiem soków). Klony (*Acer*) są na to szczególnie podatne. Zaczekaj z cięciem aż przejdą w stan uśpienia.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM; TIM SANDALL

eprasa.pl 5fdba90189

Cięcie formowanych jabłoni i grusz

Uprawa szpalerowych drzewek owocowych z kilkoma rzędami gałęzi zwiększa produkcję owoców na małej przestrzeni. Przyginanie pędów poziomo spowalnia przepływ soków, pozwalając gromadzić się hormonom i tworzyć owoconośne krótkopędy na całej ich długości.

W okresie letnim drzewka szpalerowe wytwarzają dużo zielonych przyrostów, więc należy je przycinać. Ograniczy to ich wzrost, skoncentruje energię drzewa na owocach, poprawi cyrkulację powietrza i pozwoli dotrzeć większej ilości światła do dojrzewających owoców. Wykonanie tej pracy teraz pozwoli w pełni wykorzystać mocne oświetlenie, ponieważ dni są jeszcze długie, i zminimalizuje ryzyko uszkodzenia przyciętych gałęzi, kiedy się ochłodzi.

Wycięcie części pędów wokół owoców wpuści więcej światła i umożliwi prawidłowe dojrzewanie

Krok po kroku

1 OGRANICZ długość wszystkich bocznych pędów wyrastających z głównych poziomych konarów, pozostawiając na każdym tylko od trzech do pięciu liści. Wykonaj ukośne cięcie tuż nad liściem. Przycięte pędy boczne zakwitną i zaowocują w przyszłym roku.

2 USUŃ wszystkie niechciane pędy boczne wyrastające wprost z głównego pnia. Dzięki temu roślina odzyska otwartą strukturę, a światło będzie mogło dotrzeć do pędów i, co najważniejsze, do owoców, co jest niezbędne w procesie dojrzewania.

3 ABY DODAĆ kolejne piętro gałęzi u drzewka szpalerowego, przywiąż do tyczek dwa górne pędy boczne pod kątem 45 stopni do tyczek. Poczekaj do listopada, aby nagiąć je do pozycji poziomej – natychmiastowe zgięcie gałęzi o 90 stopni prawdopodobnie poskutkuje złamaniem.

Jak przywiązywać gałęzie

Kiedy kształtujesz młode pędy, musisz przywiązać je do drutów lub tyczek. Grozi to potencjalnym uszkodzeniem albo z powodu ciasnych węzłów, które wgryzają się w grubiejące pędy, albo z powodu luźnych węzłów, które pozwalają łodygom kołysać się na wietrze i ocierać o miejsce wiązania.

Aby uniknąć tych problemów, użyj elastycznego wężyka sadowniczego zamiast sznurka albo drutu. Wężyk jest szorstki i rozciąga się zachowując swoją wytrzymałość. Dzięki temu bezpiecznie trzyma łodygi, a one bezpiecznie tworzą zdrewniałe tkanki, które ostatecznie utrzymają je na miejscu.

DOBRA RADA
Do przywiązywania pędów do poziomych drutów użyj elastycznego wężyka sadowniczego

W ten sposób przytnij także

Kształtowanie w formy szpalerowe dobrze sprawdza się w przypadku wielu owocujących i kwitnących drzew oraz krzewów, co pozwala osiągnąć duży efekt, jednocześnie oszczędzając miejsce. Nadają się do tego:

- Czarne porzeczki
- Wiśnie
- Porzeczki
- Figi
- Pigwy
- Irgi
- Forsycje (przycinaj wczesną wiosną)
- Magnolie (przycinaj po kwitnieniu)
- Ogniki
- Róże krzewiaste (na wachlarze)

Grusze i jabłonie szpalerowe

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Cięcie												
Kwitnienie												

ODWIEDŹ **www.gardenersworld.com/pruning-training** po więcej porad dotyczących cięcia

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, TIM SANDALL

eprasa.pl 5fdba90189

Bezprzewodowe nożyce są idealne, jeśli masz długi ogród, ponieważ nie mają kabla, a teraz są powszechnie dostępne w przystępnych cenach

TEST

Bezprzewodowych nożyc do żywopłotów

Które nożyce na baterię warto kupić? **Kay Maguire** szuka najlepszych modeli

Żywopłoty są atrakcyjnym dla oka i przyjaznym dla dzikiej przyrody sposobem wyznaczania granicy, ale wymagają przycinania. Zasilane akumulatorowymi bateriami nożyce ułatwiają tę pracę, a wybierać można z coraz szerszego wachlarza niedrogich bezprzewodowych modeli. Są lżejsze i cichsze niż nożyce spalinowe i nie wymagają corocznej konserwacji. Nożyce akumulatorowe są proste w użyciu i nie trzeba uważać, aby nie przeciąć ciągnącego się za nimi kabla, w który wyposażone są modele z przewodem zasilającym.

Dotychczas drogie akumulatorowe nożyce do żywopłotów znacznie potaniały w ciągu ostatnich kilku lat – wiele modeli kosztuje obecnie mniej niż 200 funtów, a niektóre nawet mniej niż 100 funtów za nożyce, akumulator i ładowarkę. Większość z nich wchodzi teraz w skład zestawów narzędzi ogrodowych, u których ten sam wymienny akumulator i ładowarka pasują do szeregu różnych urządzeń, co pozwala zaoszczędzić pieniądze, jeśli w przyszłości dokupisz narzędzia do innych prac.

Jak testowaliśmy

Aby zobaczyć, jak dobrze radzą sobie z pracą niedrogie bezprzewodowe nożyce do żywopłotów, zespół recenzentów GW przetestował 12 modeli na żywopłotach o różnych grubościach łodyg, w tym na ligustrze, cisie i wawrzynie. Następnie porównano różne modele nożyc, a na ostateczną ocenę wpływ miały następujące kryteria, przy czym każdemu z nich przypisano równą wagę:

- **Uruchomienie i przechowywanie** Sprawdzono: czy wymagany jest montaż urządzenia, jasność i przejrzystość instrukcji, czas ładowania baterii i sposób przechowywania.
- **Obsługa** Oceniono łatwość użytkowania, wagę, poziom hałasu, komfort i bezpieczeństwo.
- **Działanie** Skoncentrowano się na jakości cięcia, długości ostrza, maksymalnej grubości łodygi, którą może ciąć oraz czasie pracy.
- **Stosunek jakości do ceny** Uwzględniono wszystkie powyższe kryteria, a także jakość i sposób wykonania, sugerowaną cenę detaliczną obejmującą akumulator i ładowarkę oraz długość gwarancji.

Budowa bezprzewodowych nożyc do żywopłotów

Bateria litowo-jonowa
Napięcie i amperaż zależą od modelu i wpływają na jego moc oraz czas pracy. Niektóre baterie mają wskaźniki poziomu naładowania, dzięki czemu w trakcie pracy możesz sprawdzić, ile energii jeszcze pozostało

Rączka
W niektórych modelach można ją obrócić o 180°, aby ułatwić sobie pracę w różnych pozycjach

Dźwignia przełącznika
Drugi włącznik bezpieczeństwa. Nożyce nie zaczną pracować, dopóki zarówno dźwignia uruchamiania, jak i dźwignia przełącznika nie zostaną wciśnięte jednocześnie, a jeśli któraś z nich zostanie zwolniona, nożyce natychmiast się zatrzymają

Przedni uchwyt
Uchwyt do trzymania i dźwignia uruchamiania w jednym, którą należy wcisnąć jednocześnie z dźwignią przełącznika, aby włączyć urządzenie

Osłona dłoni
Chroni dłonie przed spadającymi ścinkami i resztkami

Osłona listwy tnącej
Niezbędny pokrowiec, który zakłada się dla bezpieczeństwa, kiedy narzędzie nie jest używane

Ładowarka
Ładowanie może zająć od 40 minut do pięciu godzin. Większość ładowarek ma kontrolki wskazujące, kiedy bateria jest w trakcie ładowania i kiedy jest naładowana, a niektóre marki za dodatkową opłatą oferują szybkie ładowarki

Rozstaw zębów
Decyduje o możliwościach cięcia, a tym samym o grubości łodyg, które można przeciąć

Ostrze tnące
Jego długość różni się w zależności od marki, ale zwykle wynosi od 45 cm do 55 cm

Osłona końcówki
Chroni koniec ostrza przed uszkodzeniem i zużyciem podczas pracy w pobliżu ogrodzeń, ścian i przy ziemi

Hak do zawieszania
Poręczny otwór na końcu ostrza do bezpiecznego i łatwego przechowywania urządzenia

Unikaj niszczenia ptasich gniazd

Żywopłoty, szczególnie te w stylu formalnym, wymagają strzyżenia kilka razy w roku, jednak nie należy robić tego w szczycie sezonu lęgowego ptaków, między marcem a sierpniem. Zawsze przed przycinaniem sprawdź czy nie widać gniazd, nawet poza miesiącami lęgowymi, ponieważ celowe uszkadzanie lub niszczenie zasiedlonych ptasich gniazd jest przestępstwem.

PONIŻEJ 100 £

OCENA: 17/20

NAJ-LEPSZY ZAKUP

B&Q Trim-EZ18V 39 £

Długość ostrza 46 cm **Hałas** 94 dB
Waga 1,8 kg **Akumulator** 18 V 1,5 Ah
Gwarancja 1 rok

Duża osłona dłoni wymaga zamocowania. Przecinają pędy do 14 mm średnicy. Czas ładowania wynosi 5 godzin, czas pracy zaledwie 20 minut. Brak wskaźników poziomu naładowania baterii. Otwór do zawieszania. Akumulator nie pasuje do innych urządzeń.

Zalety i wady

- ✓ Doskonała cena
- ✓ Lekkie, ale dobrze tną
- × Długi czas ładowania i krótki czas pracy
- × Niska jakość i wykonanie
- × Brak wskaźnika naładowania baterii

Uruchomienie i przechowywanie ★★★★★
Obsługa ★★★★★
Działanie ★★★★☆
Stosunek jakości do ceny ★★★★☆

PONIŻEJ 100 £

OCENA: 18/20

NAJ-LEPSZY ZAKUP

KUPISZ W POLSCE!

Einhell GE-CH 1846 Li Kit 89,95 £/480 zł

Długość ostrza 46 cm **Hałas** 92 dB **Waga** 2,3 kg
Akumulator 18 V 2,0 Ah **Gwarancja** 2 lata

Stalowe ostrze z osłoną końcówki przecina pędy o średnicy do 15 mm. Czas ładowania 40 minut, czas pracy 80 minut. Otwór do zawieszania. Wchodzą w skład systemu narzędzi akumulatorowych Einhell Power X-Change

Zalety i wady

- ✓ Długi czas pracy
- ✓ Szybkie ładowanie
- ✓ Widoczny poziom naładowania baterii
- × Tylko do cieńszych pędów
- × Krótkie ostrze

Uruchomienie i przechowywanie ★★★★★
Obsługa ★★★★☆
Działanie ★★★★☆
Stosunek jakości do ceny ★★★★★

eprasa.pl 5fdba90189

OCENA: 15/20

KUPISZ W POLSCE!

Mac Allister 52cm 18V
63 £/348 zł

Długość ostrza 52 cm **Hałas** 90 dB **Waga** 2,2 kg
Akumulator 18 V 2,0 Ah
Gwarancja 2 lata

Osłona dłoni wymaga zamocowania. Przecinają pędy o średnicy do 16 mm; posiadają osłonę końcówki. Czas ładowania 60 minut, czas pracy 25 minut. Otwór do zawieszania. Akumulator nie pasuje do innych urządzeń.

Zalety i wady

- ✓ Ciche i dobrze tną
- ✓ Widoczny poziom naładowania baterii
- × Słabe mocowanie osłony dłoni
- × Nietypowy uchwyt w kształcie litery T
- × Dość ciężkie

Uruchomienie i przechowywanie ★★★★☆
Obsługa ★★★☆☆
Działanie ★★★★☆
Stosunek jakości do ceny ★★★★☆

OCENA: 15/20

Hawksmoor Cordless
64,98 £

Długość ostrza 51 cm **Hałas** 90 dB **Waga** 2,2 kg
Akumulator 18 V 2,0 Ah **Gwarancja** 2 lata

Osłona dłoni wymaga zamocowania. Przecinają pędy o średnicy do 16 mm. Czas ładowania 60 minut, czas pracy 25 minut. Otwór do zawieszania. Wchodzą w skład systemu narzędzi akumulatorowych Hawksmoor.

Zalety i wady

- ✓ Ciche
- ✓ Widoczny poziom naładowania baterii
- × Nietypowy uchwyt w kształcie litery T
- × Mają problem z cięciem grubszych pędów
- × Konieczny montaż osłony dłoni

Uruchomienie i przechowywanie ★★★★☆
Obsługa ★★★★☆
Działanie ★★★☆☆
Stosunek jakości do ceny ★★★★☆

OCENA: 18/20

NAJ-LEPSZY ZAKUP

VonHaus G-Series
69,99 £

Długość ostrza 51 cm **Hałas** 94 dB **Waga** 2,6 kg
Akumulator 20 V 1,5 Ah **Gwarancja** 2 lata

Przecinają pędy o średnicy do 15 mm. Czas ładowania 60 minut, czas pracy 50 minut. Otwór do zawieszania. Wchodzą w skład systemu narzędzi akumulatorowych VonHaus lithium-ion G range.

Zalety i wady

- ✓ Tną gładko i skutecznie
- ✓ Dobry czas pracy
- ✓ Widoczny poziom naładowania baterii
- ✓ Dobrze wyważone
- × Tylko do cieńszych pędów
- × Mała osłona dłoni

Uruchomienie i przechowywanie ★★★★★
Obsługa ★★★★☆
Działanie ★★★★☆
Stosunek jakości do ceny ★★★★★

PONIŻEJ 200 £

OCENA: 18/20

NAJ-LEPSZY ZAKUP

KUPISZ W POLSCE!

Sekator akumulatorowy Stiga SHT 100 AE 2,0 Ah
99 £/549zł

Długość ostrza 55 cm **Hałas** 86 dB **Waga** 2,6 kg
Akumulator 20 V 2,0 Ah **Gwarancja** 2 lata

Ostrze z hartowanej stali z osłoną końcówki przecina pędy o średnicy do 18 mm. Obrotowy, trójpozycyjny miękki uchwyt. Czas ładowania 70 minut, czas pracy 40 minut. Otwór do zawieszania. Wchodzą w skład systemu narzędzi Stiga 100 Series.

Zalety i wady

- ✓ Miękki, wygodny, 3-pozycyjny uchwyt
- ✓ Ciche
- ✓ Widoczny poziom naładowania baterii
- × Zacinają się w trakcie pracy
- × Osłona listwy trudna do założenia

Uruchomienie i przechowywanie ★★★★★
Obsługa ★★★★☆
Działanie ★★★★☆
Stosunek jakości do ceny ★★★★★

OCENA: 17/20

KUPISZ W POLSCE!

Nożyce STIHL HSA 45
109 £/569 zł

Długość ostrza 50 cm **Hałas** 77 dB **Waga** 2,3 kg
Akumulator 18 V 2,0 Ah **Gwarancja** 2 lata

Dwustronne ostrze z osłoną końcówki przecina pędy o średnicy do 8 mm. Czas ładowania 3 godziny, czas pracy 40 minut. Otwór do zawieszania. Klucz bezpieczeństwa i uruchamianie za pomocą trzech przycisków. Akumulator nie pasuje do innych urządzeń.

Zalety i wady

- ✓ Bardzo ciche i dobrze wyważone
- ✓ Doskonałe funkcje bezpieczeństwa
- ✓ Wyraźnie widoczny poziom naładowania baterii
- × Długi czas ładowania, należy ładować całe urządzenie
- × Tylko do cienkich pędów

Uruchomienie i przechowywanie ★★★★☆
Obsługa ★★★★★
Działanie ★★★★☆
Stosunek jakości do ceny ★★★★☆

OCENA: 17/20

Mountfield MHT 20 Li Kit
109 £

Długość ostrza 70 cm **Hałas** 86 db
Waga 2,54 kg **Akumulator** 20 V 2 Ah
Gwarancja 2 lata

Ostrze z hartowanej stali z osłoną końcówki przecina pędy o średnicy do 18 mm. Czas ładowania 70 minut, czas pracy 40 minut. Otwór do zawieszania. Wchodzą w skład systemu narzędzi Freedom 100.

Zalety i wady

- ✓ Lekkie
- ✓ Wygodne i prosty w użyciu
- ✓ Widoczny poziom naładowania baterii
- × Mają problem z grubszymi pędami
- × Brak dodatkowych funkcji

Uruchomienie i przechowywanie ★★★★★
Obsługa ★★★★★
Działanie ★★★★☆
Stosunek jakości do ceny ★★★☆☆

eprasa.pl 5fdba90189

PONIŻEJ 200 £

OCENA: 17/20

KUPISZ W POLSCE!

Nożyce WORX WG261E.1 109,99 £/529 zł

Długość ostrza 45 cm **Hałas** 82 dB **Waga** 2,4 kg **Akumulator** 20 V 1,5 Ah **Gwarancja** 2 lata

Osłona dłoni wymaga zamocowania. Przecinają pędy o średnicy do 16 mm. Posiadają osłonę końcówki. Czas ładowania wynosi 3 godziny, czas pracy 20 minut, ale w zestawie są dwie baterie. Brak otworu do zawieszania. Wchodzą w skład systemu narzędzi MAX WORX PowerShare.

Zalety i wady

- ✓ Tną płynnie i łatwo, wygodny uchwyt
- ✓ Zapasowy akumulator
- × Długi czas ładowania, brak widocznego poziomu naładowania baterii
- × Słabe mocowanie osłony dłoni

Uruchomienie i przechowywanie ★★★☆☆
Obsługa ★★★★☆
Działanie ★★★★★
Stosunek jakości do ceny ★★★★★

OCENA: 16/20

KUPISZ W POLSCE!

Sekator akumulatorowy Bosch EasyHedgeCut 18-45 119,99 £/505,60 zł

Długość ostrza 45 cm **Hałas** 82 dB **Waga** 2,3 kg **Akumulator** 18 V 2 Ah **Gwarancja** 2 lata

Przecinają pędy o średnicy do 15 mm. Czujniki zapobiegają zacinaniu się ostrzy. Czas ładowania wynosi 2 godziny, czas pracy 50 minut, ale w zestawie są dwie baterie. Brak otworu do zawieszania. Wchodzą w skład systemu narzędzi Bosch Power For All 18V Alliance.

Zalety i wady

- ✓ Tną czysto, są lekkie i dobrze wyważone
- ✓ Bateria pasuje do narzędzi ogrodowych i do majsterkowania
- × Długi czas ładowania, a poziom naładowania baterii jest niewidoczny
- × Niewygodna pozycja rączki/uchwytu
- × Brak otworu do zawieszania

Uruchomienie i przechowywanie ★★★☆☆
Obsługa ★★★★☆
Działanie ★★★★★
Stosunek jakości do ceny ★★★★☆

OCENA: 16/20

KUPISZ W POLSCE!

Akumulatorowe nożyce Kärcher HGE 18-45 Battery 149,99 £/789 zł

Długość ostrza 45 cm **Hałas** 93 db **Waga** 2,5 kg **Akumulator** 18 V 2,5 Ah **Gwarancja** 2 lata

Ciężkie. Przecinają pędy o średnicy do 18 mm. Długi czas ładowania – 5 godzin, czas pracy 35 minut. Brak otworu do zawieszania. Wchodzą w skład systemu narzędzi Kärcher 18V.

Zalety i wady

- ✓ Tną gładko i dobrze
- ✓ Widoczny cyfrowy wskaźnik poziomu naładowania baterii
- × Długi czas ładowania
- × Krótki czas pracy
- × Brak otworu do zawieszania

Uruchomienie i przechowywanie ★★★★☆
Obsługa ★★★★☆
Działanie ★★★★☆
Stosunek jakości do ceny ★★★★☆

NAJ-LEPSZY ZAKUP

Nasz wybór dla twoich potrzeb

Najlepszy tani model
B&Q Trim-EZ 18V
39 £

Niesamowita cena za tak lekkie, proste i łatwe w obsłudze bezprzewodowe nożyce w zestawie z baterią i ładowarką. Idealne dla posiadaczy małego żywopłotu, który wystarczy przystrzyc kilka razy w roku.

Najłatwiejsza obsługa
Sekator akumulatorowy Stiga SHT 100 AE 2,0 Ah
99 £/549 zł

Wszechstronne nożyce w przystępnej cenie z licznymi funkcjami, w tym z otworem do zawieszania ułatwiającym przechowywanie, widocznym wskaźnikiem poziomu naładowania akumulatora i wygodnym, miękkim uchwytem, który obraca się o 180°, co ułatwia cięcie.

Najlepsza jakość
VonHaus G-Series
69,99 £

Świetne, wszechstronne nożyce w atrakcyjnej cenie. Wygodne w obsłudze, tną wydajnie i mają dobry czas pracy wynoszący 50 minut. Odpowiednie do małych i średnich ogrodów.

Najkrótsze ładowanie, najdłuższe działanie
Einhell GE-CH 1846 Li Kit
89,95 £/480 zł

Dobrze tną, mają najkrótszy czas ładowania i najdłuższy czas pracy w naszym teście – zostawiają konkurencję w tyle. Zarówno akumulator, jak i szybka ładowarka są kompatybilne z szeroką gamą narzędzi Einhell Power X-Change.

eprasa.pl 5fdba90189

Wybierz nożyce, które poradzą sobie z twoim żywopłotem, oferując odpowiednią szerokość ciętych pędów i długi czas pracy

Jak wybrać bezprzewodowe nożyce do żywopłotów

Zanim wybierzesz model dla siebie, rozważ poniższe wskazówki

Co będziesz ciąć?
Należy dopasować nożyce do żywopłotu. Weź pod uwagę średnicę gałęzi, aby upewnić się, że możliwości urządzenia (przerwy między zębami ostrza tnącego) są wystarczające, a także rozmiar i wysokość żywopłotu. Nożyce z krótszymi ostrzami są na ogół lżejsze i łatwiejsze w obsłudze, ale w przypadku dużych żywopłotów cięcie zajmie więcej czasu. Jeśli masz wysoki żywopłot, topiary lub żywopłot o różnych kształtach, przyda się obrotowy uchwyt. Możliwość wyboru trzech kątów cięcia z obrotem o 180° ułatwia manewrowanie i cięcie powyżej wysokości ramion.

Jaki jest czas ładowania akumulatora i czas pracy?
Aby uniknąć frustracji związanej z wyczerpaniem się akumulatora w połowie cięcia, sprawdź, czy czas pracy akumulatora pozwoli ci przyciąć żywopłot za jednym razem, ponieważ akumulatory mogą mieć różną pojemność. Niektóre marki oferują więcej niż jeden akumulator w zestawie, co skutecznie podwaja czas pracy, podczas gdy inne akumulatory mają wystarczająco krótki czas ładowania, aby można było wznowić pracę po krótkiej przerwie.

Czy nożyce są łatwe w użyciu?
Narzędzia bezprzewodowe są zwykle proste w uruchomieniu i obsłudze, ale tańsze modele zwykle wymagają niewielkiego złożenia przed pierwszym użyciem, a to może być kłopotliwe. Osłony ostrzy mogą się różnić – te cienkie i elastyczne mogą być trudne do założenia.

Jakie są zabezpieczenia?
Bezprzewodowe nożyce do żywopłotów są bardzo łatwe do uruchomienia, a większość modeli jest lekka, więc jeśli w pobliżu są dzieci, należy wziąć pod uwagę funkcje bezpieczeństwa. Dwie dźwignie przełączników zapobiegną nagłemu włączeniu urządzenia, a niektóre marki zapewniają również klucz bezpieczeństwa, który można schować w szufladzie, gdy nie jest potrzebny.

Czy są jakieś dodatkowe funkcje?
Jeśli twój żywopłot jest niski lub rośnie w pobliżu ściany czy ogrodzenia, poszukaj modelu z ochroną końcówki ostrza, aby zapobiec uszkodzeniu zarówno samego narzędzia, jak i powierzchni. Aby ułatwić przechowywanie, niektóre modele posiadają szczelinę lub otwór na końcu ostrza, dzięki czemu można je bezpiecznie odwiesić.

Co dostajesz w cenie?
Wiele nożyc jest częścią markowych zestawów akumulatorowych, co oznacza, że baterię i ładowarkę można wymieniać między innymi narzędziami z tej samej serii, zarówno tymi do majsterkowania, jak i do prac ogrodniczych. Pozwoli to oszczędzić pieniądze przy zakupie dodatkowych narzędzi bezprzewodowych w przyszłości.

Gdzie kupić

- **B&Q** www.diy.com
- **Bosch** www.diy.com
- **Einhell** www.einhell.co.uk
- **Hawksmoor** www.toolstation.com
- **Kärcher** www.kaercher.com/uk
- **Mac Allister** www.diy.com
- **Mountfield** www.mountfieldlawnmowers.co.uk
- **Stiga** www.stiga.com
- **STIHL** www.stihl.co.uk
- **VonHaus** www.vonhaus.com
- **WORX** www.worx-uk.com

ZOBACZ nagrania i przeczytaj więcej recenzji nożyc na stronie **www.gardenersworld.com/reviews**

ZDJĘCIA: MADERFOTO.DE

eprasa.pl 5fdba90189

Zbierając regularnie dojrzałe papryczki chili, zachęcasz rośliny do tego, żeby wytwarzały ich więcej

Zbierz każdą papryczkę chili osobno, odcinając ją u podstawy łodygi

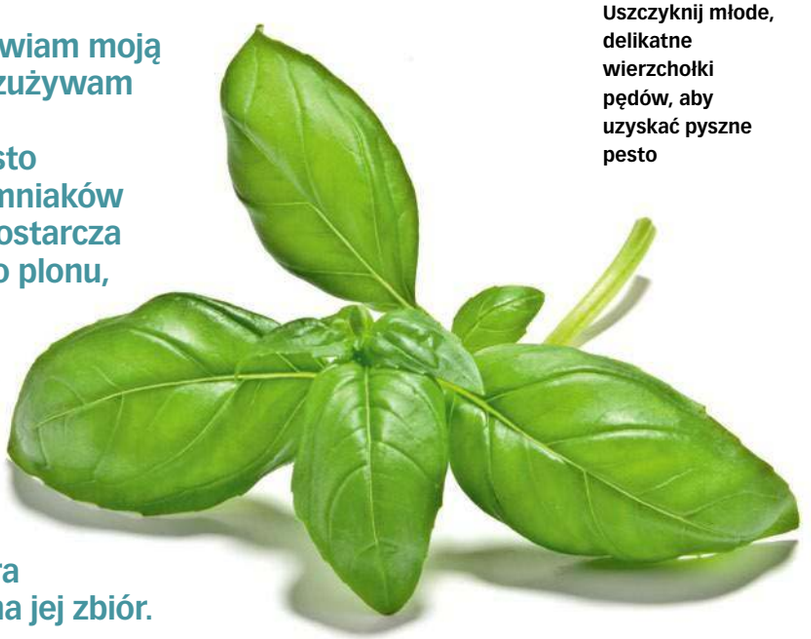
Zbieranie dojrzałych papryk chili

Stałem się fanem papryki chili. Oznacza to, że teraz gorliwie uprawiam papryki chili jako jedne z moich głównych zbiorów i staram się o nie dbać jak najlepiej. Do sierpnia owoce powinny szybko dojrzewać i chociaż na roślinie wyglądają spektakularnie, ważne jest, aby zbierać je, gdy tylko dojrzeją. Jeśli je zostawisz, będą hamować zarówno dojrzewanie innych owoców, jak i wytwarzanie większej liczby kwiatów i zawiązywanie kolejnych owoców.

Podczas gdy niektóre papryki chili jem świeże, ciesząc się cudowną owocowością i uderzeniem ciepła, większość obecnie zamrażam, umieszczając je luzem w torbie. Przez resztę roku możesz je spożywać tak, jak masz ochotę i cieszyć się prawie tak świeżymi oraz owocowymi smakami, jak tuż po zerwaniu.

BAZYLIA

Każdego lata uprawiam moją bazylię z nasion i zużywam większość roślin do domowego pesto do makaronu, ziemniaków i chleba. Bazylia dostarcza najsmaczniejszego plonu, gdy rośnie szybko i nie jest powstrzymywana przez zimno lub brak wody. Tak więc, o ile rośliny są dobrze podlewane, ta pora roku jest idealna na jej zbiór.

Uszczyknij młode, delikatne wierzchołki pędów, aby uzyskać pyszne pesto

Nie zapomnij

- Wpuść światło do żywopłotów, przycinając je tak, aby były szersze u podstawy niż na górze
- Regularnie podwiązuj kabaczki i dynie, które uprawiasz na podporach
- Zerwij wszystkie stręki podczas ogławiania pachnącego groszku
- Kontynuuj zbiór sałat na cięte listki

ODWIEDŹ
www.gardenersworld.com/chillies po więcej porad i wskazówek na temat uprawy papryk chili

ZDJĘCIA: MARSHA ARNOLD; JASON INGRAM; ADRIAN TAYLOR

eprasa.pl 5fdba90189

Przycinaj jabłonie prowadzone w formie sznura poziomego, aby utrzymać ich kształt i pobudzić zawiązywanie owoców

Przytnij nowe pionowo rosnące pędy jabłoni powyżej krótkiej łodygi z pąkami (krótkopędu)

Uformuj drzewa owocowe

Formowane drzewa owocowe, takie jak jabłonie prowadzone w formie sznura poziomego, szpaleru czy kordonu, wymagają latem przycięcia, aby ograniczyć ich wzrost i ukształtować je. Następnie zimą można je ponownie przyciąć, aby usunąć uszkodzone lub stłoczone gałęzie albo pobudzić wyrastanie nowych pędów.

Najpierw usuwam wszelkie nowe pionowe przyrosty, przycinając je tuż nad krótkopędem lub dowolnym owocem. Często to wystarcza, ale będę też usuwał wszelkie boczne przyrosty, które wyszły poza podpory oraz przywiążę nowe pędy potrzebne do uzyskania pożądanego kształtu.

Wzrost pionowy jest zawsze znacznie silniejszy niż poziomy, więc jeśli chcesz, aby pędy boczne rosły szybciej, pozostaw ostatnie 15-30 cm nieprzywiązane, aby pędy pojawiły się na końcach. Następnie, gdy będą wystarczająco duże, można je przywiązać poziomo i przyciąć na wymiar.

WIĘCEJ KWIATÓW DALII

Usuwaj przekwitłe kwiatostany, których czas świetności minął oraz kontynuuj ścinanie kwiatów do aranżacji w pomieszczeniach. Im więcej kwiatów zetniesz teraz, tym więcej dostaniesz jesienią. Dalie dobrze prezentują się w wazonie, ale nie ścinaj żadnej będącej jeszcze w pąku, ponieważ nie otworzą się po ścięciu. W czasie upałów podlewaj dalie często, kierując wodę na korzenie roślin, aby nie zmarnować ani kropli. Podlewaj je obficie raz w tygodniu, zamiast mało i często.

Regularnie usuwaj przekwitłe kwiaty dalii, aby przedłużyć kwitnienie

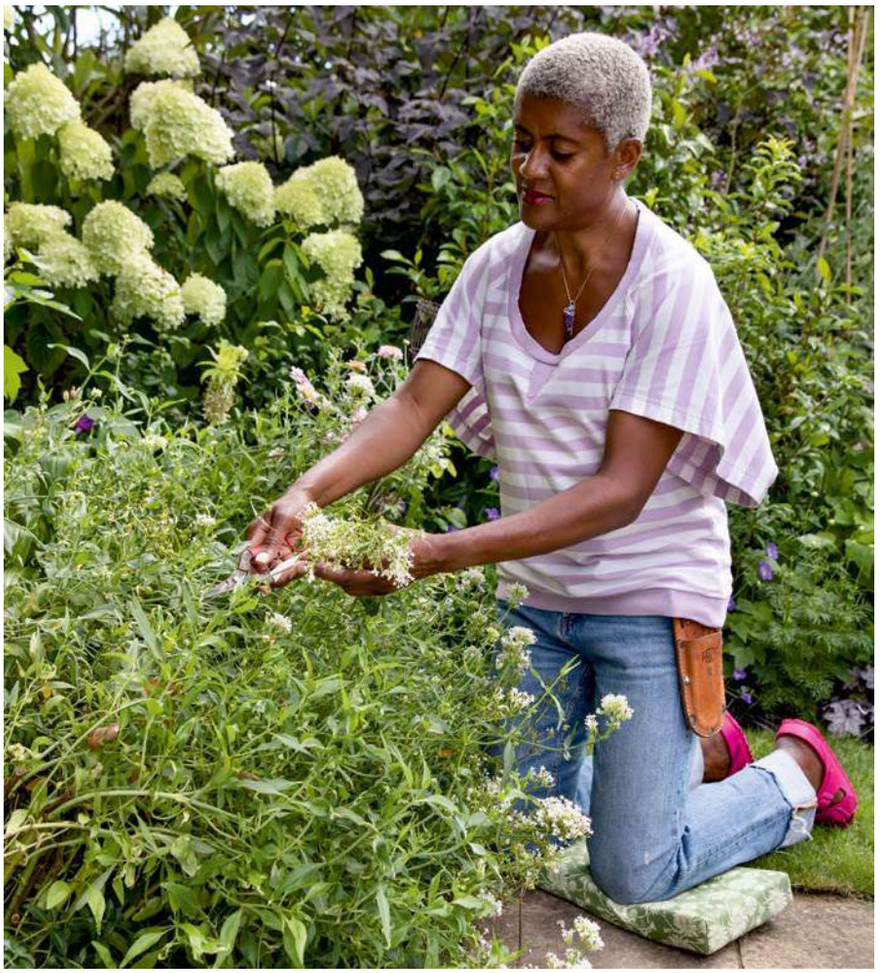
Nie zapomnij

- Regularnie podlewaj krzaczki pomidorów, aby na owocach nie pojawiła się sucha zgnilizna wierzchołkowa
- Spryskaj letnie sadzonki, używając butelki z rozpylaczem, aby zwiększyć wilgotność powietrza i pomóc im się ukorzenić.
- Kontynuuj sadzenie sałaty na jesienny zbiór

ODWIEDŹ www.gardenersworld.com/august-jobs po więcej porad i zadań sezonowych

ZDJĘCIA: GETTY/VIDOK; JASON INGRAM

eprasa.pl 5fdba90189

Kontynuuj usuwanie przekwitłych kwiatów, aby wydłużyć okres kwitnienia aż do jesieni.

Uporządkuj rabaty

Aby odświeżyć rabaty, oberwij przekwitłe kwiaty i przytnij zbyt bujnie rosnące pędy.

W dalszym ciągu jest czas na to, by doczekać się późnych kwiatów, a na krzewach do jesieni będą zawiązywać się nowe pąki. Usuń żółknące liście i wyrwij wszelkie chwasty skrywające się u podstawy roślin.

Podczas odchwaszczania postaraj się nie chodzić po rabatach, aby nie wyrządzić szkód i nie ubić ziemi. Użyj miękkiego klęcznika, żeby wygodnie dosięgnąć roślin bez stresowania ich oraz nadwyrężania pleców.

Nie zapomnij

- ☐ **Nadal usuwaj daliom stare kwiaty, by wydłużyć okres kwitnienia**
- ☐ **Pobierz sadzonki z niekwitnących pędów lawendy oraz hyzopu lekarskiego**
- ☐ **Skoś łąkę kwietną po kwitnieniu i zawiązaniu się nasion**
- ☐ **Wykop wszystkie mrozoodporne rośliny jednoroczne, których samosiew chcesz powstrzymać**

Nie przestawaj podlewać

W dalszym ciągu podlewaj rośliny, lecz postaraj się robić to oszczędnie. Aby nie marnować wody zadecyduj, które najbardziej jej potrzebują i skoncentruj się na nich. Na przykład rośliny w doniczkach i koszykach będą potrzebować wody przez większość dni, natomiast te dojrzałe rosnące na rabatach są zazwyczaj w stanie bez niej przetrwać.

Rośliny jednoroczne i te świeżo posadzone powinny być podlewane codziennie, by mogły dobrze się przyjąć i zakwitnąć. Zestresowane rośliny jednoroczne szybko zakwitną, a potem przestaną zawiązywać pąki. Zapotrzebowanie na wodę u roślin przykrytych ściółką z kompostu zmniejszy się po obfitych opadach deszczu.

Do podlewania roślin rosnących na poziomie gleby użyj konewki, jest bardziej wydajna niż marnujące wodę zraszacze.

Aby zmniejszyć zużycie wody zdecyduj, które rośliny naprawdę jej potrzebują

KROK PO KROKU

Rozmnażanie powojnika przez odkłady

Aby rozmnożyć powojnik metodą odkładów, odgarnij trochę ziemi wokół rośliny, wybierz nowy, zdrowy pęd i przyciągnij go delikatnie do ziemi. Pęd powinien pozostać przytwierdzony do rośliny i najlepiej, aby znajdował się z dala od bezpośredniego słońca. Wiosną, kiedy zacznie się zielenić, odcinamy go od rośliny matecznej.

1 **WYBIERZ** zdrowy pęd, który da się łatwo nagiąć do ziemi, po czym lekko go natnij od spodu.

2 **WYSYP** trochę żwirku w miejscu, w którym nacięty pęd sięga ziemi, aby usprawnić drenaż, po czym zasyp miejsce nacięcia, pozostawiając liście nad powierzchnią.

3 **PRZYCIŚNIJ** kamieniem zasypany pęd lub przyszpil go, wciskając w to miejsce kawałek drutu wygiętego w łuk. Podlej i czekaj, aż pęd się ukorzeni.

TEKST: MIRANDA JANATKA; ROSIE YEOMANS
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl 5fdba90189

DOBRA RADA

Teraz rododendrony i kamelie zawiązują pąki kwiatowe, więc obficie podlewaj rośliny w upalną i suchą pogodę, aby w przyszłym roku uzyskać obfite kwitnienie.

Podziel kosaćce bródkowe

Wykop stłoczone kępy kosaćców bródkowych, jeśli nie zrobiłeś tego w zeszłym miesiącu. Oddziel sadzonki od siebie, odrywając kłącza. Wybierz kawałki z korzeniami. Ogranicz utratę wody poprzez przycięcie liści do 10-15 cm, pozostawiając kawałek w kształcie wachlarza.

Przesadź je do przepuszczalnego podłoża, na słoneczne stanowisko i upewnij się, że wierzchołek kłącza jest widoczny na powierzchni. Podlej obficie i pozostaw, aby rosły.

Przytnij liście kosaćców bródkowych, aby ograniczyć utratę wody

Zacznij wcześniej i ciesz się większymi kwiatami w przyszłym roku, sadząc teraz cebule

Przygotuj narcyzy do wiosennych kompozycji

Zasadź cebule narcyzów już teraz, aby wiosną przyszłego roku uzyskać silne kwiaty. Narcyzy można sadzić w dowolnym momencie od tego miesiąca do listopada, ale im szybciej je posadzisz, tym silniejsze będą korzenie i ich późniejsze kwitnienie.

Cebule narcyzów najlepiej rosną na żyznej, przepuszczalnej glebie, w słońcu lub półcieniu. Dobierz dla nich stanowisko, również zwracając uwagę na wysokość, sadząc małe z przodu, a odmiany o dużych kwiatach niech budzą zachwyt na tyłach rabaty.

Aby zapewnić niezawodne kwitnienie, posadź cebule głęboko, upewniając się, że końcówki są pokryte ziemią na głębokość dwukrotnej wysokości cebuli.

KROK PO KROKU

Zbierz nasiona maku

Zbierz mak do wysiewu podczas przyszłej wiosny. Kiedy kwiaty przekwitną, makówki staną się brązowe i papierowe, co oznacza, że nasiona opadną na ziemię przy najmniejszym poruszeniu. Zbierz je teraz, aby mieć pod kontrolą to, gdzie będą rosły w przyszłym roku.

1 **ZETNIJ** łodygi z makówkami, trzymając je pionowo i ostrożnie podnosząc, aby uniknąć upuszczenia nasion przed ich zebraniem.

2 **WŁÓŻ** łodygi do góry nogami do papierowej koperty. Delikatnie potrząśnij makówkami, aby nasiona opadły na dno.

eprasa.pl 5fdba90189

Nie zapomnij

- ☐ Przykryj kapustę i inne warzywa kapustne drobną siatką, aby zapobiec przedostawaniu się do nich motyli bielinka kapustnika
- ☐ Wysiej ostatnie partie grochu i fasoli karłowej na późny zbiór
- ☐ Przejrzyj uprawy w poszukiwaniu mszyc i od razu je zbierz
- ☐ Posadź w doniczkach rozłogi z truskawek, aby otrzymać nowe rośliny
- ☐ Podlewaj drzewa i krzewy owocowe, aby zbiory nadal trwały

Marynowanie papryki chili to świetny sposób na delektowanie się nimi w kolejnych miesiącach

Marynuj papryki chili

Jeśli masz dobre zbiory chili i stwierdzisz, że masz więcej, niż możesz wykorzystać na świeżo, wybierz zbierz je do marynowania.

Odpowiednie papryki chili muszą być dojrzałe, świeże i czyste, z idealną skórką. Istnieje wiele przepisów na marynowanie, w niektórych dodaje się zioła i czosnek, podczas gdy w innych dodatkową przyprawę.

Umieść je, całe lub pokrojone, w wyparzonych słoikach, a następnie dodaj zalewę do marynowania, np. ocet. Po więcej informacji o zbiorze papryki chili przejdź na stronę 110

ODWIEDŹ
www.gardenersworld.com/chillies po porady dotyczące uprawy papryki chili

Zbieraj porzeczki bezpośrednio do miski umieszczonej pod gałązką

Zbierz czarne porzeczki

Zbieraj czarne porzeczki, odcinając całe grona dojrzałych owoców. Trzymaj miskę lub koszyk tuż pod gałązką, aby podczas obrywania owoce do niej wpadały.

Wybieraj tylko grona z owocami, które są równomiernie dojrzałe. Owoce czarnej porzeczki należy następnie przygotować, obrywając je pojedynczo z szypułek. Zajmuje to trochę czasu, więc znajdź wygodne miejsce do siedzenia i spraw, aby ukończenie tej pracy było przyjemnością. Pozostaw na krzewie te, które potrzebują więcej czasu, aby w pełni dojrzeć. Wróć później, aby je zebrać.

UWAŻAJ NA Poskrzypkę szparagową

Na liściach twoich szparagów wypatruj chrząszczy i ich maleńkich, ciemnych jaj. Zbierz je i wrzuć do wiadra z wodą z mydłem. Są dwa lub trzy pokolenia rocznie. Larwy są żarłoczne i żerując osłabiają rośliny oraz zmniejszają przyszłoroczny plon.

ODWIEDŹ
www.gardenersworld.com/fruit-veg po więcej porad na temat tej uprawy

Papryki chili i tymianek (*Thymus argenteus*) dobrze wyglądają posadzone razem

Obsadź donice smakołykami

Użyj wszystkich zapasowych sadzonek warzyw, aby obsadzić doniczki do swojego ogrodu, które będą zarówno ozdobne, jak i zapewnią plony do posiłków. Pod koniec sezonu możesz także poszukać roślin w centrum ogrodniczym i połączyć je z ziołami sprzedawanymi w doniczkach w sklepach i supermarketach, aby stworzyć atrakcyjne uprawy pojemnikowe.

Trzymaj donice przy tylnym wejściu, aby mieć do nich łatwy dostęp podczas gotowania. Będziesz także mógł cieszyć się zapachem ziół, przechodząc obok ogrodu. Do kompozycji wybierz rośliny, które mają podobne wymagania wodne, na przykład zioła o zdrewniałych pędach będą potrzebowały mniej wody niż sałaty. Napełnij każdą doniczkę podłożem uniwersalnym, a następnie posadź rośliny. Dobrze dociśnij sadzonki, a następnie obficie podlej. Przycinaj i zbieraj w miarę potrzeb.

TEKST: MIRANDA JANATKA; ROSIE YEOMANS
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/VALENTINVOLKOV; JASON INGRAM

eprasa.pl 5fdba90189

KROK PO KROKU

Posadź kalarepę jako międzyplon

Efektywnie wykorzystaj miejsce na grządce warzywnej, wysiewając szybko dojrzewające rośliny, takie jak kalarepa, w dowolnych odstępach między wolniej rosnącymi warzywami. Szybciej rosnące plony można zbierać, zanim wolniejsze będą potrzebować miejsca.

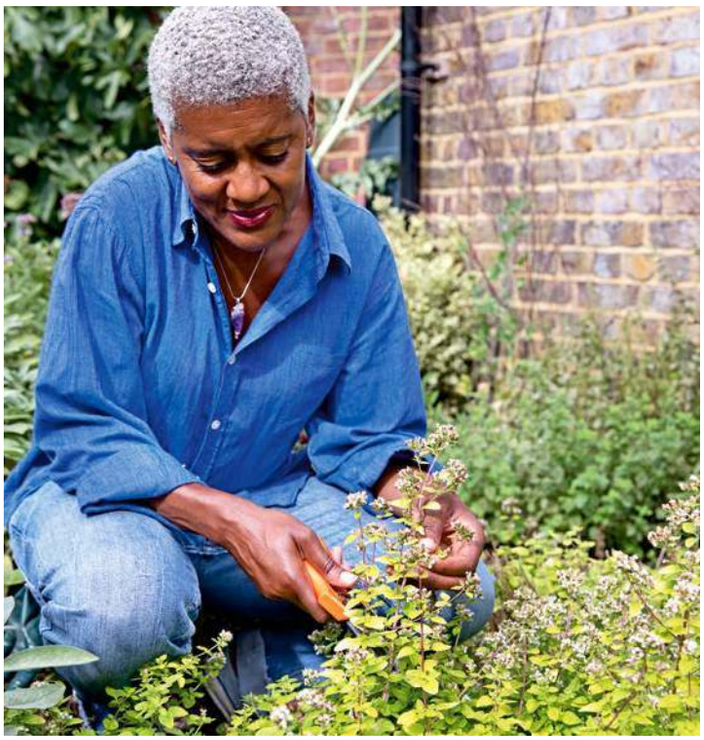
1 **UŻYJ** łopatki lub ręcznej motyki, aby narysować linię i wykonać krótkie płytkie rowki. Następnie podlej miejsce siewu.

2 **PRZESYP** nasiona na dłoń, a następnie weź szczyptę, aby wysiać je co 3-4 cm wzdłuż rzędu.

3 **PRZYKRYJ** nasiona 1 cm warstwą ziemi i grzbietem łopatki ubij podłoże.

Regularnie przycinaj zioła, aby pobudzić produkcję świeżych pędów i liści

Zetnij majeranek

Zetnij świeże pędy majeranku do gotowania lub wysusz je i przechowaj. Najlepiej zbierać je przed otwarciem pąków kwiatowych. Przytnij pędy, pamiętając o ich ukształtowaniu, aby roślina zregenerowała się i równomiernie odrosła. Umyj i użyj liści od razu lub oderwij liście od pędów i rozłóż je do wysuszenia w przewiewnym miejscu (na jakiejś gazecie).

Wykonaj letnie cięcie jabłoni

Przycinanie nowych pędów bocznych na jabłoniach szpalerowych i kordonowych wystawia dojrzewające owoce na działanie słońca i zachęca roślinę do tworzenia przyszłych pąków owocowych. Powinno się to wykonywać co roku, około połowy sierpnia.

Wybierz pędy o długości ponad 20 cm i przytnij je z powrotem do trzech pąków powyżej owocu. Odetnij również silne pionowe pędy u góry.

Przytnij pędy tuż nad węzłem liścia, aby uniknąć zamierania

Pomidory łatwo będzie zerwać, gdy będą dojrzałe i gotowe do zbioru

Zacznij zbierać pomidory koktajlowe

Zbieraj pomidory koktajlowe w niewielkich ilościach i często. Mniejsze odmiany pomidorów dojrzewają bardzo szybko i są o wiele smaczniejsze, gdy są w pełni dojrzałe, więc poczekaj, aż osiągną idealny kolor, a następnie zbieraj je pojedynczo. Zbieranie ich, gdy są tak dojrzałe, sprawia, że są podatne na uszkodzenia, dlatego warto mieć szerokie, płytkie naczynie do zbierania, w którym nie będą się gnieść.

Jeśli możesz, podwiązuj pędy na szczycie rośliny, ponieważ to tam utworzy się więcej kwiatostanów. Raz w tygodniu podlewaj rośliny płynnym nawozem, aby były silne i pobudzić je do dalszego zawiązywania owoców na wyższych gronach, gdy sezon wegetacyjny dobiega końca.

ODWIEDŹ **www.gardenersworld.com/tomatoes** po więcej porad na temat uprawy pomidorów

eprasa.pl 5fdba90189

Zioła, takie jak pietruszka, będą wolniej usychać i więdnąć, jeśli w upalne dni przeniesiesz je w chłodne i zacienione miejsce.

Zapewnij więcej cienia delikatniejszym roślinom

Kiedy słońce świeci najmocniej, umieść rośliny szklarniowe w cieniu pod ławkami. Niektóre gatunki cierpią z powodu gorąca, nawet jeśli otwory wentylacyjne są odsłonięte – w szczególności bujnie rosnące zioła o delikatnych liściach.

Jeśli zanosi się na upały, możesz je pozostawić w cieniu na kilka dni. Jednak, by dobrze rosły, w ostateczności trzeba będzie je postawić wyżej, gdzie dociera więcej światła.

20

MINUT WOLNEGO

Odetnij dolne liście pomidorów wysokorosnących, aby odsłonić najniższe grona – do owoców dotrze więcej światła, dzięki czemu będą lepiej dojrzewać; umożliwi to również przepływ powietrza i zmniejszy ryzyko pojawienia się chorób.

Nie zapomnij

- ☐ **Pobierz sadzonki liściowe sukulentów, takich jak eszeweria i rozchodnik**
- ☐ **Gdy zauważysz pierwsze objawy chorób i żerowania szkodników, od razu zacznij je zwalczać**
- ☐ **Zacznij podlewać cyklameny, które są w stanie spoczynku, aby pobudzić je do wzrostu**
- ☐ **Posadź cebulki narcyzów 'Paperwhite', aby stworzyć bożonarodzeniowe dekoracje**

Zbieraj papryczki na bieżąco, aby pobudzić roślinę do zawiązywania kolejnych owoców

Zbierz papryczki chili

Zanim je zbierzesz, sprawdź, czy owoce są jędrne i lśniące, po czym odetnij je tak, by nie uszkodzić łodygi. Odrzuć papryczki, które są miękkie, a te uszkodzone jak najszybciej zużyj, gdyż nie przechowują się dobrze. Jeśli umieścisz je w dolnej szufladzie lodówki, wytrzymają około tygodnia. Aby zachować ich trwałość na dłużej, możesz je zamarynować, nawlec na sznurek i zawiesić do wyschnięcia lub rozłożone na tacy zamrozić, a potem przełożyć do woreczków i przechowywać w zamrażarce.

KROK PO KROKU

Zainstaluj matę kapilarną

Zainstaluj w szklarni łatwy w utrzymaniu system samonawadniający w postaci maty kapilarnej. Skutecznie gromadzi ona wodę, po czym rozprowadza ją po całej swojej powierzchni tak, by stojące na niej rośliny w doniczkach mogły ją czerpać od spodu. Dzięki temu przetrwają, gdy wyjedziesz na wakacje.

1 **ZANURZ** knot w zbiorniku na wodę i upewnij się, że dotyka maty powyżej, rozłożonej na twardej, płaskiej powierzchni.

2 **NAPEŁNIJ** zbiornik wodą przez otwór wlewowy używając konewki lub węża.

3 **ROZSTAW** na macie rośliny – w pierwszej kolejności te, które szybko więdną, jeśli zabraknie im wody.

TEKST: MIRANDA JANATKA; ROSIE YEOMANS
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; TIM SANDALL

eprasa.pl 5fdba90189

Sadzonki pobieraj rano, kiedy rośliny są najbardziej uwodnione

Szałwia z sadzonek

Teraz jest dobry czas na pobranie szczepek szałwii z tegorocznych młodych pędów. Szałwie łatwo się ukorzeniają i na rabatach są wspaniałymi, długo kwitnącymi roślinami. Większość z nich jest odporna na mróz, ale przygotowanie sadzonek w sierpniu będzie dobrym zabezpieczeniem na wypadek utraty niektórych egzemplarzy w czasie zimy.

Wybierz pędy, które jeszcze nie zakwitły. Chociaż pędy kwiatostanowe są trudniejsze do ukorzenienia, to jeśli nie ma innych i usuniesz z nich kwiaty, wciąż masz dużą szansę na sukces. Najlepsze pędy wyrastają po tej stronie rośliny, która ma najwięcej światła.

Pobierz sadzonki do ukorzenienia rano, zroś je wodą i włóż do plastikowego woreczka, aby miały wilgotno. Trzymaj je w chłodzie i zaplanuj wszystko tak, aby posadzić je po odcięciu jak najszybciej.

Sadzonki będą potrzebowały do ukorzenienia wilgoci, więc umieść je w mnożarce z pokrywką lub włóż doniczkę na dno plastikowego woreczka, który możesz zamknąć u góry, aby zrobić coś w rodzaju namiotu, a następnie ustaw z dala od bezpośredniego światła słonecznego. Regularnie wietrz sadzonki i wyjmij z mnożarki lub woreczka po kilku tygodniach, kiedy rośliny rozpoczną wzrost.

ODWIEDŹ www.gardenersworld.com/salvia-cuttings w poszukiwaniu porad dotyczących rozmnażania szałwii

KROK PO KROKU Jak pobierać sadzonki zielne

WYBIERZ najgrubsze młode niekwitnące pędy i utnij je tuż nad rozwijającymi się pąkami, aby umożliwić roślinie wytworzenie większej liczby pędów.

USUŃ dolne liście, uszczykując je paznokciami lub odcinając ostrymi nożyczkami. Zostaw jedną parę liści na górze.

SKRÓĆ dolny koniec szczepki do 2-3 mm poniżej pary liści, upewniając się, że między nią a końcówką jest co najmniej jeszcze jedna para liści.

UŻYJ sadzaka, aby zrobić dziurkę w ziemi i wetknij sadzonki wokół krawędzi doniczki wypełnionej podłożem uniwersalnym zmieszanym z perlitem.

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS

eprasa.pl 5fdba90189

DOBRA RADA

Miej oko na pojawianie się pędów bocznych u podstawy róż i drzew. Im młodszy pęd wytniesz, tym mniejsza zostanie blizna.

Przytnij hebe

Przytnij teraz biczowate pędy hebe, aby roślina zdążyła wypuścić nowe pędy, które zdrewnieją przed zimą. Użyj sekatora (na małych roślinach) lub nożyc ogrodowych, aby zredukować tegoroczny przyrost na bardziej rozrośniętych krzewach. Takie przycinanie nadaje kształt i korzystnie wpływa na zagęszczenie. Pomóż roślinie odzyskać siły i pobudzić tworzenie nowych przyrostów, rozsypując garść granulowanego nawozu wokół podstawy i podlewając.

Przytnij teraz swoje hebe, aby pobudzić roślinę do zwartego wzrostu

OBEJRZYJ filmy na temat przycinania na **www.gardenersworld.com/pruning-training**

Usuń liście ziemniaków, jeśli na liściach pojawią się oznaki zarazy ziemniaka, aby uniknąć rozprzestrzeniania się choroby

Usuń porażone przez zarazę liście ziemniaków

W sierpniu zaraza ziemniaka atakuje liście ziemniaków. Odporne odmiany pozostają zdrowe przez nieco dłużej, ale nadal mogą zapaść na tę chorobę grzybową. Brązowo-czarna końcówka liścia lub kilka kropek na zdrowej roślinie może szybko się rozprzestrzenić i zniszczyć liście. Pomimo usunięcia liści przy tych pierwszych oznakach zarazy, niewiele wydaje się zapobiegać jej rozprzestrzenianiu się. Przytnij łodygi i liście do ziemi (i spal, nie kompostuj). Bulwy przestaną rosnąć, ale często są już wyrośnięte, a choroba rzadko je dotyka. Jeśli to konieczne, zbierz je kilka tygodni po usunięciu łodyg i wybierz wszystkie bulwy z podłoża.

Nie zapomnij

- ☐ **W ciągu tego miesiąca, przytnij topiary z cisa i bukszpanu oraz bukowy żywopłot**
- ☐ **Kiedy kwiatostany lawendy przekwitną, przytnij je do wysokości około 2,5 cm niezdrewniałego pędu, aby zapobiec wydłużaniu się pędów**
- ☐ **Nawieź amarylis płynnym nawozem o wysokiej zawartości potasu i ogranicz jego podlewanie w przyszłym miesiącu**
- ☐ **Zbieraj buraki, zanim osiągną rozmiar piłki tenisowej**

Wykop i usuń jak najwięcej korzeni perzu

Usuń perz

Wykop perz, gdy go zobaczysz, ponieważ w przeciwnym razie nie tylko wzmocni on swój system korzeniowy do przyszłego roku, ale także zakwitnie i wysieje się. Użyj ostro zakończonej łopatki wokół roślin tworzących kępy. Po deszczu jest dobry czas na pielenie – gleba mięknie, gdy robi się mokra – można wtedy podważyć korzenie i wyciągnąć je bez uszkadzania.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl 5fdba90189

Użyj konewki bez sitka, aby woda dotarła prosto do korzeni

Po pierwsze – nawadnianie

Miej na oku swoje kwiaty i zaobserwuj, które z nich więdną w słońcu.

Zwiędnięte rośliny zazwyczaj odżywają wieczorem, ale nie myśl, że nie potrzebują już podlewania – te w doniczkach oraz nowo posadzone należy nawadniać prawie codziennie.

Potrzeby roślin na rabatach mogą się różnić w zależności od pogody oraz rodzaju gleby, lecz co kilka dni, wieczorem, porządnie je podlej – pomoże im to wykształcić głęboki, odporny na suszę system korzeniowy. I pamiętaj, aby zawsze podlewać ziemię wokół rośliny, bez moczenia liści i kwiatów.

ODWIEDŹ www.gardenersworld.com/basics po więcej porad dotyczących pielęgnacji roślin

Nie zapomnij

- **Ścinaj kwiaty na suche bukiety. Zetnij je wcześniej, niż gdybyś ścinał kwiaty do wazonu – ich kwiatostany będą się po ścięciu nadal otwierać**
- **Dokończ dzielenie kęp kosaćców, upewniając się, że każde przesadzone kłącze ma pędy i korzenie**
- **Sprawdź, czy w zacienionych zakątkach ogrodu nie ma skupisk ślimaków – wynieś je poza teren działki lub znajdź sposób na ich zwalczenie**
- **Jeśli twoje kompozycje w donicach nie wyglądają już atrakcyjnie, opróżnij teraz pojemniki, aby były gotowe na jesienne nasadzenia**
- **Usuń trawę, która przerasta z trawnika na rabaty**

Rozsyp nawóz granulowany wokół rośliny i porządnie ją podlej

Zasil rośliny kwasolubne

Rozsyp garść nawozu granulowanego do roślin wrzosowatych wokół różaneczników oraz kamelii, aby je zasilić pod koniec sezonu. Podlej granulki deszczówką, po czym wyściółkuj warstwą przekompostowanego obornika lub kompostu.

O tej porze roku utrzymuj podłoże stale wilgotne, gdyż rośliny zawiązują pąki na przyszły sezon i odpadną, jeśli pod koniec lata jest sucho.

KROK PO KROKU

Sadzonki roślin rabatowych

Pobierz teraz niekwitnące pędy pelargonii i innych roślin nieznoszących przymrozków, aby uzyskać nowe sadzonki na przyszły rok. Pelargonie lepiej się ukorzenią, jeśli przed wciśnięciem ich w podłoże pozostawisz je na kilka godzin do wyschnięcia. Fuksje, heliotropy i chryzantemy powinny być wilgotne i od razu umieszczone w podłożu.

1 UTNIJ pęd tuż pod liśćmi, po czym usuń te wyrastające najniżej, starając się nie uszkodzić łodygi.

2 Z POMOCĄ SADZAKA umieść sadzonki w podłożu dokoła krawędzi doniczki, dociśnij i podlej. Potem podlewaj dopiero wtedy, gdy podłoże całkowicie wyschnie.

DOBRA RADA

Kiedy tylko możesz, poświęć chwilę na spacer po ogrodzie. Im częściej i dociekliwiej będziesz się wszystkiemu przyglądać, tym większe szanse na to, że dostrzeżesz, jakie prace należy w nim wykonać oraz wyłapiesz wszelkie problemy, które mogłyby wymknąć się spod kontroli.

TEKST: EMMA CRAWFORTH; ROSIE YEOMANS
ZDJĘCIA: JONATHAN; SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

eprasa.pl 5fdba90189

Felieton

Opowieści Titchmarsha

Życie, śmierć, rozrywka i mnóstwo nastroszonych piór – **Alan** ogląda to wszystko dzięki swojej fascynującej ptasiej ekipie w ogrodzie

Czy to dlatego, że od dwóch i pół roku spędzamy w domu więcej czasu na skutek przymusowego skoszarowania, czy dlatego, że rzeczywiście wzrosła ich populacja, z pewnością znacznie częściej widujemy ptaki w ogrodzie. Udział w prowadzonej przez RSPB [Królewskie Towarzystwo Ochrony Ptaków – red.] akcji liczenia ptaków „Great Garden Birdwatch" stał się już przedmiotem przechwałek wśród moich rozmówców i coraz więcej z nas zaczyna mieć świadomość tych potrzeb naszych skrzydlatych przyjaciół, które możemy zaspokoić w ogrodzie.

Czasy, gdy dokarmialiśmy ptaki tylko zimą, należą już do przeszłości – teraz rozumiemy, że pokarm w postaci ziarna należy zapewniać przez cały rok. Mój karmnik nigdy nie jest pozbawiony towarzystwa swoich fanów: rudzików, wróbli, zięb i im podobnych – chyba, że akurat wpadły do niego z przelotną wizytą wrony.

Widzicie, to ptaki ogrodowe nas wybierają – a nie odwrotnie. Jeśli ktoś przyszedł na świat jako gołąb leśny, nie może oczekiwać większego zrozumienia od kogoś, kto musi umyć samochód albo kamienną ścieżkę.

Ważnym wydarzeniem w moim ogrodzie było w tym roku odkrycie gniazda makolągwy w bukszpanie przyciętym w kształt stożka. Niestety koty sąsiadów przepłoszyły ptaki i pięć malutkich, bladoniebieskich jajeczek w brązowe plamki po prostu ostygło. Złamało to nam serca i teraz gniazdo leży na półce w sadzonkarni, przypominając o tym, co mogło się wydarzyć.

> Jest 'Cocky', samiec bażanta, który odwiedza nas codziennie od dwóch lat. Niedawno zaczął kuleć, przez co nie może gnać przez trawnik jak Struś Pędziwiatr

Co powiedziawszy, dziesięć lat temu pomiędzy naszą łąką kwietną a graniczącym z nami polem rolnika zasadziliśmy długi żywopłot, dzięki czemu (oraz innym żywopłotom z buka i cisu), mamy nadzieję, że zapewniliśmy mnóstwo miejsca na gniazda. Żywię nadzieję, że makolągwy nadal gdzieś tu mieszkają.

Pogwizdujące kanie rude krążą nam nad głowami prawie codziennie – a z nimi myszołowy, które wydają odgłosy przypominające miauczenie kota. W wysokiej kopule przycinanego wawrzynu rosnącego blisko naszych drzwi kuchennych, który nasz lokalny chirurg drzew Gavin nazywa „Minionkiem", nieustannie świergocą wróble – przypominają rozgadane panie domu plotkujące przy ogrodowej furtce. Nazywamy ten krzew Tower Hamlets [dzielnica wschodniego Londynu – red.].

Wrony i sroki to zachłanne brutale – nie tylko przy ptasiej stołówce, którą chroni teraz metalowa siatka o oczkach, przez które przeciśnie się niewielki ptak, ale już nie krukowate; rabują też z gniazd jaja i pisklęta – to „sama natura o czerwonych zębach i szponach" [Tennyson, „In Memoriam"]. Owszem, to część natury, ale zasmuca każdego ogrodnika-ptakoluba.

Na szczycie hierarchii dziobania naszych większych ptasich gości stoi 'Cocky' – samiec bażanta, który odwiedza nas prawie codziennie już od dwóch lat. Niedawno zaczął kuleć, co nie pozwala mu gnać przez trawnik niczym Struś Pędziwiatr z bajki, którą pamiętam z dzieciństwa.

Mamy też kaczki krzyżówki – samca i samicę, które pewnie są uciekinierami ze stawu z wioski. O, jakże chciałbym, aby tam wróciły! W przerwach między udeptywaniem moich roślin siedzą pod karmnikiem, czekając na ziarna upuszczane przez mniejsze ptaki. To chyba bardzo frustrujące życie. Rzuciłbym im garść kukurydzy, ale gdy idę nakarmić płocie w naszym stawku, kaczki wciągają pokarm dla ryb jak odkurzacze, więc moja sympatia niknie.

Nie mam z kolei nic przeciwko czapli, która przesiaduje nad brzegiem, próbując złapać coś na obiad. Są tu setki ryb, które pojawiły się nie wiadomo skąd, wystarczy ich więc dla wszystkich, a kurki wodne podobno świetnie wyjadają ślimaki, za co jestem im wdzięczny.

Z wszystkich moich ptasich rezydentów największą sympatią darzę kosa – co wieczór siada na kominie, wyśpiewuje serenady i regularnie wychowuje pisklęta w żywopłocie, podczas, gdy sikora modra woli budki lęgowe. Mamy tu naturalny pokarm dla każdego, ale warto zauważyć, że państwo Kosowie zbierają wszystkie pędraki i robaki dla pisklaków z koszonego trawnika, a nie spośród wysokiej trawy – tej wręcz unikają. Gdy nawołujemy, aby ludzie nie kosili trawy, musimy i o tym pamiętać. Najlepszym rozwiązaniem jest złoty środek – trochę niekoszonej trawy dla roślin polnych i owadów i trochę tej koszonej w pasy dla kosów i tych dziwnych ludzi, którzy twierdzą, że taka murawa ma dobry wpływ na ich zdrowie psychiczne. Jestem jednym z nich.

ZDJĘCIA: JASON INGRAM. ILUSTRACJA: CHRIS MADDEN/EYECANDY/ILLUSTRATION

eprasa.pl 5fdba90189

MARKET OGRODNICZY

Floribunda.pl

tel. 500 037 072
www.floribunda.pl

www.zielony-salonik.pl
STWÓRZ Z NAMI OGRÓD

Zielony Ogródek SKLEP
TWÓJ SKLEP OGRODNICZY

sklep.zielonyogrodek.pl

AURORA garden
Najbardziej inspirujący sklep z dekoracjami do ogrodu

www.aurora-garden.pl | sale@aurora-garden.pl | 796 881 848

REKLAMA

Sięgnij po archiwalne wydania
Gardeners' World Edycja Polska

Zamów wygodnie na
www.UlubionyKiosk.pl

Przesyłka GRATIS

eprasa.pl 5fdba90189

Gardeners' World
EDYCJA POLSKA

Polska

Redaktor naczelny
Paweł Romanowski
pawel.romanowski@avt.pl

Redaktor prowadzący
Małgorzata Wójcik
malgorzata.wojcik@avt.pl

Redaktor merytoryczny
Łukasz Skop
lukasz.skop@avt.pl

Asystent wydawcy
Anna Cember
anna.cember@avt.pl

Współpracownicy
Anna Moroz-Darska, Bożka Piotrowska, Agnieszka Nowak, Klaudia Kossowska, Katarzyna Kaczan-Borowska, Grzegorz Falkowski, Katarzyna Bellingham, Małgorzata Kalemba-Drożdż, Marta Karcz

Marketing i reklama
Marta Zaczek
marta.zaczek@avt.pl
tel. 22 257 84 76

Anna Brzywczy
anna.brzywczy@avt.pl
tel. 883 125 997

DTP
Studio Adekwatna

Prenumerata
prenumerata@avt.pl
tel. 22 257 84 22 (godz. 10:00–14:00)

Kolportaż
Paweł Gago
pawel.gago@avt.pl
tel. 22 257 84 24

United Kingdom

GARDENERS` WORLD
MANAGING DIRECTOR
Catriona Bolger

EDITOR-IN-CHIEF
Lucy Hall

ASSOCIATE EDITOR
David Hurrion

BBC STUDIOS, UK PUBLISHING
CHAIR, EDITORIAL REVIEW BOARDS
Nicholas Brett

MANAGING DIRECTOR, CONSUMER PRODUCTS AND LICENSING
Stephen Davies

COMPLIANCE MANAGER
Cameron McEwan

DIRECTOR, MAGAZINES AND CONSUMER PRODUCTS
Mandy Thwaites

UK.publishing@bbc.com
www.bbcstudios.com

IMMEDIATE MEDIA CO LTD
CHAIRMAN
Martin Weiss

CEO
Tom Bureau

DIRECTOR OF INTERNATIONAL LICENSING AND SYNDICATION
Tim Hudson

INTERNATIONAL PARTNERS MANAGER
Molly Hope-Seton

Adres redakcji
„Gardeners' World. Edycja Polska"
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa
tel. 22 257 84 99
www.magazyngardenersworld.pl

Źródłowe materiały publikacyjne pochodzą z miesięcznika brytyjskiego „Gardeners' World".

© Copyright 2022 AVT

Mimo wszelkich starań przy opracowaniu materiału do tego czasopisma, wydawca nie ponosi odpowiedzialności za jakiekolwiek błędy w tym czasopiśmie.

Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za zamieszczone na łamach pisma „Gardeners' World. Edycja Polska" treści reklamowe oraz artykuły promocyjne.

Wydawca
AVT-Korporacja Sp. z o.o.
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa tel. 22 257 84 99

Wydawnictwo AVT należy do Izby Wydawców Prasy

Miesięcznik, nr 8/2022

Magazyn jest wydawany na licencji brytyjskiego wydawnictwa Immediate Media Co Ltd

oraz BBC Studios

BBC Gardeners World magazine is published by AVT-Korporacja Sp. z o.o. under licence from BBC Studios, Television Centre, Wood Lane, London W12 7TQ. The Gardeners World logo and the BBC Blocks are the trade marks of the British Broadcasting Corpo-ration. Used under licence. © Immediate Media Company Limited. All rights reserved. Reproduction in whole or part prohibited without permission.

W następnym numerze...

wrześniowe wydanie
w sprzedaży już pod koniec sierpnia

Poradnik naturalnego nawożenia

PLUS Rady ekspertów

Najpiękniejsze odmiany cynii

Jesienne cięcie roślin

Ogrody w szkle: instrukcja wykonania krok po kroku

NAJWIĘKSZY MAGAZYN

DLA BUDUJĄCYCH I REMONTUJĄCYCH DOM

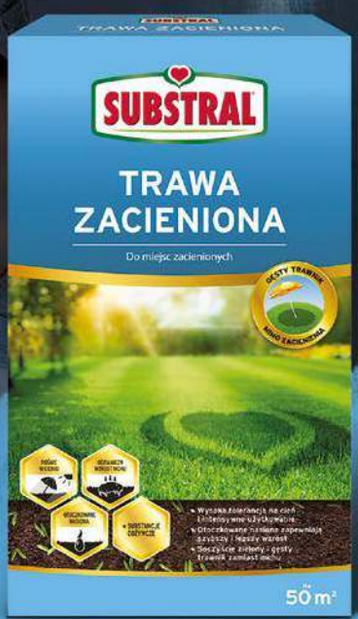
BUDUJEMYDOM.PL

eprasa.pl Strona 90189

SUBSTRAL

Piękny trawnik w każdym świetle

Mimo suszy, mocno zielony trawnik

Mimo cienia, gęsty trawnik bez mchu

eprasa.pl 5fdba90189